

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 924

1. SIJEČNJA 2021. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

5

Prelistavanje

Godina iza nas na stranicama Hrvatske riječi

12

Jasna Vojnić, predsjednica HNV-a

Odškrinuta vrata i obazrivo pružena ruka

20

Energetska sanacija zgrade
OŠ Matko Vuković u Subotici

U pripremi za novo ruho

22

Rekonstrukcija Hrvatskog doma
u Rumi

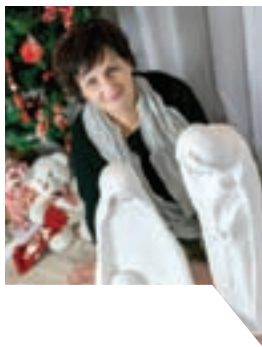
Radovi »na čekanju«

29

Festival HosanaFest prikazan
u online formatu

Ima smisla

36

Josipa Dević, slobodna umjetnica

Umjetnost - to je dar

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stanić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntić, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinirator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

*Svim našim
čitateljima i
suradnicima
želimo sretnu
Novu godinu!*

Osnovana MO DSHV-a u Bačkom Petrovcu

Prvi puta u povijesti političkog djelovanja Hrvata u Vojvodini, u ponedjeljak, 28. prosinca, u Bačkom Petrovcu je, zahvaljujući nastojanjima predsjednika Podružnice Banat **Gorana Kaučića**, osnovana Mjesna organizacija Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. U nazočnosti osam osnivača, za predsjednika MO DSHV-a u Bačkom Petrovcu izabran je **Dragan Dražić**, a za

zamjenika predsjednika **Josip Trbara**, rizničar je **Bosiljka Klement**, a tajnik je **Andrija Pindrić**. Također, izabrani su i sljedeći članovi MO: **Andrija Pindrić**, **Danijela Perić**, **Zlatko Gagulić**. Na Osnivačkoj sjednici MO DSHV-a u Bačkom Petrovcu nazočio je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

www.dshv.rs

Ponovni potresi u Hrvatskoj

Središnju Hrvatsku su u ponedjeljak ujutro pogodila tri jaka potresa nakon kojih je slijedio niz slabijih. Najjači je bio 5 prema Richteru, s epicentrom između Petrinje i Siska, u 6 sati i 28 minuta. Ljudskih žrtava, na sreću, nema, a materijalna će se šteta zbrajati danima, prenio je HRT.

Nakon tri jaka udara u Petrinji, Sisku i Glini i sljedeće noći je tlo podrhtavalo, pa je to područje u noći pogodio potres od 3,0 prema Richteru, a sljedećeg jutra potres magnitude 2,5. Zabilježeno je i petnaestak potresa magnitude od 1 do 2 prema Richteru.

Sisačko-moslavački župan **Ivo Žinić** je kazao da je oštećeno preko pet stotina objekata – od obiteljskih kuća do javnih objekata. Na području Grada Siska oštećeno je pet srednjih škola, a pet osnovnih na području Grada Petrinje, gdje su i najveća razaranja. Na prvi pogled štete su izgledale male, ali one su u stvari velike, rekao je Žinić, dodavši kako nitko od obitelji čiji su domovi oštećeni nije zatražio alternativni smještaj, koji je županija osigurala.

Područje pogođeno potresima obišao je državni vrh na čelu s predsjednikom **Milanovićem** i premijerom **Plenkovićem**, a predsjednica Europske komisije **Ursula von der Leyen** je izrazila spremnost na pomoć i Hrvatskoj poručila da ostane »snažna«.

RTV pokrenuo »Dunavsku medijsku mrežu«

Radiotelevizija Vojvodine pokrenula je novu platformu pod nazivom »Dunavska medijska mreža«, koja za cilj ima razmjenu multimedijalnih sadržaja medijskih servisa i produkcij-skih kuća podunavske regije.

Portal »Dunavske medijske mreže« predstavlja prostor gdje će produkcijske i medijske kuće podunavske regije postavljati i razmjenjivati multimedijalne sadržaje, koje će potom emitirati na svom programu. Na taj način medijski profesionalci će imati priliku svoje projekte prikazati u svim zemljama članicama mreže. S druge strane, gledateljima iz država podunavske regije će putem njihovih nacionalnih, regionalnih i lokalnih TV stanica biti predstavljen bogat i raznovrstan program. Za početak, bit će dostupne dokumentarne emisije u trajanju do šezdeset minuta i fotografije. Uskoro će biti dostupni i audio sadržaji, kao i najnoviji kulturni, umjetnički, ekonomski, društveni, sportski, ekološki i mnogi drugi sadržaji.

»Skoro deset godina je stara ideja da Radiotelevizija Vojvodine postane centar informiranja u Podunavlju. Godine 2010. smo organizirali jednu veliku medijsku konferenciju na kojoj je trista subjekata iz Podunavlja izrazilo spremnost da RTV preuzme tu ulogu. Tada nismo bili spremni operativno preuzeti tu ulogu. Sada, kada smo napravili zgradu, kada smo sazreli kao kuća, mi krećemo u formiranje podunavskog portala, koji se treba razvijati u medijsku mrežu Podunavlja. Imamo kvalificirane kolege koje to mogu raditi«, kazao je generalni direktor RTV-a dr. **Miroslav Koprivica**.

»Vjerujemo da su multikulturalnost i multijezičnost velika bogatstva naše prelijepe Srbije, a RTV je pravi primjer toga. Želimo ovaj brižljivo njegovani i čuvani biser podijeliti sa svima u podunavskoj regiji, odnosno, u 'Dunavskoj medijskoj mreži'. Također, želimo zamoliti naše partnere da kroz objektivne kamera i fotoaparata na najljepši način predstave svoje zemlje, regije, gradove, narode i kulture«, kazao je rukovodilac Sektora za upravljanje Medijskom mrežom podunavskih zemalja **Ladislav Lazić**.

Portal »Dunavske medijske mreže« dostupan je na sajtu www.rtv.rs u odjeljku na linku dmn.rtv.rs.

Godina iza nas na stranicama *Hrvatske riječi*

Godinu koja je sada već iza nas obilježila je pandemija koronavirusa. Usprkos tome život nije stao. A kako je 2020. godina izgledala na stranicama *Hrvatske riječi* pročitajte u pregledu koji je priredio **Zvonko Sarić**.

Siječanj

U brojevima tjednika objavljenih u prvom mjesecu 2020. godine pišemo kako je Hrvatska u siječnju preuzela predsjedanje Vijećem Europske unije, prvi puta od ulaska u Europsku uniju 2013. godine. Čitatelji su se mogli detaljnije obavijestiti o izbornoj pobjedi **Zorana Milanovića**, koji je u izornoj utrci s dotadašnjom predsjednicom **Kolindom Grabar-Kitarović** izabran za predsjednika Hrvatske.

U jednom od tekstova pisali smo o 10 godina statutarne uporabe hrvatskog jezika u svim tijelima AP Vojvodine. Tjednik u siječnju donosi i temu o otvorenju topoteke ZKVH Baština Hrvata u Srbiji. »Imamo velike manjkavosti što se tiče institucija koje se bave očuvanjem baštine – nemamo muzej, nemamo arhiv, nemamo nikakav prostor gdje bi sva ta građa mogla biti pohra-

njena i zbog toga nam je ova topoteka iznimno važna«, kazao je administrator topoteke **Josip Bako**, dok stručna suradnica za kulturne projekte i programe ZKVH-a **Katarina Čeliković** ističe da Zavod od početka svojega rada, odnosno 2009. godine, prikuplja zavičajnu građu koja je arhivirana najprije u knjižnici Biblioteka *Croatica*, a potom, zahvaljujući projektu Digitalizacije, i na internetskoj stranici ZKVH-a.

Prvi intervju u novoj 2020. urađen je s predsjednikom DSHV-a **Tomislavom Žigmanovim**, koji, među ostalim, ističe da su »Hrvati u Vojvodini jedina nacionalna zajednica čiji su članovi bili 1990-ih ubijani i pod etnički motiviranim nasiljem protjerivani, a što se sve do danas snažno niječe«.

U siječanskim brojevima tjednika objavljene su i teme o službenoj uporabi hrvatskog jezika u mjestima u Srijemu, o problemima vezanim za osnutak Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra u Subotici, o tome kako je Općina Ruma postala novi vlasnik Hrvatskog doma, te o projektima prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija. U povodu 50. obljetnice osnutka HKUD-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice tjednik donosi feljton o povijesti osnutka i rada ovog društva, a čitatelji se mogu obavijestiti i o 10 godina rada Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Objavljeni su i prikazi novih knjiga, među ostalim: **Milovana Mikovića** *Među mnoštvom lica – o pjesništvu vojvođanskih Hrvata u XX. stoljeću* i **Katice Naglič** *Božićni običaji Hrvata u Surčinu, Novim Banovcima i Novom Slankamenu*. Za djecu su priređene stranice *Hrcka*, a tu je i tekst o 17. rođendanu tjednika *Hrvatska riječ* *Na korak do punoljetstva*.

Veljača

Prelistavanje našeg tjednika nastavljamo s brojevima objavljenim u veljači, u kojima smo pisali o predizbornom zagrijavanju, jer je najavljeno raspisivanje izbora na svim razinama u Srbiji. Tim povodom predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov kazao je kako će ta stranka vrlo skoro donijeti najprije odluku o tome izlazi li uopće na izbore, a nakon toga u kakvom aranžmanu i s kim.

Jedan od tema je nažalost i vandalski čin na Hrvatskom domu u Novom Slankamenu, sjedištu HKPD-a **Stjepan Radić**, kada su razbijeni prozori i staklo na izlogu doma u noći 4. veljače, a na fasadi objekta ispisana su četiri slova »S«. Čitatelji su mogli pročitati i izvješće o izornoj skupštini Podružnice DSHV-a Sombor na kojoj je **Snežana Periškić** izabrana za predsjednicu i izornoj skupštini Podružnice DSHV-a Banat na kojoj je za predsjednika

izabran **Goran Kaurić**, kao i temu o tome da je nakon najnovijih izmjena Zakona o službenoj uporabi jezika i pisma, koje su se dogodile u lipnju 2018. godine, i Općina Bač izmijenila svoj statut i u službenu uporabu uvela, u Plavnoj i Bođanima, hrvatski jezik. U veljači smo pisali i o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu, kako lakše do hrvatskih »papira«, kao i o Dnevniku na hrvatskom jeziku RTV Vojvodine koji je deset godina pred gledateljima.

Pisali smo i o tome da je župa u Monoštoru ustupila prostor mjesnoj hrvatskoj udruzi *Bodrog*, a pisali smo i o promociji didaktičkog materijala na hrvatskom za pripremno-predškolski program, te o promociji upisa prvašića u prvi razred na hrvatskom jeziku, kao i o radnom sastanku članova timova za izradu Strategije informiranja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji i Strategije službene uporabe hrvatskog jezika i pisma, kao i o održanom akreditiranom stručnom skupu – savjetovanju, ovo-ga puta na temu »Planiranje i izrada udžbenika«.

Jedna od tema našeg tjednika bila je i o radu Srpske pravoslavne opće gimnazije *Kantakuzina Katarina Branković* u Zagrebu. Čitatelji su se mogli obavijestiti o rušenju Doma kulture u salašima Gradina i o sudjelovanju rumskih Hrvata u izgradnji Hrvatskog doma, kao i o tijeku rekonstrukcije Trga slobode u Subotici.

U vrijeme poklada, izvijestili smo o zabavama, balovima, prelima i maškarama u Lemešu, Tavankutu, Đurđinu, Beregu, Somboru, Monoštoru, Golubincima, Srijemskoj Mitrovici, Novom Slankamenu, Petrovaradinu. I, naravno, 17. *Hrckovom maskenbalu* »Zabava pod maskama« kada su dobre vile, čarobnjaci, vještice, kraljevići i princeze, kraljice, klaunovi i vampiri, lopovi... fašnički ljudi ples zaplesali. Na maskenbalu su se vidjele brojne kreativne i unikatne maske u što se maskiralo oko 270 djece iz vrtića i osnovnih škola širom Vojvodine.

Ožujak

U ožujku je proglašeno izvanredno stanje u Srbiji, uvedene su radikalne mjere u borbi protiv koronavirusa, uveden je policijski sat, počela su masovna testiranja na koronavirus. U tjedniku

smo pisali o posljedicama pandemije po ekonomiju, nastavi na daljinu, kao i o proglašenju elementarne nepogode u Zagrebu, jer su osim korone Zagreb pogodili i potresi.

Čitatelji su mogli pročitati i izvješće o izornoj skupštini MO DSHV-a Sonta i Podružnice DSHV-a Južno Podunavlje, gdje su povjerenje dobili **Renata Kuruc** (Sonta) i **Željko Pakledinac** (Južno Podunavlje), kao i o izornoj skupštini Podružnice DSHV-a Srijem na kojoj je za predsjednika ponovno izabran **Krunoslav Đaković**.

Pisali smo i o sjednici Vijeća DSHV-a na kojoj je donijeta odluka o izlasku DSHV-a na predstojeće izbore u Srbiji na svim razinama. Za ovu odluku glasalo je 27 članova vijeća DSHV-a, a dva su bila protiv. Čitatelji su mogli pratiti i kako je na sljedećoj sjednici Vijeće DSHV-a odlučilo da stranka na izborima nastupa u koaliciji Ujedinjena demokratska Srbija koju čine članice Vojvođanskog fronta, organizacija Srbija 21, Stranka moderne Srbije i Građanski demokratski forum. Izvijestili smo i o izornoj skupštini subotičke podružnice DSHV-a, na kojoj je **Mirko Ostrogonac** izabran za čelnog čovjeka Podružnice u predstojećem mandatnom razdoblju. Pisali smo i o tematskoj sjednici Saborskog odbora posvećenog hrvatskim manjinama u Europi, sjednici Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji, a doc. dr. sc. **Mario Bara** pisao je o izazovima bunjevačkog pitanja danas. Brojevi tjednika u ožujku donose i teme o vrtićima u prigradskim naseljima Grada Subotice, nepotpunoj primjeni hrvatskoga jezika koji je u službenoj uporabi u Starom Slankamenu, kao i feljton: *150. godišnjica Bunjevačkih i šokačkih novina i hrvatskog preporoda u Bačkoj*.

Pisali smo i o predstavljanju hrvatskih nakladnika iz Vojvodine na novosadskom Sajmu knjiga gdje su svoja najnovija izdanja predstavili nakladnici NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, te HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada. Na stranicama tjednika zabilježeno je i objavljivanje dvo-broja časopisa *Nova riječ* za 2019. godinu, kao i »zeleno svjetlo« subotičkog Gradskog vijeća za podizanje spomenika biskupu **Ivanu Antunoviću**.

Travanj

Stigao je i travanj, a pandemija nije jenjavala. Pisali smo o sličnim mjerama protiv pandemije u tri države – Srbiji, Hrvatskoj i Mađarskoj, kao i o paketu ekonomskih mjera Vlade Srbije kojima se nastoje očuvati radna mjesta i poduzeća. Pisali smo i tome kako je prošlo mjesec dana od kako se nastava odvija na daljinu, odnosno putem interneta i kako učenici, osim od svojih učitelja i nastavnika, nastavu prate i putem malih ekrana. Zabilježili smo i promotivne aktivnosti HNV-a, kada je, s obzirom na tada aktualnu situaciju glede koronavirusa i nemogućnosti djelovanja u javnosti, HNV pokrenulo cijeli niz promotivnih aktivnosti na društvenim mrežama pod nazivom »Izaberi svoje – obrazuj se na hrvatskome jeziku«.

U brojevima tjednika bile su zastupljene i teme o proljetnoj sjetvi za vrijeme pandemije, o aktivnosti Caritasa u izvanrednom stanju, o situaciji u području kulture u doba korone, kao i o odgodi Olimpijskih igara.

Objavljivao je feljton *Zarazne i druge bolesti kroz povijest Vojvodine*, kao i feljton *Reagiranje na mistifikaciju prošlosti i folklorizaciju bunjevačkih Hrvata*.

U travnju smo proslavili Uskrs, a vlč. **Mihael Sokol**, tajnik beogradskog nadbiskupa mons. **Stanislava Hočevara** i tajnik Prve Sinode Beogradske nadbiskupije, rekao je u intervjuu, među ostalim: »Nadam se, ali i vjerujem da je, koliko god bilo teško ovo vrijeme, upravo to vrijeme i vrijeme milosti, obraćenja i da će mnogi shvatiti kako u životu mogu bez puno stvari i događanja, kako je bitnije posvetiti se onome temeljnom: bližnjemu, vlastitoj obitelji i Bogu«.

U okviru Godine hrvatskih velikana u Vojvodini objavljeni su prilozi u povodu 25. obljetnice smrti pjesnika i svećenika **Marka Vukova** i 200 godina od rođenja **Ambrozije Boze Šarčevića**.

Među temama bile su i one o radovima u crkvi sv. Roka u Subotici, koje su vjernici mogli vidjeti samo putem Facebook profila i preko web portala ove župe, jer je na snazi bilo izvanredno stanje, a na stranicama tjednika predstavili smo i vjerski Youtube kanal.

Svibanj

U brojevima tjednika u svibnju jedna od vijesti je bila kako je šestog svibnja Narodna skupština Srbije, na prijedlog predsjednika i premijerke **Aleksandra Vučića** i **Ane Brnabić**, ukinula izvanredno stanje, s tim da epidemija i dalje traje uz primjenu ublaženih mjera vezanih uz postupni »povratak u normalu«. Jedna od vijesti je bila da je određen datum izbora u Srbiji za 21. lipnja. Predizborne radnje prekinute 16. ožujka su nastavljene, pa smo tako izvijestili kako se političke stranke hrvatske, crnogorske i rumunjske manjine bore za svoje zastupnike na listi Ujedinjena demokratska Srbija. Čitatelji su se mogli obavijestiti kako je nakon okončanih pregovora DSHV usvojio predizbornu koalicijsku platformu prema kojoj je ova stranka dio političkog saveza Vojvođanski front, kojeg čine, osim DSHV-a, Liga socijal-demokrata Vojvodine, Vojvođanska partija, Crnogorska partija, Zajedno za Vojvodinu, Rumunjska partija, Slovaci za Vojvodinu, Liberalno-demokratski pokret Vojvodine, Vojvođanski klub i Forum V21. Kandidati DSHV-a zastupljeni su na svim razinama.

Vijest je bila i da je predsjednik Srbije Vučić primio vjerodajnice novog hrvatskog veleposlanika **Hidajeta Bišćevića**.

Tematski smo obradili 28. obljetnicu progona mještana hrvatske nacionalnosti iz Hrtkovaca – sinonimu protjerivanja Hrvata iz Srijema.

S predsjednicom HNV-a **Jasnom Vojnić** razgovarali smo o funkcioniranju Vijeća u vrijeme epidemije. »U ovom periodu smo se posvetili izradi Strategije informiranja na hrvatskome jeziku, Strategije službene uporabe hrvatskoga jezika i pisma, izradi biltena o hrvatskim udrugama, izradi brošure o povredama manjinskih prava s analizom slučajeva koji su prikupljeni još od 2016. godine, otvaranju Instagram profila, organizaciji nastave na daljinu i online promociji upisa djece u programe i nastavu na hrvatskome jeziku«, rekla je Vojnić.

Vijest je bila i kako je na blagdan sv. Marka, blagoslovom žita, službeno započela *Dužijanica* 2020. godine. Tjednik je donio i prilog o radovima na uređenju *Šokačke kuće* u Monoštoru. Hrvatska kulturna udruga *Antun Sorgg* iz Vajske postala je prije deset mjeseci vlasnik *Šokačke kuće*, a što su poslije deset mjeseci od svojih planova uspjeli realizirati provjerili su naši novinari.

Pisali smo i o aktualnoj uporabi hrvatskoga jezika u Gradskoj upravi Subotice, jer su na temelju davne odluke Skupštine općine

ne Subotica 1993. godine hrvatski jezik i pismo postali uz srpski i mađarski službeni na cijelom teritoriju Grada. Istražili smo koliko ovo pravo koriste sami korisnici.

U brojevima tjednika se nalaze i prilozi o predstavljanju hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini putem interneta, kao i o znamenitim banatskim Hrvatima.

Lipanj

Početkom lipnja informirali smo naše čitatelje o susretu novog veleposlanika Hidajeta Bišćevića s predstavnicima hrvatskih institucija i udruga, kada je veleposlanik Bišćević kazao kako želi dinamizirati hrvatsko-srpske odnose, te uložiti veću energiju u rješavanje preostalih otvorenih pitanja – od pitanja granica, preko pitanja nestalih do prava hrvatske manjine.

U predizborno vrijeme razgovarali smo s nekima od kandidata DSHV-a, stranke koja izlazi na izbore u koaliciji Vojvođanski front, te GG Hrvatski demokratski forum o sudjelovanju na lokalnim izborima u Subotici.

Nakon održanih izbora, pisali smo o rezultatima, apsolutnoj pobjedi SNS-a, dok je DSHV ostao bez mandata u republičkoj i pokrajinskoj skupštini, a osvojio je dva mandata u Subotici i jedan u Baču, jer koalicija Ujedinjena demokratska Srbija, na čijoj listi su bili i kandidati Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, nije prešla cenzus za ulazak u republičku skupštinu, dok je Vojvođanski front prešao cenzus u Pokrajini, ali nije osvojio dovoljan broj zastupničkih mandata da i DSHV dobije zastupnika u Skupštini AP Vojvodine.

Na stranicama tjednika počelo je objavljivanje novog feljtona: *30 godina od osnutka DSHV-a*. Izvijestili smo i o sjednici Izvršnog odbora HNV-a, koja je održana u Golubincima, na kojoj je vijećnik HNV-a Goran Kaurić izabran za upravitelja zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića*, te o konstituiranju Upravnog odbora ove nove HNV-ove zaklade, a zatim i o sjednici Odbora HNV-a za obrazovanje koja je održana u Monoštoru, na kojoj su se, među ostalim, na dnevnom redu našle i teme oko upisa djece u vrtiće, osnovne i srednje škole, aktivnosti provedene sa studentima, online promocije upisa, te buduće promocije najuspješnijih učenika i nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku protekle školske godine.

O iskustvima obrazovanja na hrvatskom jeziku na stranicama tjednika govorili su maturanati.

Objavljeni su i prilozi o jednom od četiri praznika hrvatske nacionalne zajednice - Danu rođenja Ivana Antunovića, koji je ove godine proslavljen u Monoštoru i o novom broju ilustriranog časopisa Udruge bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*, kao i o desetoj obljetnici HKD-a Šid.

Srpanj

U brojevima tjednika u srpnju donosimo i temu o tome kako je rodna kuća bana **Jelačića** vraćena hrvatskoj nacionalnoj zajednici poslije 75 godina, nakon što je kupnju kuće financirala država Srbija, a od prve ideje do konačne predaje ključeva prošlo je 17 godina.

Izvijestili smo i o pozivu predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova da svi državljani Hrvatske koji imaju prebivalište u Srbiji izađu na predstojeće izbore za novi saziv Hrvatskoga sabora, koji će biti održani 5. srpnja. Nakon ovih održanih izbora pisali smo o pobjedi HDZ-a, debaklu Restart koalicije, kao i tome da **Davor Bernardić** odlazi s mjesta predsjednika SDP-a.

U srpanjskim brojevima tjednika nalaze se i teme o Trideset godina višestranačja u Srbiji, kao i o građanskim prosvjedima u Beogradu koji su uslijedili dan nakon što je predsjednik Vučić 6. srpnja objavio da se od narednog petka do ponedjeljka u Beogradu uvodi policijski sat. Od te mjere, koju je vlast htjela uvesti kako bi se spriječilo brzo širenje koronavirusa, odustalo se naredni dan.

Za naš list govorio je prvi predsjednik DSHV-a **Bela Tonković**, a u povodu 30 godina od osnutka stranke.

Obrađena je i tema o drugoj generaciji polaznika koja je završila program lektorata hrvatskoga jezika i književnosti pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, program za stjecanje kompetencija iz hrvatskoga jezika, kulture i književnosti s metodikom rada, a namijenjen je nastavnom kadru, kao i tema o gospodarstvenim resursima hrvatske zajednice u Srbiji nakon sastanka gospodarstvenika iz Srijema s upraviteljem Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-fond* **Lazarom Cvijinom** i inicijativi Fondacije da se napravi registar gospodarstvenika i poljoprivrednih gospodarstava hrvatske zajednice u Srbiji.

Pisali smo i o početku radova na restauraciji spomenika Prešvetog Trojstva u Srijemskoj Mitrovici, dodjeli nagrada sudioncima kviza *Čitanjem do zvijezda* za srednjoškolce, a objavljen je i prvi dio feljtona: 75 godina od pokretanja *Hrvatske riječi*.

Čitatelji su mogli riječju i fotografijama imati uvid o dužijanacama u Žedniku, Lemešu i Maloj Bosni, ali i o tome kako »Zvono

nije zazvonilo«, jer je otkazano *Takmičenje risara* zbog korone, a čitatelje smo informirali i o zavjetno-zavičajnom danu u Vajskoj, otvorenju XXXV. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, IX. seminaru bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu. Obrađene su i teme o kulturnom turizmu i zbog čega se sve više obitelji odlučuje za život na selu. U srpnju je započet i serijal *Naši gospodarstvenici*.

Kolovoz

U kolovozu u tjedniku jedna od vijesti je bila kako je predsjednik hrvatske Vlade **Andrej Plenković** razgovarao s predsjednikom DSHV-a Tomislavom Žigmanovim o položaju hrvatske zajednice u Srbiji, osobito iz vizura rezultata i posljedica nedavnih parlamentarnih izbora u Hrvatskoj i Srbiji, a pozornost smo obratili i na 25. obljetnicu *Oluje* kada je na Kninskoj tvrđavi 5. kolovoza obilježen Dan pobjede i domovinske zahvalnosti, 25. obljetnica *Oluje* i Dan hrvatskih branitelja. Također smo pisali i o znanstvenom-političkom skupu o srpsko-hrvatskim odnosima u Golubiću kod Obrovca.

Čitatelje smo upoznali i o sastanku predstavnika hrvatske zajednice s predsjednikom Vučićem, kada se delegacija HNV-a na čelu s predsjednicom Jasnom Vojnić sastala 18. kolovoza, s predsjednikom u Beogradu. Cilj sastanka bio je iskazivanje zahvale predsjedniku Vučiću za izdvojena sredstva za otkup dijela rodne kuće bana **Josipa Jelačića**, ali se razgovaralo i o otvorenim pitanjima i izazovima s kojima se suočava hrvatska nacionalna manjina u Srbiji.

Osim Jasne Vojnić, u razgovoru su sudjelovali i potpredsjednik HNV-a **Željko Šeremešić**, vijećnik HNV-a, upravitelj Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* Goran Kaurić i predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov, a o detaljima ovog susreta razgovarali smo s predsjednicom HNV-a Jasnom Vojnić.

Razgovarali smo s **Petrom Kuntićem**, koji je u trideset godina postojanja stranke, bio predsjednik DSHV-a od 2003. do 2015. godine.

»Bavljenje politikom uglavnom donosi benefite, ali nama koji radimo u manjinskoj, posebno hrvatskoj zajednici, prema kojoj većinsko stanovništvo ima veliki animozitet, to je ogroman teret«, rekao je među ostalim, Kuntić. Razgovarali smo i s aktualnim predsjednikom DSHV-a Tomislavom Žigmanovim o 30. obljetnici stranke koji je naglasio kako »manjinsko »samoupravno« tijelo nema niti jednu izvornu nadležnost u svom djelokrugu rada, osim što daje mišljenja na odluke koje donose tijela vlasti, iz kojih su Hrvati isključeni budući da ne postoje zajamčeni mandati«.

Pisali smo o konstituiranju lokalnih vlasti u Novom Sadu, Subotici i Somboru.

Na pragu nove školske godine pozornost smo obratili i na to kako će prvoga rujna u školske klupe sjesti 19. generacija učenika koja će nastavu pohađati na hrvatskom jeziku. Čitatelji su se mogli obavijestiti i o *Dužijanci* u Đurđinu i o manifestaciji *Zahvala za rod pšenice – Kruh svagdanji* u Monoštoru, kao i o *Dužijanci* 2020. u Subotici, neprekinutoj niti u doba korone, jer sada nema ni karuca, nema ni mnoštva mladih u nošnji, a nije bilo ni povorke. U tišinu i mir katedrale stala je *Dužijanica*.

Donijeli smo i prilog na stranicama tjednika o novoj monografiji ZKVH-a *Tradicijaska baština srijemskih Hrvata*.

Rujan

Devetnaesta generacija prvaša cjelovite nastave na hrvatskom jeziku 1. rujna sjela je u đачke klupe, a mi smo pisali kako su se istoga dana u predvečerje okupili s roditeljima i učiteljicama na svečani prijem u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Njih 27, koliko ih se upisalo ove godine, prvaši su OŠ *Matko Vuković*, Subotica, OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica i Mala Bosna i OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin.

Pisali smo i o izazovu upošljavanja jezično stručnog kadra na hrvatskom jeziku, kao i o dodjeli nagrada i priznanja najboljim učenicima cjelovite nastave na hrvatskom jeziku za postignute izuzetne uspjehe u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima tijekom školske 2019./20. godine, koje dodjeljuje HNV.

Jedna od tema bila je o potpisivanju ugovora između Republičke direkcije za imovinu i HNV-a, čime hrvatska zajednica ima reprezentativne prostorije u glavnom gradu Srbije. Prostor veličine 160 četvornih metara nalazi se u samom središtu Beograda, a bit će korišten za potrebe područnog ureda HNV-a i mjesnih hrvatskih udruga.

Vijesti su bile i o sastanku Radne skupine HNV-a i Gradske uprave Novog Sada za rješavanje svih otvorenih pitanja i postizanje sporazuma o suradnji između Grada Novog Sada i HNV-a, kao i o osnutku Mjesne organizacije DSHV-a u Vršcu, te o posjetu predstavnika institucija bošnjačke manjine ZKVH-u.

Čitatelji su se mogli obavijestiti i o prezentaciji izvještaja »Mediji na jezicima nacionalnih manjina – istraživanje i analiza«, čiju je izradu podržala Organizacija za europsku sigurnost i suradnju, koja je održana putem video konferencije.

Pisali smo i o održanim parlamentarnim izborima u Crnoj Gori, katoličkim sadržajima na malim ekranima i o obljetnici Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina.

Donijeli smo i vijest kako je za novog subotičkog biskupa imenovan mons. **Slavko Večerin**, pisali smo i o proštenju na subotičkoj Kalvariji i dodjeli nagrada subotičkog Katoličkog društva *Ivan Antunović*, koje je i ove godine dodijelilo tri nagrade za postignuta ostvarenja i kao poticaj za daljnji rad na području povijesti, kulture i duhovnosti među Hrvatima u Bačkoj, te promicanju kršćanskih vrijednosti.

Na stranicama tjednika obrađena je i tema o stogodišnjici osnutka Bunjevačko-šokačke stranke koja je uživala široku podršku bačkih Hrvata, uglavnom onih iz ruralnih dijelova Subotice i Sombora, a čitatelji su se mogli obavijestiti i o proslavi jubileja 250 godina od izgradnje župne crkve Presvetoga Trojstva u Kukujevcima, Smotri dječjih pjevača i zborova koja je održana online, o 19. Danima hrvatske knjige i riječi – danima Balinta Vujkova, gostovanju Zagrebačke filharmonije u Subotici, izložbi s ovogodišnje Kolonije slamarki u Tavankutu i o 27. Festivalu europskog filma Palić.

Listopad

Među događajima zabilježili smo sastanak predsjednice HNV-a Jasne Vojnić i premijera Hrvatske Andreja Plenkovića, koji su se sastali u Zagrebu, a jedan od priloga bio je o tome kako je simbolično, 16. listopada, na dan rođenja bana Josipa Jelačića, rodna kuća ovog velikana u Petrovaradinu svečano predana na upotrebu Hrvatskom nacionalnom vijeću, odnosno hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Srbiji. Ovome događaju nazočili su i najviši državni dužnosnici iz Srbije i Hrvatske – predsjednik Srbije Vučić i izaslanik premijera Hrvatske Plenkovića, ministar vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Gordan Grlić Radman**.

Izvijestili smo i o posjetu HNV-u hrvatskih dužnosnika Grlića Radmana i tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonka Milasa** s kojim je predsjednica HNV-a u Srbiji Jasna Vojnić potpisala Ugovor o financijskoj potpori za provedbu projekata »Izgradnja Hrvatske kuće u Subotici« i »Kadrovsko snaženje hrvatske zajednice u Republici Srbiji«.

Jedna od vijesti je bila i o otkrivanju spomenika biskupu Ivanu Antunoviću, a na stranicama tjednika donijeli smo i vijest o tome kako je Vijeće DSHV-a usvojilo zaključke o proteklom izborima i da će izborna skupština DSHV-a biti održana čim uvjeti koji su propisani u borbi protiv pandemije covid-19 budu tako što dopuštali.

Nakon što je četiri mjeseca od parlamentarnih izbora sastavljena nova srbijanska Vlada, čitatelje smo informirali o toj Vladi ograničenog trajanja, o novim i novim-starim ministrima i ministricama, o kabinetu premijerke Ane Brnabić koji će imati 21 resor, među kojima su tri nova: Ministarstvo za brigu o selu, Ministarstvo za brigu o porodici i demografiji i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, kao i o izjavi lidera SNS-a i predsjednika Srbije Vučića, koji je rekao poslije sjednice Predsjedništva stranke da će nova Vlada Srbije biti ograničenog trajanja i da će predsjednički i novi parlamentarni izbori biti održani najkasnije 3. travnja 2022. godine.

Donijeli smo na stranicama tjednika i izvješće o Prazniku hrvatske zajednice – Danu rođenja bana Jelačića koji je proslavljen u Petrovaradinu, kao i o panel raspravi »Vojvodina između šutnje i zaborava«, koja je organizirana u Novom Sadu, a na kojoj

se govorilo o protjerivanju Hrvata iz Petrovaradina i Srijemske Kamenice tijekom 90-ih. Jedna od tema je bila i o istraživanju socijalnih odnosa između etničkih zajednica u Srbiji koje su proveli Centar za istraživanje etniciteta i Institut društvenih nauka iz Beograda uz potporu Fonda za otvoreno društvo, a bavili smo se i temom o odnosu između medija i kulture.

Pisali smo i o udruzi *Tragovi Šokaca* iz Bača koja je obilježila 10 godina rada, o početku rada prvih jaslica na hrvatskom jeziku, te o XVIII. Pokrajinskom susretu hrvatskih pučkih pjesnika *Lira naiva* u Somboru, te o završetku 19. *Dana hrvatske knjige i riječi – dani Balinta Vujkova* u Subotici.

Studeni

Kako je Srbija 28. listopada dobila novu Vladu koju će ponovno voditi dosadašnja premijerka Ana Brnabić, jedna od tema je bila o mandatu te Vlade koji neće trajati uobičajene četiri godine već najdulje do travnja 2022., kada se u Srbiji očekuju izvanredni izbori na svim razinama. Jedna od vijesti je bila i kako su na 4. sjednici Skupštine Vojvodine 13. studenoga izabrani zamjenici pokrajinskih tajnika, među njima iz redova hrvatske zajednice Goran Kaurić, koji je izabran za zamjenika tajnika za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, te o imenovanju podtajnika i pomoćnika na sjednici Pokrajinske vlade 12. studenoga, među njima i pripadnika hrvatske zajednice **Mladena Petreša** koji je imenovan za pomoćnika tajnika za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo.

Izvijestili smo i o posjetu veleposlanika Hidajeta Biševića Somboru, gdje se susreo s predstavnicima gradskih vlasti i hrvatskim udrugama koje djeluju na području Grada Sombora. Pisali smo o obilježavanju 29. godišnjice stradanja Vukovara u Domovinskom ratu čija je obrana slomljena 18. studenoga 1991. godine. Jedna od tema bila je o zbirci spisa, nakon što je Fond za humanitarno pravo predstavio dosje *Logori za Hrvate na teritoriji Srbije* kroz koje je prošlo 7.000 ljudi, a predstavili smo i knjigu *Hrvati iz Srijema, Banata i Bačke – Progon i etničko čišćenje (1991. – 1995.)* autora **Zlatka Pintera**. Pisali smo i o prvom sastanku ministrice za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Gordane Čomić** s predstavnicima nacionalnomanjinskih vijeća u Srbiji i izvijestili o 44. sjednici HNV-a, na kojoj je Katica Naglič imenovana za upraviteljicu Fondacije *Antun Gustav Matoš*, **Voislav Temunović** za člana Izvršnog odbora HNV-a za kulturu (na mjesto nedavno razriješenog člana **Darka Sarića Lukendića**), a **Bernadica Ivanković** je imenovana za članicu Odbora za kulturu, a na sjednici su među ostalim, usvojene i odluke o utvrđivanju ustanova kulture i obrazovanja od posebnog značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji.

Istražili smo i kako danas žive starosjedioci Gibarca, pisali smo i o društvenom i političkom životu Hrvata u Tavankutu između dva svjetska rata, kao i o premijeri predstave *Avaške godine*, poetskom prikazu knjige poezije koju je napisao Milovan Miković, u izvedbi glumaca Književno-teatarskog kružoka HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, a djelo je dramatizirala i režirala voditeljica spomenutog kružoka **Nevena Mlinko**. Na stranicama tjednika počelo je objavljivanje kronologije o postavljanju spomenika biskupu Ivanu Antunoviću, a izvijestili smo i o premijeri dokumentarnog filma pod nazivom *Ovako smo počeli*, u kojem 18-ero folklorša iz prve generacije koja je igrala u tadašnjem

Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu *Bunjevačko kolo* govori o svojim sjećanjima na ta vremena.

U povodu 100 godina od rođenja književnog povjesničara, leksikografa i pjesnika **Ante Sekulića** pisali smo o njegovom radu i djelu, a tematski je obuhvaćen i aktualni moment književne periodike u Srbiji.

Prosina

Na koncu godine jedna od vijesti je bila kako je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske donio Odluku o privremenoj zabrani, odnosno ograničavanju prelaska preko graničnih prijelaza Hrvatske kojom su ulasci putnika, uz pojedine izuzetke, dozvoljeni samo uz predložene negativnog PCR testa na covid-19 ne starijeg od 48 sati. Objavili smo i vijest povodom najnovijeg slučaja uznemiravanja i prijetnji novinaru **Dinku Gruhonjiću**. Na zgradi u Novome Sadu u kojoj živi novinar Gruhonjić ispisani su niz grafiti koji sadrže najbrutalnije elemente govora mržnje, a jedan od grafita sadržavao je i riječ ustaša – termin koji se koristi kada se nekoga želi označiti neprijateljem srbijanskih nacionalnih interesa.

Izvijestili smo i o simboličnom uručanju stiliziranoga ključa, čime je prostor u središtu Beograda, koji je država nedavno ustupila Hrvatskom nacionalnom vijeću, predan na upravljanje novoutemeljenoj Fonaciji *Antun Gustav Matoš*. Upraviteljici Fondacije Katici Naglič ključeve je uručila predsjednica HNV-a Jasna Vojnić.

Objavili smo i priloge o Konferenciji o manjinskim i regionalnim medijima u Novom Sadu i o konferenciji novosadskog Centra za regionalizam »Utjecaj manjinskih uprava – samouprava – organizacija na proces donošenja odluka na svim razinama vlasti u Srbiji, Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji«.

Pisali smo o trideset godina od prvih višestranačkih izbora u Srbiji na kojima su se na svim izborima do danas za svoje zastupnike borile i stranke nacionalnih manjina samostalno ili u koalicijama, nastojeći se prilagoditi izbornim uvjetima i pravilima. U prosincu za *Hrvatsku riječ* govorili smo s **Aleksandrom Skenđerovićem**, dobitnikom priznanja *Ban Josip Jelačić* i Gordanom Čomić, ministricom za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog.

Čitatelje smo informirali i o dodjeli materijalne potpore/stipendije učenicima cjelovite nastave na hrvatskom jeziku, ugovori su potpisani između roditelja/učenika i HPD-a *Bela Gabrić*, odnosno predsjednice te udruge **Margarete Uršal**, kao i o potpisivanju ugovora između roditelja i HPD-a *Bela Gabrić* o sufinanciranju prijevoza učenika, te o obilasku predstavnika udruge *Naša djeca* škola u kojima se izučava predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

Istražili smo i kako živi hrvatska zajednica u selu Vašica, koje se nalazi u šidskoj općini na svega nekoliko kilometara od Šida, jedna od tema je bila i o ugostiteljstvu u Srijemu u vrijeme pandemije koronavirusa, a pisali smo i o rekonstrukciji mosta Šmaguc, na kanalu Dunav – Tisa – Dunav, kod Monoštora koja je konačno završena, jer je od najava rekonstrukcije mosta i obećanja raznih političara prošlo više od jednog desetljeća.

Čitateljima smo predstavili likovnu monografiju pod nazivom *Cilika Dulić Kasiba*, autorice **Olge Šram**, u nakladi ZKVH-a. Tematski smo obilježili jubilej 15 godina nakladničke djelatnosti NIU *Hrvatska riječ*.

Manjinske zajednice najugroženiji dijelovi društva

Srbijanski zakonodavci nisu otišli dalje od onih rješenja koja su isključivo obvezujuća i koja se moraju prihvatiti pod diktatom Kopenhaških kriterija

Kada se govori o sudjelovanju manjina u procesima donošenja odluka, onda je svakako važno naglasiti kako univerzalne prakse i rješenja još uvijek ne postoje. Situacija je posebno zakomplicirana u državama koje još uvijek proživljavaju svoju tranzicijsku zbilju i koje nisu konsolidirale svoje demokratske procese i izgradile društvene i političke sustave. Ovakva situacija posebno je stresna i nepovoljna za pripadnike manjinskih zajednica, koje i dalje nastavljaju biti najugroženijim dijelovima društava. U tako kompleksnim uvjetima nepostojanja ujednačenih pravila manjinama je dodatno otežano ravno-

osnovi su nesporni kriterij, ali u situaciji kada većina država iz stare jezgre Europske unije preispituje svoje politike multikulturalizma i sve se više opredjeljuje za integrativni pristup, postavlja se pitanje na koji način srbijanske institucije kane graditi svoju europsku perspektivu isključivo na minimumima koje su bile dužne prihvatiti.

Osmišljavanje odgovarajuće politike multikulturalnosti i u stabilnijim i manje podijeljenim društvima od srbijanskoga zahtijeva suštinske i korjenite promjene u vrijednosnom sustavu, najprije – prihvaćanje različitosti kao osnove na kojoj se gradi

državni i politički poredak. U tom procesu najvažnije poluge su povjerenje i solidarnost, a upravo oni nedostaju u vrijednosnome određenju srbijanske političke zajednice. Srbijanski sustav i zakonodavci, slobodno možemo reći, su odbili promisliti i o pozitivnim rješenjima koja su usvojile pojedine europske države, uključujući i susjedne koje smo već spominjali kao što su Hrvatska, Mađarska i Rumunjska, a koje su svoje prakse izgradile prateći pozitivne trendove na europskoj razini i koje su se rukovodile mišljenjima relevantnih tijela i eksperata iz područja manjinske zaštite.

Na koncu možemo zaključiti kako se pred Srbijom nalaze brojni izazovi kada je u pitanju osiguravanje odgovarajućih uvjeta za sudjelovanje manjina u procesima donošenja odluka. U društvu još uvijek nedostaje i minimalnoga konsenzusa na koji način i kakve prakse bi se mogle implementirati u sustav, što dodatno

otežava i sam put srbijanske države ka članstvu u Europskoj uniji (posljednje izvješće Europske komisije za 2020. to dodatno potvrđuje). Dosadašnje prakse isključivoga pridržavanja propisanih minimuma pokazale su se kao neuspješne i nefunkcionalne, što je dovelo do toga da preko 14 postotaka građana s manjinskim identitetom bude isključeno iz ravnopravnoga sudjelovanja u društvu. Svakako, odgovornost se nalazi i na predstavnicima samih nacionalnih manjina i njihove sposobnosti da definiraju svoje zahtjeve spram zakonodavca, i čini se da su u tome jedino uspješni bili predstavnici novih nacionalnih zajednica kao što su hrvatska, bošnjačka i albanska, koje su i svjesne toga da samo njihovo održavanje identiteta zavisi od toga hoće li im ili ne biti osigurano adekvatno sudjelovanje u odlučivanjima i upravljanju u društvu.

Darko Baštovanović, politolog

pravno sudjelovati u društvenim procesima u odnosu na većinsko stanovništvo i biti ravnopravnim čimbenicima sveukupnih društvenih procesa, svakako uključujući i one procese koji su od iznimnoga interesa za manjine.

Više puta smo naglasili kako je jedan od glavnih problema onemogućavanja odgovarajućeg sudjelovanja manjina u procesima donošenja odluka u Srbiji upravo sam sustav koji je zasnovan na segregativnom pristupu uređivanja manjinskoga položaja i lošim normativnim rješenjima. Međutim, ono što dodatno predstavlja problem jest i činjenica da srbijanski zakonodavci nisu otišli dalje od onih rješenja koja su isključivo obvezujuća i koja se moraju prihvatiti pod *diktatom* Kopenhaških kriterija. U srbijanskome slučaju i dalje nedostaje razumijevanja europskih vrijednota zaštite prava nacionalnih manjina. Eliminiranje diskriminacije na etničkoj, nacionalnoj, rasnoj, jezičnoj ili vjerskoj

Jasna Vojnić, predsjednica HNV-a

Odškrinuta vrata i obazrivo pružena ruka

Moramo priznati da je financijska i politička potpora i podrška Hrvatske najveća stvar koja nam se dogodila u protekle dvije godine i koja nam je umnožila vjeru da će se i sve drugo uskoro zaista posložiti. Druga velika stvar u proteklom razdoblju bili su i pomaci u prihvaćanju hrvatske zajednice od strane predstavnika vlasti Republike Srbije

Kraj godine razdoblje je u kome se sumira postignuto u godini koja je na izmaku. O najznačajnijim postignućima HNV-a u 2020. razgovarali smo s predsjednicom HNV-a **Jasnom Vojnić**.

HR Prošle su dvije godine kako ste na dužnosti predsjednice Hrvatskog nacionalnog vijeća. Prvu godinu zaokružili ste sastankom s elektorima i predstavljanjem onoga što je urađeno u prvim godinu dana. Ove godine zbog pandemije koronavirusa takvog susreta nije bilo. Da ga je bilo što biste, obraćajući se elektorima, izdvojili od ovogodišnjih aktivnosti i postignuća HNV-a?

Na našu veliku žalost taj susret se ove godine nije dogodio. Imali smo u planu da sastanak osvrta na učinjeno i planiranja daljih aktivnosti bude u okviru dvodnevnog posjeta svih elektora Petrovaradinu i Beogradu – destinacijama dva naša velika ovogodišnja postignuća. Ipak, umjesto toga, izvješća radi, izrađen je samo kratak film u kojem su prikazani ovogodišnji ishodi, a u tijeku je i izrada biltena koji će stići na adrese elektora i svih onih koji su pomogli da ova godina unatoč neuobičajenoj situaciji za hrvatsku zajednicu bude izuzetno uspješna. Možda čak s pravom možemo zaključiti da nas je ova izvanredna situacija navela da pronađemo nove, kreativnije načine rješavanja i ostvarivanja zacrtanih planova pa je stoga bila tako plodonosna. Bili smo rasterećeni organiziranja i posjeta velikom broju manifestacija, održavanja uobičajenih sastanaka, sjednica i organiziranja izvannastavnih aktivnosti – na primjer samo u dvije godine mandata HNV je organizirao putovanja na 12 destinacija za 550 učenika, imali smo 540 sastanaka, 116 sjednica Vijeća i odbora, poslali 1.816 dopisa i posjetili 135 manifestacija. Kada smo u 2020. godini, zbog izvanrednog stanja bili »oslobođeni« uobičajenih aktivnosti, mogli smo kreativno promišljati o novim pothvatima te su se izrodile i nove ideje. Žao nam je, pak, da zbog malog broja profesionalno uposlenog kadra u Vijeću nemamo svake godine prevelike mogućnosti za inovacije, ali ne smijemo biti nezahvalni. Središnji ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, na čelu s državnim tajnikom **Zvonkom Milasom**, prepoznao je tu našu prioritetnu potrebu za kadrovskim snaženjem te nas u tome već nekoliko godina podupire, a odnedavno i hrvatska Vlada. Premijer **Andrej Plenković** učinio je također veliki iskorak uputivši nam financijsku i moralnu potporu da podignemo *Hrvatsku kuću* – središte svih važnih institucija hrvatske zajednice u Srbiji i središte naše jezgre koja će zbog prirode svojega nastanka i podrške Hrvatske biti dodatni izvor motivacije za naš daljnji napredak. Moramo priznati da je financijska i politička potpora i podrška Hrvatske najveća stvar koja nam se dogodila u protekle dvije godine i koja nam je umnožila vjeru da će se i sve drugo uskoro zaista posložiti. Druga velika stvar u proteklom razdoblju bili su i pomoci u prihvaćanju hrvatske zajednice od predstavnika vlasti Srbije – odškrinuta vrata, obazrivo pružena ruka i pomisao da bismo u partnerskom odnosu ipak mogli zajedno kvalitetnije graditi našu državu. Dakle, to su dva najvažnija postignuća u ovoj godini, ako ostavimo po strani uspjeh obranjenog udarca u pokušaju razbijanja naše zajednice. Sve ostalo – osiguran prostor u Beogradu, otkupljen dio rodne kuće bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu i izrađena projektna dokumentacija za njenu obnovu, izrađena projektna dokumentacija za Hrvatsku kuću u Subotici i osigurana sredstva za prvu fazu izgradnje, otvorene prve jaslice na hrvatskom jeziku, ustupljena Kuća mo-

noštorske župe, 24 nova programa nastave i učenja, 55 prevedenih udžbenika, prvi didaktički materijal za Pripremni predškolski program, nacionalni dodatak za Povijest, prvi puta udžbenici za gimnazijalce, osigurane kvote na sveučilištima u Hrvatskoj, prijevoz za djecu od kuće do škole, postavljen spomenik biskupu **Ivanu Antunoviću**, otvorena Mala škola tambure u Monoštoru i osnovane dvije nove fondacije – samo su bili plodovi izrasli iz očuvanog zajedništva u hrvatskoj zajednici i posloženih okolnosti.

HR U Petrovaradinu su se susreli srbijanski predsjednik **Aleksandar Vučić** i ministar vanjskih poslova **Gordan Grlić Radman**, novinarskim jezikom rečeno, na margini proslave Dana hrvatske zajednice u rodnoj kući bana Jelačića. Predaja rodne kuće bana Jelačića, prostor u Beogradu izazvali su i interes, uvjetno rečeno, velikih medija, pa se o hrvatskoj zajednici govorilo i u Dnevniku RTS-a. Koliko je značajan taj medijski »proboj« i koliko to može pomoći hrvatskoj zajednici?

Jedan od zacrtanih ciljeva IV. saziva HNV-a bio je: »Dospjeti u mainstream medije, a da povod nije negativan!«. Moramo priznati da je ovo bila jedna od težih zadaća. Međukorak ovom cilju bio bi da dospijemo u medije u negativnom povodu, ali da vijest nije spinovana i krivo interpretirana. No, mi smo ipak ljestvicu odmah visoko postavili. Ne bismo svakako nikako uspjeli da nismo napravili pomake u dva već ranije navedena područja. Kada vam u posjet dođe ministar vanjskih poslova **Gordan Grlić Radman**, koji ima osjetljivost kada i što treba kazati, kako biti zaleđina, vjetar i koja vrata treba otvoriti, sve ostalo se događa samo od sebe. I što je najbolje u svemu, ni na čiju štetu. Predstavnici vlasti Srbije tada rado prihvate i načine sljedeći korak naprijed, pa onda mi, pa opet Hrvatska... i tako postupno zadobijemo onoliki broj mikrofona na konferencijama koje smo nekad samo na televiziji mogli gledati. Predsjednik Srbije **Aleksandar Vučić** sam je također dao nekoliko povoda da Hrvati u Srbiji budu prikazani u pozitivnom kontekstu. A onda, kada se čuje da mi zapravo imamo puno toga afirmativnog za reći, nastane čuđenje da Hrvati u Srbiji zapravo nisu oni kakvim ih se nekad predstavljalo – posvijeste i drugi da je »NDH incident« bio spin, da je naslov »Imate nešto protiv vlasti, a tražite privilegije« bio osmišljen prije izrežiranog incidenta u skupštini, da su komentari na sajtovima nakon vijesti o hrvatskoj zajednici unaprijed dogovoreni i da je medijska slika o nama zapravo u potpunosti iskrivljena. Tada se dogodi da kada netko tko o hrvatskoj zajednici u Srbiji čita samo u medijima, dođe u službeni posjet, i zbog »efekta kontrasta« oduševi se kako je HNV zapravo prava institucija posvećenih kadrova, značajnih kapaciteta i realnih potencijala. Eto, u svemu uvijek bude i nešto pozitivno.

HR Godina na izmaku bila je godina u kojoj je HNV osnovao dvije fondacije. Uz postojeći *Cro-fond* osnovana je *Fondacija Spomen dom bana Josipa Jelačića* u Petrovaradinu i *Fondacija Antun Gustav Matoš* u Beogradu. Što je zacrtano u planovima ovih fondacija?

U najužem smislu planovi fondacija odnose se na stavljanje prostora u funkciju čuvanja uspomene na bana **Josipa Jelačića**, odnosno **Antuna Gustava Matoša**, afirmiranje i prezentaciju suvremene i tradicijske kulture Hrvata, organiziranje edukacijskih i kulturnih događaja, stvaranje turističke ponude, prostora za djecu, studente, umjetnike... No, glavna zadaća fondacija nadilazi prostor naše zajednice. One trebaju postati i spojnica između

srpskog i hrvatskog naroda, poveznica s matičnom domovinom i mjesta preko kojih će se naša zajednica sa svim svojim očuvanim bogatstvom u potpunosti integrirati u srbijansko društvo.

HR **Prostori u Beogradu i Petrovaradinu trebala bi biti i mjesta za područne urede HNV-a. Hoće li to biti realizirano u 2021. godini? I poučeni iskustvom područnog ureda u Srijemu, što se planira uraditi kako bi ti područni uredi zaista bili od koristi, kako udrugama tako i pojedincima?**

Tako je. Dvije nove fondacije u širem smislu osnovane su upravo u svrhu stavljanja u funkciju područnih ureda u glavnom gradu Autonomne Pokrajine Vojvodine i glavnom gradu Srbije. Ukoliko želimo biti blizu vatre, neophodno je da imamo naše centre u Novom Sadu i Beogradu, mjestima gdje su sve važnije institucije, ministarstva, republička i pokrajinska vlada, odnosno tamo gdje Hrvati trebaju biti prisutni i činiti konstruktivni dio. U tom smislu, fondacije su osnovane radi veće autonomije rada i djelovanja budućih područnih ureda. Kada bi za svaki dokument trebao potpis iz Subotice, vjerojatno vremenom ne bismo daleko odmakli. A pogotovo je važno to što će odluke konsenzusom donositi oni kojih se to izravno tiče – u upravnim odborima obje fondacije nalaze se aktivni članovi naše zajednice iz Petrovaradina/Novog Sada, odnosno s područja Grada Beograda. Za početak je važno bilo osigurati institucionalne pretpostavke, kao i ne samo u Srijemskoj Mitrovici nego i u Monoštoru, Vajskoj... a onda se uglavnom nađu pojedinci koji imaju entuzijazam, snagu i karizmu dalje to voditi. Negdje smo to uspjeli, negdje ćemo tek uspjeti. Uglavnom, zadaca članova upravnih odbora ovih fondacija neće biti laka, iako su deći po energiji kakva je prisutna počevši od upravitelja, vjerujem da ćemo uskoro ugledati sjaj i rodne kuće bana Josipa Jelačića i prostora u Beogradu. Vijećnici HNV-a naravno imat će obvezu priteći u pomoć, biti zaledina, podrška i oni koji će strateške pravce, kao i uvijek ako nisu na korist zajednice, moći preusmjeriti.

HR **Jedno od otvorenih pitanja i dalje je Hrvatski školski centar u Subotici. Formalno, zapelo je u subotičkoj lokalnoj vlasti, ali čini se da zapravo nema političke odluke da se dozvoli otvaranje hrvatskog obrazovnog centra. Hoće li to biti tema kojom će se HNV baviti ove godine i u kom pravcu planirate djelovati?**

Sve što smo zacrtali platformom »Hrvati ZAJedno« naša je obveza i provodit ćemo ju do kraja mandata. Bez obzira koliko dugo stajali u mjestu, ako smo dovoljno istrajni jednom se mora pokrenuti. Dok čekamo, zapravo sa Središnjim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske i gospodinom **Milanom Bošnjakom** intenzivno radimo na formiranju naših kadrova za školski centar, osiguravajući posebne upisne kvote na sveučilištima u Hrvatskoj. Dobra država se poznaje po dobrim školama i dobrim putovima. Na putovima naša država već intenzivno radi, a mi bismo zapravo bili od pomoći našoj državi – dobrom školom obogatili bismo našu državu, a njegovanjem interkulturalnosti odgojili bismo njene zadovoljne građane. Kako god bilo, za sada nema ništa od političke volje na tom planu osim uvježbavanja vještine razvodnjavanja stvari, skretanja s teme i pretvaranja da nakon tri godine učestalih sastanaka na tu temu prvi puta čujete za takvo što i da ćete tek provjeriti o čemu se tu zapravo radi.

HR **Od formiranja ove Vlade Srbija ponovno ima Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. Koordinacija nacionalnih vijeća nacionalnih manjina susreće se s ministricom Gordanom Čomić. Tema sastanka bila su**

i sredstva za nacionalna vijeća koja su ove godine trebala biti umanjena za 20 posto. Ministrica je obećala da se to ipak neće dogoditi. Koliko je ovo ministarstvo važno za manjinske zajednice i koja konkretna pitanja namjeravate staviti na stol ministrici Čomić? Hoće li jedno od pitanja biti i Hrvatski školski centar?

Sva. Konačno imamo ministarstvo i ministricu koja čuje. Za sada je prva ministrica koja je zaista ostala na sastanku koji je zakazala, i to tri puna sata. Obično bi se ministri nakon dvadeset minuta ispričali zbog ranije preuzetih obaveza, a mi ako nismo stigli svi u glas ispričati što nas je tištilo, otišli smo jednako razočarani kao s prošlog sastanka kada smo izrekli, a opet se u međuvremenu ništa nije promijenilo. Tako da, očekivanja ne samo da su velika nego za sada i ispunjena – najavljeno smanjenje sredstava od 20% se nije dogodilo. Zapravo, vjerojatno se nije dogodilo. Tri dana pred kraj ove godine još nismo sigurni možemo li računati na posljednjih 1.081.000 dinara, ali najavljeno je da vjerojatno možemo, tako da nam ostaju samo plan A i plan B, što moramo saznati u preostala dva dana ove godine kako bismo posljednji dan morali ili hitno utrošiti (plan A) ili brzo posuditi iz svojih rezervi koje smo morali uštedjeti za plan B. Ipak je to veliki napredak za život u Srbiji – samo 10% proračuna je neizvjesno do samog kraja. Ostala pitanja... sva će se naći kod ministrice na stolu. Od školskog centra do popisa stanovništva.

HR **Grad Novi Sad čini se ima najviše spremnosti da rješava pitanja koja se tiču hrvatske zajednice. Podsjetit ćemo naše čitatelje da u Novom Sadu aktivno radi Radna skupina za rješavanje otvorenih pitanja hrvatske zajednice. U razgovorima s predstavnicima gradske vlasti pokrenuto je i pitanje obrazovanja na hrvatskom jeziku. Kakva je suradnja s vlastima u drugim gradovima ili općinama – Subotica, Sombor, Apatin, Srijemska Mitrovica...? Je li od izbora i formiranja novih lokalnih vlasti bilo susreta, razgovora?**

Tako je. Grad Novi Sad je zaista primjer odlične suradnje i podrške hrvatskoj zajednici od strane predstavnika vlasti, nasuprot na primjer za sada suradnji s Gradom Somborom što se, vjerujem, također može promijeniti. Grad Novi Sad je formiranjem posebne radne skupine pokazao kako je zaista spreman rješavati svaki problem i izazov koji kao potrebu iskaže hrvatska zajednica, od postavljanja spomen ploča do razvijanja obrazovanja na hrvatskom jeziku. Grad Novi Sad je također, kao i vlada APV, puno pomogao oko organiziranja Dana zajednice, 16. listopada ove godine u Petrovaradinu. Prvi puta nismo sve morali sami osigurati što je kod nas izazvalo veliko čuđenje i oduševljenje. Biti konstruktivni dio velikih sustava je zaista naša velika želja i krajnji cilj. Na tome u posljednje vrijeme Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, na čelu s **Tomislavom Žigmanovim**, intenzivno je provodio aktivnosti što će, vjerujem, i u drugim mjestima uroditi plodom.

HR **Plan je bio da se dvije nedostajuće strategije HNV-a – za informiranje i službenu uporabu jezika završe do kraja ove godine, ali još uvijek nisu završene. Zašto?**

Možemo reći da su uvelike pri kraju. U svrhu izrade strategija izrađeno je u vrijeme izvanrednog stanja veliko ispitivanje javnog mnijenja u kojem je sudjelovalo 250 ispitanika, rezultati su obrađeni, napravljena je analiza arhivske građe, trenutačnog stanja, anketirane su medijske kuće i udruge informiranja na hrvatskom jeziku i dokument je u najvećoj mjeri priveden kraju.

Koordinatorice timova za izradu strategija **Karolina Bašić** (informiranje) i **Nataša Stipančević** (službena uporaba jezika i pisma) odlično su organizirale najveći dio posla. Ono što predstoji jesu javne rasprave za koje ipak moramo sačekati prestanak mjera ograničenog broja okupljanja. Kada je već dokument tako studiozno izrađen, kada je uloženi veliki napor u sakupljanje svih podataka na jedno mjesto, šteta bi bilo da se on bez javnih rasprava usvoji na jednoj telefonskoj sjednici vijeća. *Za dobar posao treba vremena*, a ovo će zaista biti jedan od onih kojim ćemo se ponositi. Veliko zadovoljstvo je bilo istraživati, iako ne baš posebno razvijena područja informiranja i službene uporabe jezika i pisma s naše strane, ali vjerujem da će provođenje strategije nakon svega biti još veći izazov za sve nas.

HR HNV ima četiri odbora – za obrazovanje, kulturu, informiranje i službenu uporabu jezika. Neki su aktivniji, dok neki osim konstitutivne sjednice nisu organizirali ni jednu sjednicu. Hoće li se raditi na tom da se aktiviraju i ti neaktivni odbori?

Da, pronašli ste nam slabe točke. Ova dva odbora su, na žalost, do sada imala samo konstituirajuće sjednice. Za sada smo ova područja dobro pretresli kroz sedam mjeseci diskusija u cilju izrade strategija, a kada one budu izrađene vjerujem da će predsjednicima odbora pomoći da realiziraju aktivnosti i u ovim područjima. Dobar plan je pola posla, za početak ćemo barem to imati.

HR Na konferenciji Republika Hrvatska i projekti hrvatskih manjinskih zajednica – spona koje nas povezuju kazali ste kako je država Hrvatska financijsku potporu Hrvatima u Srbiji uvećala čak 12 puta. Koliko je ove godine dobijeno sredstava iz Hrvatske i za što je taj novac namijenjen? Koliko je on bio značajan i za samo funkcioniranje HNV-a?

Hvala na pitanju, ovo je nešto bez čega HNV ne bi mogao ni desetinu aktivnosti realizirati. U odnosu na 2018. s ponosom ističemo kako su sredstva i potpora koju upućuju različiti donatori iz Hrvatske i Srbije dvanaest puta uvećana i ona su u 2020. godini iznosila 333.595,81 eura. Prevelike zahvalnosti radi nabrojati ću ih sve ovdje koji su nam u dvije godine mandata pomagali. (Tabelu donosimo na stranicama 16 i 17)

HR Značajna potpora stizala je i od županija. Upravo je prije desetak dana raspisan natječaj za koji je novac osigurala Osječko-baranjska županija. Dakle, o Hrvatima u Srbiji skrbe i niže razine vlasti, čak i u godini u kojoj su proračuni zbog pandemije sa smanjenim prihodima. Očekujete li takvu vrstu suradnje i dalje?

Kao što ste vidjeli, ne samo »niže« razine vlasti nego i pojedinci koji potaknu svoje škole, udruge ili zajednice da upute potporu Hrvatima u Srbiji. Niže razine vlasti, kako ste rekli, moram reći da za nas nerijetko budu vrlo visoke, jer imati emociju i osjetljivost za Hrvate u Srbiji koja je čak nerijetko i nematerijalna, nama određuje nečiju razinu, a vrlo visokih razina sve je više i to je ono što nam ne dopušta posustati. Vjerujem da će suradnja ne samo biti nastavljena nego da će se i razvijati sa svim razinama vlasti.

HR Osim one financijske potpore, značajna je i ona politička u smislu da Hrvati kao manjina mogu računati na potporu svoje matične države. Svakako daje određenu sigurnost kada se razgovara, pregovara s ovdašnjim vlastima ukoliko iza vas stoji matična država, uz to članica EU. Ima li HNV, pa i Hrvati u Srbiji takvu potporu?

Ah, osjećam se kao na životnoj ispovjedi. Vi zaista poznajete svaki segment koji nas dotiče. No, nisam sigurna pronaći ćete li u iskrenost odgovora. Ipak, budući da vjerujem u psihološki fenomen »Proročanstvo koje samo sebe potvrđuje«, odgovorit ću kratko: imaju u potpunosti, od diplomacije do vrha države!

HR Pandemija koronavirusa, izvanredno stanje, mjere koje se poduzimaju utjecali su i na rad udruga kulture. Neki programi su realizirani u manjem opsegu, neki na drugačiji način, neki su odgođeni. Po Vašoj ocjeni, kako su se udruge snašle u cijeloj to situaciji?

To ćemo tek vidjeti kada prođe ova kriza. Iskreno se nadam da budući rad nijedne udruge ovim izvanrednim stanjem nije doveden u pitanje. HNV će pomoći koliko bude mogao i vjerujem da ništa nije bespovratno narušeno. Čak smo u ovom izvanrednom stanju napravili izmjenu u jednom projektu koju je pomogao Središnji ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a po kojem smo dva mjeseca intenzivno na terenu snimali rad i djelovanje kulturnih udruga. Ishodi ovog projekta će biti video materijal koji će ostati u arhivi svake udruge, a koji će se u smanjenom opsegu prikazati u okviru virtualne manifestacije *Srijemci Srijemu i Šokci i baština*. Ovim video uradcima trajno smo zabilježili bogatstvo s kojim se svaka udruge ima ponositi.

HR Što su planovi za 2021. godinu?

Nastaviti započeto. Nastaviti graditi zajedništvo sa svim subjektima hrvatske zajednice – od DSHV-a, Crkve preko kulturnih i drugih udruga, pa do pojedinaca, kroz institucionalno umrežavanje i jačanje. Nastaviti ne odustajati da jednog dana budemo dio koji nedostaje kako bi i matična i domicilna država bile cjelovite. A od »sitnijih« planova tu su početak izgradnje Hrvatske kuće, zatim stavljanje u funkciju područnih ureda, obnova rodne kuće bana Josipa Jelačića, uređenje prostora u Beogradu, organizacija popisa stanovništva, razvijanje informiranja na online platformama, usvajanje i realizacija aktivnosti Strategije informiranja i Strategije službene uporabe jezika i pisma, završetak prijevoda udžbenika i izrade planova nastave i učenja prema obrazovnoj reformi, registar gospodarstvenika, bilten o povredi manjinskih prava, o udrugama kulture, najboljim učenicima u nastavi na hrvatskom jeziku, fundraising, osnivanje scene na hrvatskom jeziku, »proboj« prema EU institucijama, a od mjesta koja su sada došla na vrh prioriteta HNV-a to su Sombor i Sonta.

HR Koncem 2021. godine u Srbiji će biti proveden popis stanovništva. Priprema li se HNV za to i što vidite kao moguće probleme?

Sprema se da se spremi. Imali smo jedan preliminarni sastanak na tu temu, ministrici Čović smo uputili svoja zapažanja i zamolbe po pitanju predstojećih izbora, a prava organizacija i kampanja nam tek predstoji. Ono što je za početak važno, prema odličnom naputku našeg generalnog konzula, jest da svi kao pjesmicu moramo usvojiti i početi širiti da na popisu stanovništva u Srbiji 2021. godine na pitanje nacionalnosti kratko i jasno odgovaramo: »Hrvat« ili »Hrvatica«. Sve ostalo: »Bunjevački Hrvat«, »Hrvat-Šokac«, »Bunjevac«... možemo biti dan prije i dan poslije, ali na popisu ne, jer se takva formulacija pri obradi podataka ubraja u kategorije Bunjevaca nehrvata, ostalih i slično. No, o tome, detaljnije informacije, upute i kampanja tek nam predstoji. Vjerujem da ćemo i ovaj ispit zrelosti našeg zajedništva uspješno položiti!

Donator	Namjena
Vlada Republike Hrvatske	- izrada projektne dokumentacije i izgradnja <i>Hrvatske kuće</i> - osnaživanje kadrovskih resursa HNV-a
Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske	- osnaživanje kadrovskih resursa HNV-a - kupnja udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku - potpora projektima: - razvojni programi HNV-a i povećanje medijske vidljivosti - obrazovanje na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji – u korak s reformom obrazovnog sustava - <i>Šokci, Srijemci i Bunjevci</i> - edukacija za EU projekte - osiguravanje studentskih kvota na Zagrebačkom i Osječkom sveučilištu i <i>Lavoslav Ružička</i> u Vukovaru
Vlada Republike Srbije	- kupnja i rekonstrukcija rodne kuće bana Josipa Jelačića - ustupanje prostora u Beogradu bez naknade za najam na neodređeno po- sredstvom Republičke direkcije za imovinu Republike Srbije
Osječko-baranjska županija	- potpora hrvatskim udrugama - edukacija za EU projekte - sudjelovanje na <i>Danima europskih regija i gradova</i> u organizaciji Komiteta regija u Briselu - edukacija za pisanje prekograničnih projekata - smještaj budućih studenata u učeničkom domu
Vlada AP Vojvodine	- osiguravanje sredstava za projektnu dokumentaciju za obnovu rodne kuće bana Josipa Jelačića - potpora u organizaciji - Dana hrvatske zajednice
Zagrebačka županija	- osiguravanje sredstava za rekonstrukciju objekta za jaslice na hrvatskom jeziku - potpora organizaciji: <i>Hosanafest</i> , <i>Dan OŠ Matija Gubec</i> , <i>Gupčev bal</i> i <i>Festival voća</i> - potpora organizaciji <i>Etnokampa</i> - potpora izletu srednjoškolaca
Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske	- kupovina udžbenika i lektire - opremanje tehničkog kabineta - nabava opreme i didaktičkog materijala za škole i vrtiće - kadrovsko snaženje – 3 učitelja hrvatskog jezika i književnosti i lektor za hrvatski jezik i književnost - smještaj studenata u studentske domove u Hrvatskoj
Grad Zagreb	- boravak 100 učenika svake godine u Novom Vinodolskom - potpora organizaciji odlaska na <i>Interliber</i> u Zagreb
Hrvatska matica iseljenika	- organizacija <i>Zimske i Ljetne škole hrvatskog folklor</i> - organizacija izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji
Vukovarsko-srijemska županija	- kupovina <i>Šokačke kuće</i> u Vajskoj - potpora edukaciji za pisanje prekograničnih projekata
Brodsko-posavska županija	potpora programima hrvatske zajednice
Bjelovarsko-bilogorska županija	potpora programima hrvatske zajednice
Istarska županija	nabava didaktičkog materijala za vrtiće
Šibensko-kninska županija	potpora programima hrvatske zajednice
Krapinsko-zagorska županija	
Rotary club Osijek	- izrada didaktičkog materijala za Pripremni predškolski program - osiguravanje udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku
Subotička biskupija – župa sv. Petra i Pavla Monoštor	- ustupljena bivša kuća časnih sestara na korištenje HKUD <i>Bodrog</i> iz Monoštora
Subotička biskupija – župa Marija Majke Crkve Aleksandrovo	- ustupljen prostor za jaslice
Grad Subotica	- zakup i opremanje jaslica u Aleksandrovo
Učenički dom Hrvatskog radiše Osijek	- smještaj budućih studenata
Grad Novi Sad	- pomoć u organizaciji praznika Dana zajednice
Ministarstvo prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja Republike Srbije	- osigurani licencirani programi za snimanje sati hrvatskog jezika

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice	- potpora jačanju jezičnih kompetencija u osnovnim i srednjim školama - potpora natjecanjima
Razvojna agencija Osječko-baranjske županije	- edukacija za pisanje EU projekata
Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije	- edukacija za pisanje EU projekata
Rotary club Zagreb	- osigurane stipendije za studente
Crveni križ Grada Zagreba	- smještaj za stručno usavršavanje
Agencija za odgoj i obrazovanje Republike Hrvatske	- potpora realizaciji stručnog usavršavanja
Zadarska županija	- potpora obrazovanju na hrvatskom jeziku
Nova školska knjiga – BIGZ	- osiguravanje popratnog materijala za nastavu i darova za prvašiće
Školska knjiga Zagreb	- osigurani pristupni kodovi za platformu e-sfera - potpora organizaciji odlaska na <i>Interliber</i> u Zagreb
Grad Đakovo	- potpora obrazovanju na hrvatskom jeziku
List Zrenjanin	- izdavanje podlistka na hrvatskom jeziku u listu <i>Zrenjanin</i>
Vinkovačka televizija	- logistička potpora emisiji <i>Hrvatska rič iz Vojvodine</i>
Općina Lovas	- osiguravanje prijevoza učenika od kuće do škole
Općina Gunja	
Općina Vođinci	
Općina Andrijaševci	
Općina Stari Jankovci	
Općina Bogdanovci	
Općina Ivankovo	
Općina Bošnjaci	
Grad Vukovar	
Grad Vinkovci	
Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine	- potpora programima hrvatske zajednice
Samostalni sindikat komunalnih radnika Republike Hrvatske	- potpora programima hrvatske zajednice
Grad Benkovac	- potpora programu profesionalne orijentacije
Muzej Grada Vukovara	- potpora organizaciji male mature
Župa Benkovac	- potpora programu profesionalne orijentacije
Međimurska županija	- potpora kvizu <i>Čitanjem do zvijezda</i>
OŠ Stjepan Radić Dugo Selo	- osiguravanje testovi za profesionalnu orijentaciju - potpora edukativnim programima
OŠ Vladimir Prelog Zagreb	- osigurani udžbenici za gimnaziju, mjuzikl
Ministarstvo kulture RH	- osiguran koncert Zagrebačkog kvarteta i program <i>Ruksak pun kulture</i>
Grad Biograd na moru	- potpora programu profesionalne orijentacije i socijalnom programu za djecu
OŠ Žrnovnica	- potpora programu razmjene učenika - osiguran nastup klope <i>Zriniana</i>
Učenički dom Podmurvice Rijeka	- osiguran smještaj za polaznike <i>Male škole tambure</i>
Pedagoški zavod Vojvodine	- akreditiran stručni skup
Obrtnička srednja škola Dubrovnik	- potpora edukacijskim programima
Rotary club Prelog	- potpora kvizu „Čitanjem do zvijezda“
Učenički dom Split	- potpora organizaciji malog maturalnog izleta
Učenički dom Marija Jambrišak Zagreb	- potpora organizaciji malog maturalnog izleta - smještaj studenata na polaganju državne mature
Učenički dom Hrvatskog radiše Osijek	- smještaj studenata na polaganju državne mature
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek	- osigurani udžbenici za srednje škole
Kulturni centar Novog Sada, Vojvođanski simfonijski orkestar	- organizacija Dana zajednice
Zavod za zaštitu spomenika Grada Novog Sada	- pomoć oko izrade projektne dokumentacije za rodnu kuću bana Josipa Jelačića
Ogranak Matice hrvatske iz Splita	- osigurane knjige
10. Gimnazija Ivan Supek Zagreb	- osigurani udžbenici za srednje škole
Srednja škola Jelkovec Sesvete	- osigurani udžbenici za srednje škole
Gimnazija Sesvete	- osigurani udžbenici za srednje škole
Tehnička škola Tesla Zagreb	- osigurani udžbenici za srednje škole
7. Gimnazija Zagreb	- osigurani udžbenici za srednje škole
Geodetska škola Zagreb	- osigurani udžbenici za srednje škole

Ime kao »slučaj«

Kada jednoga lijepoga dana dođe do sustavnog uređenja Kove zemlje, značit će to njezinu temeljnu promjenu, a čija se suština može svesti pod jednu proširenu rečenicu: vlast će poštovati zakone. Do tada, bez obzira na smjene režima, ime **Nele Tonković** i dalje će osta(ja)ti »slučaj«.

Prvi »slučaj« s Nelom Tonković dogodio se prije nešto više od dvije godine kada su joj nakon isteka mandata vijećnici Skupštine grada uskratili potporu da još četiri godine bude ravnateljica Suvremene galerije u Subotici, te na njeno mjesto postavili v. d. ravnatelja **Árpáda Blaskóa**. Iako formalno-pravno, kako je i sam priznao tadašnji gradonačelnik **Bogdan Laban** (»došlo je do nekih povreda procedure u samom natječaju«, do danas javnosti nepoznatih, prim. a.), ni tada nije sve teklo kao po loju, kakva-ta-

kva procedura je poštovana – mandat istekao, raspisan natječaj, pa je čak i obrazloženje za tu odluku dano. Malo zbog protoka vremena, a više zbog svoje originalnosti vrijedi se podsjetiti što je bivši gradonačelnik tada rekao o Neli Tonković: »Dugi niz godina je bila ravnateljica i u posljednjih pet godina počela je malo slabiti kultura u Subotici, pa hajde možda neku novu energiju, da malo promijenimo ljude; manje se zasite od pozicije, pa je i svaka promjena – pozitivna promjena. Malo da promiješamo karte. Doći će ljudi možda s više entuzijazma i napraviti rezultat u odnosu na dio zajedničkog tima« (*Magločistač*, 17. kolovoza 2018.).

Kultura u Subotici oslabila zbog Nele Tonković, pa je i svaka promjena pozitivna; malo promiješati karte kako bi došli ljudi s više entuzijazma koji će napraviti rezultat u odnosu na dio zajedničkog tima? Da, to su – koliko god gramatički sporni, a značenjsko nerazumljivi bili – bili argumenti vladajuće garniture uz pomoć kojih je Neli Tonković ipak omogućeno nastaviti svoj rad u instituciji u kom je dan prije toga bila ravnateljica.

Drugi »slučaj« s Nelom Tonković zbilo se početkom ovoga mjeseca i za njega ovaj prvi (opisani) djeluje kao sam početak ovog

Drugo lice **SUBOTICE**

teksta, nešto poput sustavno uređenog društva u kom vlast poštuje zakone. Ili bar njegove formalno-pravne osnove. Javnosti je, naime, poznato da je Nela Tonković 11. prosinca na sjednici Skupštine grada Šapca smijenjena s mjesta ravnateljice Narodnog muzeja u tom gradu, zajedno s dramaturškinjom **Minjom Bogavac**, koja je bila na mjestu ravnateljice Šabačkog pozorišta. Za razliku od Subotice prije dvije i nešto godine, vijećnici šabačke Skupštine grada nisu čekali istek njihovog mandata: niti su ih o tome pismeno ili usmeno obavijestili, niti su poštovali bilo kakvu zakonom propisanu proceduru, osim izglasavanja prostom većinom. Ništa, dakle, o slabljenju kulture, miješanju karata ili bilo kakvim pozitivnim promjenama. Jedini pravi i svima razumljivi argument u ovom slučaju je onaj »danas jesi, sutra nisi«, a jedini pravi i svima razumljivi odgovor na pitanje »zašto« je onaj – »zato«. Pa ti nakon ovoga budi nezadovoljan subotičkom lokalnom samoupravom.

Iako u javnost još nije izašla s konkretnim odgovorom što će nakon ovoga pravno poduzeti (i hoće li uopće), Nela Tonković kao argumente svog profesionalnog rada iznosi ljudske karakteristike koje ju odavno krase: nesudjelovanje u stvaranju kulture straha i društva šutnje. O tome ne svjedoči samo njen rad u subotičkoj Suvremenoj galeriji i šabačkom Narodnom muzeju nego i njeni intervjui i autorski tekstovi u kojima jasno stavlja do znanja što misli o društvu u kom su strah i šutnja najpoželjnije emocije i osobine. I upravo zbog tih svojih osobina Nela Tonković, Minja Bogavac i na stotine drugih ljudi još dugo neće moći biti na čelu bilo kakvih institucija. U tom smislu Nela Tonković kao »slučaj« je personifikacija »svega i svugdje« u ovom društvu, jer šutnja i strah vladaju i oko nas i među nama. Strah i šutnja su ulaznice u carstvo mediokriteta i poltrona kao zamjena za znanje, analizu i kritiku; strah i šutnja su, konačno, dobrovoljno uspostavljen odnos vuka i ovce u kom se prvi hrani nedostatkom kuraži druge, a ova druga (kada vidi ovog prvog) ni da bekne ni da skoči. Sve što iz toga iskače i od toga odskače – a priznat će to, makar u sebi, bar poneki čitatelj ovog teksta – prolaze i proći će upravo na način na koji je **Teofil Pančić** na portalu *Autonomija* nedavno opisao smjenu Nele Tonković i Minje Bogavac: »oblatiti i najuriti nekoga tko je kvalitetan i istaknut u tome što radi, a potom na njegovo mjesto dovesti nekoga anonimnog i po dometima beznačajnog, ali poslušnog«.

Sudeći po sadašnjem stanju stvari, »centri moći« – oličeni u svemu što nosi ovlast vlasti – mogu mirno spavati: hijerarhija upravljanja postrojena je upravo tako da su strah i šutnja instalirani od temelja do vrha, pri čemu je materijala na dnu u izobilju, što onda u čisto ekonomskim kategorijama znači da je potrošan, lako zamjenjiv i jeftin. Gotovo pa bezvrijedan. Ako bismo, pak, slikovito pokušali predstaviti naprijed opisanu hijerarhiju upravljanja u našem društvu i našem dvorištu najlakše bismo ju mogli zamisliti kao – kulu od karata. Jedini problem za one poput Nele Tonković je taj što su temelji kule duboki i ispunjeni teškim talogom. Talogom u kom su šutnja i strah pogonsko gorivo za vertikalno kretanje.

Z. R.

Poštovane
Hrvatice i Hrvati u Republici Srbiji!

Premda bremenito s mnogo toga, vrijeme je ovo ipak milosno. Iščekivalo Ga se. Djetesce položeno u slamu. Svjetlo iz tame veliko. Zapravo, Svjetlost svijeta. Smjerokaz radosti. Zdravlje života...

Čestit nam bio onda i ovaj **Božić**...

Kraj i godine je. Ne lake. Bijaše puno izazova. No, razriješilo ih se zajedničkim djelovanjem. Zbijenih redova. Osnaženim povjerenjem. Odgovornim ponašanjem. Bit će uskoro i Nova. Ostanimo takvi i nadalje...

Bit će nam onda i sretna 2021.

Dio ovoga vremena provedimo tako da gradimo zajedništvo. U krugu prijatelja okupljenih oko pravde. Oko stola suradnika istine.

U društvu promicatelja onoga što je dobro. Budimo i dalje ono što smo i bili na izborima za IV. saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća

– HRvati ZAJedno!

Tomislav Žigmanov, predsjednik DSHV-a

DSHV
DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI

U pripremi za novo ruho

Radovi na energetskej sanaciji osnovne škole Matko Vuković, vrijedni oko 150.000 eura, financiraju se iz projekta prekogranične suradnje Srbija – Hrvatska * Međuopćinski zavod za zaštitu spomenika morao je dati svoj prijedlog i suglasnost za radove. Tako prozori moraju biti drveni, bijele boje i istog oblika kao do sada, kako se ne bi narušio izgled zgrade koja je sagrađena još 1892. godine

Krajem studenoga započeli su dugo očekivani radovi na energetskej sanaciji Osnovne škole Matko Vuković. Prva faza radova na sanaciji i hidroizolaciji podruma je u tijeku, a nakon toga je u planu zamjena svih prozora i ličenje cijele unutrašnjosti.

Vrijednost kompletnih spomenutih radova iznosit će 150 tisuća eura, a sredstva su osigurana putem IPA projekta Srbija – Hrvatska, dok radove izvodi tvrtka Gat iz Novog Sada.

Zgrada škole – pod zaštitom

Oko zgrade OŠ Matko Vuković su postavljene skele, a učenike u dvorištu i samoj zgradi škole zamijenili su majstori i građevinski materijal. Veliki je posao u pitanju s obzirom na to da je sama zgrada pod zaštitom Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika.

»Ono što nam je dodatno otežalo posao jest činjenica da se zgrada nalazi pod zaštitom, te je Međuopćinski zavod za zaštitu spomenika morao dati svoj prijedlog i suglasnost za radove. Tako prozori moraju biti drveni, bijele boje i istog oblika kao do sada, kako se ne bi narušio izgled zgrade koja je sagrađena još 1892. godine«, kaže ravnateljica škole **Mirjana Stevanović** i dodaje kako se nada da će uspjeti osigurati i sredstva za ličenje fasade:

»Sredstva su nam dodijeljena za hidroizolaciju i sanaciju podrumskih prostorija, za zamjenu prozora i ličenje čitave škole, te su to sada prioriteta koji se rade, ali želja mi je naći i sredstva

za fasadu, kako bismo mogli završiti kompletno uređenje naše škole.«

Spomenuti radovi za koje su osigurana sredstva trebaju biti završeni početkom ožujka.

»Mi se nadamo da će radovi biti gotovi i prije roka, ali ukoliko drugo polugodište i počne s redovitom nastavom, bez obzira na epidemiološku situaciju, naši učenici od 5. do 8. razreda će još jedan, nadamo se kratki period, morati nastavu pratiti online«, kaže Stevanović.

Prekogranična suradnja

Ovaj projekt je rezultat prekogranične suradnje Srbije i Hrvatske, odnosno Grada Subotice i Općine Satnica Đakovačka iz Đakova, a temelji se na uspostavljanju energetski efikasnijih javnih zgrada - E2P2. »Osnovna škola Matko Vuković je stara više od jednoga stoljeća i ovo je početak rekonstrukcije. Sama zgrada do sada nije imala nikakvih ozbiljnih ulaganja. Stolarija u školi je zaista dotrajala i vidna su brojna oštećenja. Ujedno ne pružaju dovoljnu zaštitu u smislu termičke izolacije, stoga se radi zamjena stolarije. Također, bila je neophodna sanacija i hidroizolacija podruma gdje su vidljiva oštećenja uzrokovana podzemnim vodama i vlagom. U okviru ovoga projekta u planu je i energetska sanacija Osnovne i srednje škole Žarko Zrenjanin, te se planira postavka solarnih panela na devet objekata javne namjene u Subotici i to na Tehničkoj školi Ivan Sarić, Domu za djecu omećenu u razvoju Kolevka, PU Naša radost, na zgradi Nove općine, Otvorenog sveučilišta, na zgradi Osnovne i srednje škole Žarko Zrenjanin, na bazenu Prozivka, Politehničkoj školi i na OŠ Sonja Marinković. Ovakvi prekogranični projekti su od izuzetne važnosti za Suboticu, oni su ujedno velika olakšica proračunu grada, te

Proračun projekta

Ukupni proračun ovoga IPA projekta između Grada Subotice i Općine Satnica Đakovačka iznosi više od 1,4 milijuna eura. Oba partnera u ovome projektu dobit će oko 700 tisuća eura, a kada je u pitanju Grad Subotica donacija Europske unije je viša od 600 tisuća, dok je iznos vlastitog dijela nešto viši od stotinu tisuća eura. Rok do kada se moraju završiti kompletni radovi na ovome projektu je 14. prosinac 2021. godine.

Po njenim riječima prvi nastavni jezik u školi je bio mađarski, s time da je bilo dopušteno učiteljima govoriti tadašnjim dalmatinskim jezikom. Između dva rata je, osim hrvatskog, u školi bio i srpski jezik, a škola se tada zvala *Kralj Aleksandar*. Nakon Drugog svjetskog rata zgrada škole je jedno vrijeme bila prihvatilište za Crveni križ, a nakon toga se ponovo vraća obrazovanju. Tada je bila četverogodišnja, a od 1950. postaje osmogodišnja škola. U zapisima škole stoji da se zvala *Pučka škola*, *Narodna škola*, *Kralj Aleksandar*, *Rundovska škola*, a od 1962. godine nosi ime *Matko Vuković*. S obzirom na to da

jedan vid suradnje. Nastavljamo u tom pravcu», kaže član Gradskog vijeća zadužen za kulturu i obrazovanje **Miloš Nikolić**.

Nova godina u znaku jubileja

Oš *Matko Vuković*, osim centralne zgrade u kojoj se trenutno izvode radovi, ima još dva objekta, i to objekt u Gatu (Mala škola) i u Malom Bajmoku. Kada je u pitanju objekt u Gatu, na ovoj zgradi su promijenjeni svi prozori 2018. godine, dok su isti radovi na zgradi u Malom Bajmoku obavljani tijekom ljeta 2020. godine. Zanimljiv je podatak da je ova zgrada (u Malom Bajmoku) izgrađena 1984. godine novcem od samodoprinosa mještana, dok je školu u Gatu izgradila Općina Subotica.

Godina koju smo započeli će, po riječima ravnateljice, za školu *Matko Vuković* biti jubilejna.

»Naši učenici, skupa s nastavnicima koji vode sekciju povijesti, a uz pomoć arhivatora u Subotici su pronašli nastariji pisani dokument koji govori o našoj školi, a potječe iz 1846. godine. Također smo pronašli dokument da su prve matične knjige škole vođene od 1871. godine i da je tada u školi bilo 100 učenika. Tako ćemo ove godine biti u znaku nekoliko jubileja: 175 godina od kako se spominje naša škola i 150 godina od prve matične knjige«, kaže s ponosom Mirjana Stevanović.

se u njoj blizini nalazila *Golupčija peca*, u narodu je još znana pod imenom *Golubova škola*.

Danas centralna zgrada, ili kako je učenici zovu *Velika škola*, zauzima 1.100 četvornih metara koju svakodnevno koristi 350 učenika, dok skupa s druga dva objekta u školi ima ukupno 626 učenika. Nastavni jezici u školi su srpski i hrvatski, te je od početka nastave na hrvatskom jeziku održan kontinuitet cjelovite nastave na hrvatskom jeziku. Tako ove školske godine nastavu na hrvatskom jeziku, od 1. do 8. razreda, pohađa 105 učenika.

Sve njih, kad se vrate iz online škole, sačekat će stara škola u novom ruhu.

Ž.V.

Rekonstrukcija Hrvatskog doma u Rumi

Radovi »na čekanju«

»Uz izdvojenih 30 milijuna dinara za rekonstrukcije, odlukom o rebalansu općinskog proračuna osigurali smo još dodatnih 20 milijuna dinara. Plan nam je u narednom razdoblju raspisati javni poziv u postupku provođenja javnih nabavki, kako bismo mogli planirati radove na rekonstrukciji ovog objekta, koji je planiran za 2021. godinu«, izjavio je za naš tjednik Stevan Kovačević

Krajem prošle godine (26. prosinca) Dom JNA (Hrvatski dom) u Rumi postao je vlasništvo Općine Ruma. Ugovor o kupnji potpisali su predsjednik te općine **Sladjan Mančić** i direktor Republičke direkcije za imovinu **Jovan Vorkapić** uz prisustvo državnog tajnika u Ministarstvu obrane **Bojana Jocića**. Početna cijena objekta je bila 760.000 eura i ona je, prema riječima predsjednika rumske Općine, prepolovljena na 380.000 eura. Prvu ratu od osam milijuna dinara Općina Ruma je uplatila odmah, dok je dogovor da ostatak bude isplaćen u četiri godišnje rate. Za prvu fazu konzervacije, restauracije i adaptacije objekta, koja je trebala početi proljetos, osigurano je 30 milijuna dinara. Radovi ipak nisu počeli, a prema obećanjima vodećih ljudi lokalne samouprave, jednoj od najljepših građevina u Rumi, koja godinama stoji ruinirana, bit će vraćen stari sjaj i ona će po završetku radova biti objekt namijenjen kulturnim institucijama. Početak radova najavljen je za 2021. godinu.

Rekonstrukcija odgođena za ovu godinu

Kako je u razgovoru za naš list potvrdio predsjednik SO Ruma **Stevan Kovačević**, planirani radovi na adaptaciji objekta zbog aktualne situacije izazvane koronavirusom nisu započeli ovog proljeća, kada su planirani. Na posljednjem zasjedanju Skupštine Općine Ruma, 18. prosinca 2020., usvojen je proračun za 2021. godinu. Predsjednik rumske općine Sladjan Mančić se za govornicom obratio vijećnicima i tada se osvrnuo i na najznačajnije projekte koji će biti realizirani u 2021. godini. Osim o izgradnji novog vrtića, potpori države u izgradnji pročistača vrijednog 14,5 milijuna eura, izgradnji autobusne postaje, govorio je i o radovima na Domu JNA. Kako je tom prilikom istaknuo, projekt Doma JNA se još uvijek čeka, ali za njega postoji pozicija u izglasaanom proračunu. Također je istaknuo kako Općina Ruma ima saznanja da je projekt gotov. Njegova vrijednost je 62 milijuna dinara (u taj iznos uračunata je

i rata od 8 milijuna dinara koju Općina Ruma plaća Ministarstvu za kupovinu Doma JNA).

»Općina Ruma je službeno preuzela Dom JNA. Prva rata za kupovinu objekta je uplaćena. Međutim, zbog okolnosti uzrokovanih virusom korone, radovi na adaptaciji objekta nisu započeli u vrijeme kada smo planirali. Osim osiguranih 30 milijuna dinara za njegovu rekonstrukciju, odlukom o rebalansu općinskog proračuna izdvojili smo još dodatnih 20 milijuna dinara. Plan nam je u narednom razdoblju raspisati javni poziv u postupku provođenja javnih nabavki, kako bismo mogli planirati daljnje radove na rekonstrukciji ovog objekta, koji je planiran da se realizira u 2021. godini«, izjavio je za naš tjednik Stevan Kovačević, ističući da će objekt biti namijenjen institucijama kulture, ali da još uvijek nije precizirano kojima. Ideja je da tu svoj prostor dobije Zavičajni muzej Ruma, Gradska knjižnica ili neka druga ustanova kulture.

Projekt obnove Hrvatskog doma podržavaju i članovi HKPD-a **Matija Gubec**, napose što će objekt, prema najavama, biti za potrebe kulture.

»I nama je u interesu, kao i svim građanima Rume, ako već ne možemo biti vlasnici, da se on restaurira i privede namjeni. Imamo svoje prostorije za rad i jedni smo od rijetkih društava koji s tim nemaju problem. Prema neslužbenim informacijama, objekt će biti za potrebe kulture, što nam je posebno drago«, istaknuo je tajnik Društva **Nikola Jurca**.

Hrvatski dom na zemlji Pejačevića

Podsjećanja radi, gradnja Hrvatskog doma (Doma JNA), započeta je 1907. a završena 1912. godine na zemlji koju je za te namjene od vlastelinstva **Pejačević** kupilo Hrvatsko sokol-društvo za tjelovježbe. Sredstva su prikupljana dragovoljnim priložima

članova i prijatelja Sokola, te uglednih Hrvata iz Rume, Golubina, Gospića i drugih gradova, ali i amortizacijom i mjeničnim zajmom kod Prve hrvatske štedionice u Zagrebu. Akciju gradnje vodio je *Hrvatski sokol*, koji je i uknjižen kao vlasnik zemljišta na kojem je izgrađen Hrvatski dom 10. listopada 1912. godine. Međutim, upis samog Hrvatskog doma u zemljišne knjige zbog izbijanja Prvog svjetskog rata izvršen je tek 1925. godine. Kao vlasnik Hrvatskog doma uknjižena je Kreditna hrvatska seljačka zadruga (ali pravo korištenja su imale i druge hrvatske udruge u Rumi: Hrvatska ratarska čitaonica, *Hrvatski sokol* i Hrvatsko pjevačko društvo *Jedinstvo*). Kreditna hrvatska seljačka zadruga je bila vlasnik doma sve do 1957. godine kada je dom dan na korištenje tadašnjem Tajništvu za narodnu obranu, jer je sama Zadruga prestala postojati. Zaključkom Savjeta za društveni plan i financije predloženo je NOO-u Ruma da donese rješenje i istovremeno preda zgradu Hrvatskog doma kao neraspoređenog dijela imovine Kreditne hrvatske seljačke zadruge za potrebe Doma JNA, što je Narodni odbor općine iste godine i usvojio.

Rukovodeći se činjenicom da su jedini pravni slijednik hrvatskih udruga koje su dom svojedobno gradile, HKPD *Matija Gubec* iz Rume je 12. listopada 2006. godine podnijelo zahtjev za povrat Hrvatskog doma Republičkoj direkciji za imovinu u skladu sa Zakonom o prijavljivanju i evidentiranju oduzete imovine. U dva navrata su podnosili zahtjev za restituciju, ali on nije usvojen. Kako je za naš tjednik izjavio Nikola Jurca, razlog zbog kojih zahtjev nije usvojen jest taj što Zakonom o restituciji nisu uopće predviđeni slučajevi za vraćanje imovine kao što je u konkretnom slučaju Hrvatski dom. Naime, novi Zakon o zadrugama, koji je stupio na snagu 1955. godine, je između ostalog predviđao da sve tadašnje zadruge koje su do tada radile i postojale usklade svoje osnivačke akte s novim državnim poretom koji se tada stvarao. Iz nekog razloga Hrvatska seljačka kreditna zadruga to nije uradila. Zakon je predviđao da u slučaju da se to ne uradi, sva imovina prelazi u vlasništvo države.

S. D.

Projekt planiran za osječko kazalište

Pretpostavlja se da je projekt za izgradnju zdanja Hrvatskog doma izradio Osječanin **Viktor Askman**, projektant zgrade stare rumske gimnazije. Također se pretpostavlja da je projekt doma prvobitno (1906. godine) bio sačinjen za osječko kazalište, ali pošto su oni odustali od ovog projekta jedan Rumljanin, iz obitelji **Benčić**, koji je tada radio u Osijeku, doveo je projektanta Askmana u Rumu i ponudio njegov projekt za zgradu Hrvatskog doma. Zgrada je projektirana u stilu secesije i historizma i pripada periodu Jugendstila. Originalnost ovoj zgradi daju prije svega plastičnost fasade s herbalnim motivima, ovalni vitražni prozori, skulpture »djeda i unuka« i specifičan krov centralnog dijela zgrade. U vrijeme Prvog svjetskog rata zgrada je služila kao lazaret odnosno vojna bolnica i vrlo je vjerojatno da je pod svoj krov primila *cuksfirera* 25. Landšturm legimente **Josipa Broza**, čija se jedinica oporavljala u Rumi poslije gubitaka na Ceru i Kolubari.

Naši gospodarstvenici (XXIII.)

Nema povratka na staro

Robert Čoban, ravnatelj nakladničke kuće *Color Press Group*, na čelu je tvrtke koja ima 350 uposlenika, 110 magazina i 25 internetskih portala. A početak je bio 1992. godine kada je Čoban pokrenuo svoj prvi tjednik *Novosadski Index*.

Stavove i mišljenja, često savjete ili britke komentare Roberta Čobana, poduzetnika u nakladničkom svijetu, ravnatelja tvrtke *Color Media Group* iz Novog Sada, teško je zaobići u javnom prostoru. Je li to stoga što je on u svojem poslu najbolji, pa njegovo iskustvo žele čuti mnogi, svojim poslovima navezani na ambijent nakladništva? Ili su drugi »top menadžeri« šutljivi i ne žele o svojem poslu javno razgovarati, a niti ugrožavati svoje pozicije u odnosu prema vlastima i pravilima koja vlasti zadaju kao okvir njihovog rada? Čini se da ima i jednoga i drugoga. Dodatnu vrijednost dinamičnog javnog djelovanja Roberta Čobana moguće je sagledati ako se zna za još jednu raritetnu pojavu

lizirana kroz održivi turizam. Mislim da i u ovom slučaju na polju turizma ima najviše prostora za napredak. Tvrdava, franjevački samostan, tursko kupatilo, manastir u Bođanima, čarde na Dunavu, šume i lovišta, jezero Provala, gastronomska i etnografska raznolikost... Zaista je impresivan popis potencijalnih turističkih aduta Općine Bač kako ona ne bi svakog mjeseca, skupa sa Srijemskim Karlovcima, bila na dnu popisa općina s najnižim prosječnim plaćama u Vojvodini. Bač i Srijemski Karlovci s najviše kulturne i povijesne baštine, a imaju najniže plaće«, navodi ovaj apsurd Čoban.

Prijelomna 1992.

Ukupno 350 uposlenika, naklada 110 magazina (od toga 30 licencnih i 80 »domaćih« naslova) i 25 internetskih portala, i to na tržištima Srbije, Hrvatske, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije, Slovenije i Austrije. Organizacija 60 tematski vrlo raznolikih konferencija godišnje, te deset manifestacija na otvorenom prostoru. Tako izgleda poslovni portfolio Čobanove tvrtke. Ovaj impresivni rezultat započeo je poslovnom odlukom donesenom 1992. godine.

»Zapravo, bilo je više 'prijelomnih trenutaka', i svi su se dogodili te godine. Prvi je bio kad su, nakon dva broja studentskoga magazina *Index*, koji sam uredio, smijenili cijelu redakciju, izbacili nas na ulicu, a mojim roditeljima nakon jedne emisije na Televiziji Novi Sad bacili bombu na kuću. Nakon toga smo nastavili objavljivati *Nezavisni Index* u suradnji s Nezavisnim društvom novinara Vojvodine (NDNV). Drugi 'prijelomni trenutak' bio je u listopadu iste godine, kada smo od NDNV-a osjetili sličan pritisak kao i od Saveza studenata i najavu da ćemo biti smijenjeni. Tada smo pokrenuli samostalni magazin *Novosadski Index* koji je godinu dana kasnije promijenio ime u *Svet*, iz kojega je kasnije nastala

cijela nakladnička kuća *Color Press Group*. *Svet*, politički tjednik, tri godine kasnije mijenja dotadašnji koncept i postaje celebrity magazin. Nakon pada **Miloševićeva** režima i početka tranzicije 2000. godine, krećemo u izdavanje licencnih magazina i širenje operacija po regiji. Ta promjena se dogodila, jer smo procijenili da će taj koncept u budućnosti biti održiviji i da ćemo umjesto od vlasti, političkih stranaka i stranih fondacija, biti ovisni od čitatelja koji magazine kupuju i tvrtki koje se u njima oglašavaju. Odluke donosimo po jasnom kriteriju: procjenjujemo što bi moglo proći na tržištu. Ukoliko neki magazin nema prođu, mi ga gasimo«, kaže Čoban.

Od vremena početka objavljivanja prvoga izdanja do danas prošlo je četvrt stoljeća tijekom kojih su se, kako kaže Robert, mijenjale tehnike tiska, te mijenjao koncept nakladništva.

FOTO: Facebook Robert Čoban

koju on simbolizira u ovdašnjem društvenom ozračju. On je jedna od rijetkih, u poslovnom svijetu uspješnih, osoba koja nikad ne krije svoju pripadnost ovdašnjoj hrvatskoj zajednici, no niti kozmopolitska stremljenja koja idu daleko izvan njezinih okvira.

Uvijek se vraćajući Baču, gdje je rođen 1968., Robert iz njega crpi neka od svojih poslovnih nadahnuća, no istovremeno za Bač želi mnogo više. »Kada će Bač izaći s periferije interesa poslovnoga svijeta?« – to je pitanje koje smo baš njega željeli pitati. Zateklo ga je u Zagrebu, gdje je prije dva tjedna otvorio konferenciju »The Economist: Svijet u 2021.« skupa s predsjednikom Vlade Hrvatske **Andrejem Plenkovićem**.

»Nedavno smo prigodom Dana europske baštine organizirali online konferenciju na temu velike kulturne i povijesne baštine koja se nalazi na teritoriju Općine Bač, a nije adekvatno materija-

FOTO: Facebook Robert Čoban

»Danas objavljujemo magazine na premaznom papiru, imamo svoju rotacijsku tiskaru, a kada je riječ o konceptu, pokriva gotovo sve niše i kategorije tržišta: od kulinarskih magazina za žene, preko tinejdžerskih magazina, celebrity tjednika do mjesečnika na engleskom jeziku za diplomatsku i poslovnu zajednicu«, navodi Čoban.

Na pitanje o društveno odgovornome poslovanju odgovara da se njegova tvrtka po tom obrascu ponašala i prije no što je izraz »društvena odgovornost« ušao u javnu uporabu na ovim prostorima.

»Još prije dvadeset godina fokusirali smo se na pomoć različitim domovima za stare, djecu, bolesne, beskućnike, migrante na teritoriju Novog Sada. To radimo ne zato što je to sad trend nego zato što se tako osjećamo i to nas ispunjava«, kaže Robert, kojega je, opet pomalo neobično za vlasnike velikih poslovnih sustava, lako vidjeti i popričati s njime u šetnji gradom s članovima obitelji i obiteljskim psima, kao i u popularnim gradskim kafićima, nerijetko u društvu članova diplomatskoga kora.

Dobra strana pandemije

Čoban je proteklih pandemijskih mjeseci često izjavljivao da se biznis nakon pandemije neće više moći vratiti na točku na kojoj je bio dok ona nije zavlada. Pitali smo ga koje su transformacije u radu njegove tvrtke bile najizazovnije od proljeća ove godine i kako su na njih reagirali uposlenici.

»Pandemija nas je pogurala mnogo brže u digitalnu transformaciju no što smo to bili spremni učiniti prije ožujka ove godine. Pored brojnih problema i izazova, to je jedna vrlo dobra strana ove pandemije. Shvatili smo da možemo organizirati događaje online i na taj način, uz znatno manje troškove, doći lakše do velikog broja sugovornika iz cijelog svijeta. Ranije je bilo potrebno da svi ti ljudi u isto vrijeme budu na jednom mjestu.«

I mi smo Roberta pitali za savjet za ovdašnju hrvatsku zajednicu, njezine predstavnike i aktiviste u udrugama, budući da naš sugovornik pridaje veliki značaj promidžbi menadžmenta u kulturi i turizmu, dva područja koja i hrvatska zajednica u Srbiji smatra svojim adutima za budućnost. Koji bi joj organizacijski savjet bio najkorisniji?

»Hrvatska zajednica u Srbiji ima mnogo atraktivnih lokaliteta i pojedinaca koje bi trebalo aktivnije promovirati, organizirati različite događaje, biti prisutan u 'mainstream' medijima i na društvenim mrežama. Hrvatska zajednica ima, s jedne strane, dragocjene običaje, nošnje i manifestacije, ali se ne smije pretvoriti samo u 'snaše i salaše' nego mora promovirati svoje članove koji su se ostvarili u različitim područjima suvremenoga stvaralaštva«, savjetuje on.

U poslovnoj suradnji Srbije i Hrvatske u postepidemijskom vremenu također gleda na turizam kao svijetlu točku.

»Poslovni ljudi uvijek nađu put za svoje proizvode i usluge. Tako je bilo čak i za vrijeme ratova devedesetih godina. Mi, primjerice, objavljujemo srbijanska izdanja hrvatskih magazina *Gloria* i *OK!*, kao što imamo nakladničku kuću u Zagrebu i tamo objavljujemo veliki broj magazina: *Ljepota i zdravlje*, *Grazia*, *Diplomacy & Commerce*... Objavili smo, primjerice, u suradnji s Turističkom zajednicom Grada Zagreba *Hello! Travel: Zagreb* i predstavili ga u rezidenciji hrvatskoga veleposlanika u Beogradu u prisustvu **Milana Bandića**, gradonačelnika hrvatske prijestolnice. Mislim da u području turizma, kada jednoga dana prođe pandemija, ima najviše prostora za suradnju«, završava Čoban.

Upravo pri kraju našega intervjua on se vratio iz Zagreba u Novi Sad. Nekoliko dana kasnije sa svojim je uposlenicima podijelio novogodišnje darove za dvoznamenkasti broj medicinskih i ustanova socijalne skrbi, nastavljajući svoju (ne samo) poslovnu misiju.

Marko Tucakov

SIJEČANJ Januar

- P 1 NOVA GODINA**
MARIJA BOGORODICA
S 2 Bazilije, Grgur Nazijanski
N 3 2. NEDJELJA PO BOŽIČU
Ime Isusovo, Genoveva, Anastazija
P 4 Dafroza, Angela F., Borislava
U 5 Telesfor, Emilijan, Miljenko
S 6 BOGOJAVLJENJE (Tri kralja)
Č 7 Rajmund P., Rajko, Zoran
P 8 Gospa od brze pomoći, Severin, Teofil
S 9 Julijan, Miodrag, Živko, Alix, Jadran
N 10 KRŠTENJE GOSPODINOVO
Agaton, Dobroslov, Grgur X.
P 11 Honorat, Neven, Higin
U 12 Ernest, Tatjana Rimska
S 13 Hilarije, Veronika, Radovan
Č 14 Feliks, Srećko, Veco
P 15 Pavao pust., Mavro, Anastazija, Stošija
S 16 Honorat, Marcel, Oton, Mislav
N 17 2. NEDJELJA KROZ GODINU
Antun op., Leona, Vojmil, Lavoslav
P 18 Margareta Ug., Priska, Premila
U 19 Mario Kanut, Ljiljana, Marta
S 20 Fabijan, Sebastijan
Č 21 Agneza, Janja, Neža, Ines
P 22 Vinko đakon, Anastazija, Irena R.
S 23 Emerencijana, Ema, Vjera, Milko
N 24 3. NEDJELJA KROZ GODINU
Franjo Saleški, Bogoslav
P25 OBRAĆENJE SV. PAVLA AP., Ananija
U 26 Timotej i Tit, Bogoljub, Tješimir
S 27 Anđela Merici, Pribislav, Živko
Č 28 Toma Akvinski, Tomislav
P 29 Valerije, Konstancije, Zdeslav
S 30 Martina, Gordana, Darinka, Jacinta
N 31 4. NEDJELJA KROZ GODINU
Ivan Bosco, Saturnin, Marcela

VELJAČA Februar

- P 1 Sever, Brigita, Miroslav**
U 2 Prikazanje Gospodinovo, Marin
S 3 Blaž, Vlaho, Tripun, Oskar, Dubravko
Č 4 Veronika Jeruz., Andrija Corsini
P 5 Agata, Jagoda, Dobrila, Silvan, Goran
S 6 Pavao Miki i dr., Doroteja, Dorica
N 7 5. NEDJELJA KROZ GODINU
Pio IX., Držislav, Rastimir, Rikard
P 8 Jeronim Emilijani, Jozefina B., Jerko
U 9 Skolastika, Apolonija, Sunčana
S10 Alojzije Stepinac
Č 11 Gospa Lurdska, Mirjana
P 12 Eulalija, Zvonka, Zvonimir, Damjan
S 13 Katarina Ricci, Božidarka, Kastor
N 14 6. NEDJELJA KROZ GODINU
Valentin, Zdravko, Valentina
P 15 Klaudije Col., Georgija, Agapa, Onezim
U 16 Julijana, Miljenko, Đula
S17 Čista srijeda - Pepelnica
7 utemelj. Reda slugu BDM, Donat
Č 18 Bernardica, Šimun, Gizela
P 19 Bonifacije, Konrad, Blago, Ratko,
S 20 Leon, Lav, Lea
N 21 1. KORIZMENA NEDJELJA (Čista)
Petar Damiani, Eleonora, Damir
P22 Katedra sv. Petra, Tvrtko, Izabela
U 23 Polikarp, Grozdan, Romana
S 24 Montan, Modest, Goran
Č 25 Viktorin, Valpurga, Hrvoje, Darko
P 26 Aleksandar, Sandra, Branimir
S 27 Gabriel od Žalosne Gospe, Tugomil
N 28 2. KORIZMENA NEDJELJA (Pačista)
Roman, Teofil, Radovan, Bogoljub

OŽUJAK Mart

- P 1 Albin, Hadrijan, Jadranka**
U 2 Janja Pr., Lucije, Iskra, Čedomil
S 3 Marin, Kunigunda, Kamilo, Zvezdan
Č 4 Kazimir, Eugen, Natko, Miro
P 5 Euzebij, Teofil, Vedran, Lucije
S 6 Marcijan, Viktor, Zvezdana
N 7 3. KORIZMENA NEDJELJA (Bezimena)
Perpetua i Felicita, Tereza
P 8 Ivan od Boga, Ivša, Boško
U 9 Franciska Rimska, Franjka, Franika
S 10 Emil, Makarije, Krunoslav
Č 11 Eutimije, Kondid, Firmin, Tvrtko
P 12 Maksimilijan, Teofan, Bernard,
Budislav
S 13 Kristina, Rozalija, Modesta, Ratka
N 14 4. KORIZMENA NEDJELJA (Sredoposna)
Matilda, Miljana, Borislava
P 15 Klement, Veljko, Vjekoslava
U 16 Agapit, Smiljan, Hrvoje
S 17 Patrik, Domagoj, Patricija, Gertruda
Č 18 Ćiril Jeruzalemski, Cvjetan, Ćiro
P 19 JOSIP ZARUČNIK BDM, Joso, Josipa
S 20 Niceta, Dionizije, Vladislav, Klaudija
N 21 5. KORIZMENA NEDJELJA (Gluha)
Serapion, Vesna, Kristijan
P 22 Oktavijan, Jaroslav, Lea
U 23 Turibije, Oton, Pelagije, Dražen
S 24 Latin, Simeon, Javorka, Katarina
(kvatre)
Č 25 NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO
Dižma, Kvirin, Prokopije
P 26 Emanuel, Montan i Maksima (kvatre)
S 27 Lidija, Rupert, Lada (kvatre)
N 28 CVJETNICA - Nedjelja muke Gospodnje
Priska, Sonja, Nada, Polion
P 29 Bertold, Jona, Eustazije
U 30 Kvirin, Viktor, Vlatko
S 31 Benjamin, Amos, Ljubomir, Ljubo

TRAVANJ April

- Č 1 Veliki četvrtak, Hugo, Teodora, Božica**
P 2 Veliki petak, Franjo Paulski, Dragoljub
S 3 Velika subota, Rikard, Cvijeta, Radojko
N 4 USKRS (VAZAM)
Izidor, Žiga, Strahimir
P 5 Uskrsni ponedjeljak, Vinko F., Berislav
U 6 Vilim, Celzo, Rajko, Petar
S 7 Ivan de la Salle, Herman, Gizela
Č 8 Dionizije Korintski, Alemka
P 9 Marija Kleofina, Demetrije, Zdenko
S 10 Ezekijel, Apolonija, Sunčica
N 11 2. USKRSNA NEDJELJA (Bijela)
Stanislav, Stana, Radmila
P 12 Julije, Viktor, Davorka, Đula
U 13 Martin I., Ida, Hermenegildo
S14 Maksim, Tiberije, Valerijan
Č 15 Damjan, Anastazija, Bosiljka
P 16 Josip Benedikt Labre, Bernardica
S 17 Rudolf, Robert, Inocent, Šimun
N 18 3. USKRSNA NEDJELJA
Hermogen, Eusebije, Atanazija, Roman
P 19 Konrad, Ema, Rastislav, Marta, Leon
U 20 Marcijan, Teotim, Bogoljub
S 21 Anzelmo, Goran, Fortunat
Č 22 Soter i Kajo, Teodor
P 23 Juraj, Bela, Đuro, Đurđica, Adalbert
S 24 Fidelis, Vjera, Vjerko
N 25 4. USKRSNA NEDJELJA (Dobri pastir)
Marko ev., Ervin, Maroje
P 26 Kleto i Marcelin, Zorko
U27 Ozana Kotorska, Jakov Zadranin
S 28 Petar Chanel, Euzebij
Č29 Katarina Sijenska, Kata
P 30 Pio V., Josip Benedikt Cottolengo

SVIBANJ Maj

- S 1 Josip radnik, Sigismund, Žiga, Jeremija**
N 2 5. USKRSNA NEDJELJA
Atanazije, Eugen, Boris
P 3 Filip i Jakov ap., Mladen
U 4 Florijan, Cvjetko, Cvijeta, Iskra
S 5 Anđelko, Irena, Maksim, Silvana
Č 6 Dominik Savio, Dinko, Nedjeljko
P 7 Duje, Gizela, Boris, Ivan
S 8 BDM Posrednica milosti, Bratoljub
N 9 6. USKRSNA NEDJELJA
Pahomije, Herma, Mirna
P10 Ivan Merz, Gospa Trsatska, Antonin
U 11 Mamerto, Franjo Hieronym
S12 Leopold Mandić, Bodgan, Pankracije
Č13 Uzašašće (Spasovo)
BDM Fatimska, Servacije, Ema, Vjerko
P14 Matija ap., Matko, Matiša, Bonifacije
S 15 Izidor, Sofija, Sonja, Jakov
N 16 7. USKRSNA NEDJELJA
Ivan Nepomuk, Ubald, Nenad
P 17 Paskal, Paško, Bruno, Sara, Akvilin
U 18 Ivan I., Venancije, Feliks, Srećko
S 19 Celestin, Teofil, Rajko, Ivan
Č 20 Bernardin Sijenski, Zvezdan
P 21 Andrija B., Dubravka
S 22 Helena, Jagoda, Rita, Eugen
N23 DUHOVI
Deziderije, Željko, Željka
P24 Marija Majka Crkve, BDM Pomoćnica
U 25 Beda Časni, Grgur VII., Urban
S 26 Filip Neri, Zdenko (kvatre)
Č 27 Augustin Canterburyjski, Bruno, Julije
P 28 German, Vilim, Velimir (kvatre)
S 29 Ervin, Euzebij, Polion (kvatre)
N30 PRESVETO TROJSTVO
Ivana Arška, Ferdinand, Srećko
P31 Krunoslava, Vladimir

LIPANJ Jun

- U 1 Justin, Mladen**
S 2 Marcelin i Petar, Blandina, Eugen
Č 3 TIJELOVO (Brašančevo)
Karlo Lwanga i drugovi, Dragutin
P 4 Kvirin Sisački, Predrag, Optat
S 5 Bonifacije, Valerije, Darinka
N 6 10. NEDJELJA KROZ GODINU
Norbert, Neda, Paulina
P 7 Robert, Sabinijan, Radoslav
U 8 Medard, Vilim, Žarko
S 9 Pelagija, Efrem, Ranko
Č 10 Margareta, Greta, Biserka, Bogumil
P 11 PRESVETO SRCE ISUSOVO, Barnaba ap.
S 12 Srce Marijino, Ivan Fakundo, Bosiljko
N 13 11. NEDJELJA KROZ GODINU
Antun Padovanski, Tonko, Antonija
P 14 Rikard, Rufin, Elizej
U 15 Vid, Jolanka, Ferdinand, Amos
S 16 Franjo Regis, Zlatko, Borko, Zlata
Č 17 Emilija, Laura, Bratoljub, Inocent
P 18 Marko i Marcelijan, Ljubomir, Grgur
S 19 Romuald, Rajka, Bogdan
N 20 12. NEDJELJA KROZ GODINU
Naum Ohrid., Goran, Margareta
P 21 Alojzije G., Vjekoslav, Slavko
U 22 Ivan Fisher, Toma M., Paulin Nol.
S 23 Sidonija, Josip Cafasso, Sida, Zdenka
Č 24 ROĐENJE IVANA KRSTITELJA
P 25 Vilim, Henrik, Adalbert, Eleonora
S 26 Ivan i Pavao, Vigilije, Zoran
N 27 13. NEDJELJA KROZ GODINU
Ladislav Ug., Ćiril Aleks, Ema, Toma
P 28 Irenej, Mirko, Smiljan
U 29 PETAR I PAVAO AP., Krešimir, Beata
S 30 Rimski prvomučenici, Ernest Praški

SRPANJ Jul

- Č 1 Estera, Aron, Šimun, Predrag
P 2 Pohod BDM, Oton, Matinijan, Višnja
S 3 Toma ap., Tomo, Leon
N 4 14. NEDJELJA KROZ GODINU
Elizabeta Port., Elza, Jelica, Neven
P 5 Ciril i Metod, Antun M., Zakarija
U 6 Marija Goretti, Bogomila
S 7 Vilibald, Klaudija, Vilko, Lovre
Č 8 Akvila i Priscila, Hadrijan, Eugen
P 9 Marija Petković, Augustin Zhao Rong
S 10 Amalija, Ljubica, Veronika, Vjerka
N 11 15. NEDJELJA KROZ GODINU
Benedikt opat, Benko, Dobroslav
P 12 Mohor, Suzana C., Ivan Gualberto
U 13 Maja Božja Bistrička, Henrik, Hinko
S 14 Kamilo, Katarina, Miroslav
Č 15 Bonaventura, Vladimir K., Dobriša
P 16 Gospa Karmelska, Elvira, Karmela
S 17 Andrija, Branko, Nadan, Marcela
N 18 16. NEDJELJA KROZ GODINU
Fridrik, Jadviga, Natko, Miroslav
P 19 Aurelija, Zora, Zlatka, Makrina
U 20 Ilija prorok, Iljko, Margareta
S 21 Lovro Brindiz., Danijel, Danica
Č 22 Marija Magdalena, Manda, Lenka
P 23 Brigita Švedska, Apolinar, Ivan Kasijan
S 24 Kristina, Mirjana, Kunigunda
N 25 17. NEDJELJA KROZ GODINU
Jakov st. ap., Kristofor, Krsto
P 26 Joakim i Ana roditelji BDM, Anica
U 27 Klement Ohridski i dr., Natalija
S 28 Viktor, Beato, Nevinko, Inocent
Č 29 Marta, Flora, Blaženka, Mira, Olaf
P 30 Petar Krizolog, Rufin, Anđa
S 31 Ignacije Loyol., Zdenka, Vatroslav

KOLOVOZ Avgust

- N 1 18. NEDJELJA KROZ GODINU**
Alfons de Liguori, Vjera, Nada
P 2 Porcijunkula, Gospa od anđela
U 3 Augustin Kažotić, Lidija, Aspren
S 4 Ivan Marija Vianney, Dominika
Č 5 Gospa Snježna, Nives, Snježana
P 6 Preobraženje Gospodinovo, Predrag
S 7 Siksto II., Kajetan, Donat, Albert
N 8 19. NEDJELJA KROZ GODINU
Dominik, Nedjeljko, Dinko, Neda
P 9 Edith Stein, Roman, Firmin, Tvrtko
U 10 Lovro đakon, Lovorko, Erik, Laura
S 11 Klara, Jasna, Ljiljana, Suzana
Č 12 Anicet, Hilarija, Veselka, Ivana Fr. Ch.
P 13 Poncijan i Hipolit, Ivan B., Kasijan
S 14 Maksimilijan Kolbe, Euzebijs, Alfred
N 15 UZNESENJE BDM (Velika Gospa)
P 16 Rok, Roko, Teodor, Rudolf
U 17 Hijacint, Liberat, Miron, Jacek
S 18 Jelena Križarica, Jelka
Č 19 Ivan Eudes, Ljudevit, Tekla, Donat
P 20 Stjepan kralj, Krunoslav
S 21 Pio X., Hermogen, Anastazija, Donat
N 22 21. NEDJELJA KROZ GODINU
BDM Kraljica, Vladislava, Mavro
P 23 Ruža Limska, Flavije, Zakej, Vuk
U 24 Bartol ap., Miroslav Bulešić, Emilija
S 25 Ljudevit kralj, Josip Kalasan, Lajčo
Č 26 Bernard, Branimir, Aleksandar
P 27 Monika, Honorat, Časlav
S 28 Augustin, Tin, Gustav, Pelagije, Zlatko
N 29 22. NEDJELJA KROZ GODINU
Mučeništvo Ivana Krstitelja
P 30 Feliks i Adaukt, Radoslava
U 31 Josip iz Arimateje, Nikodem, Rajmund

RUJAN Septembar

- S 1 Egidije, Branimir, Tamara
Č 2 Kalista, Maksima, Divna, Veljka
P 3 Grgur Veliki, Gordana
S 4 Ruža Viterpska, Rozalija, Dunja, Ida
N 5 23. NEDJELJA KROZ GODINU
Majka Terezija, Lovro Just., Borko
P 6 Zaharija, Boris, Davor
U 7 Marko Križevčanin, Blaženko
S 8 Rođenje BDM (Mala Gospa), Maja
Č 9 Petar Claver, Strahimir
P 10 Nikola Tolentinski, Tara, Pulherija
S 11 Hijacint, Cvjetko, Miljenko
N 12 24. NEDJELJA KROZ GODINU
Ime Marijino, Guido, Dubravko
P 13 Ivan Zlatousti, Zlatko, Ljubo
U 14 Uzvišenje sv. križa, Višeslav
S 15 Gospa Žalosna, Melita, Dolores (kvatre)
Č 16 Eufemija, Kornelije i Ciprijan
P 17 Robert Belarmin, Rane sv. Franje (kvatre)
S 18 Josip Kupertinski, Sonja, Irena (kvatre)
N 19 25. NEDJELJA KROZ GODINU
Januarije, Suzana, Emilija
P 20 Andrija Kim, Pavao Chong, Svjetlana
U 21 Matej ap. i ev., Matko, Mato
S 22 Toma Vilanovski, Mauricije, Žarko
Č 23 Pio iz Pietrelcine, Lino, Tekla
P 24 Gospa od Otkupljenja, Mirko
S 25 Firmin, Zlata, Kleofa, Rikarda
N 26 26. NEDJELJA KROZ GODINU
Kuzma i Damjan, Pavao VI., Justina
P 27 Vinko Paulski, Gaj, Berislav
U 28 Vjenceslav, Večeslav, Veco
S 29 Mihael, Gabriel i Rafael, arkandeli
Č 30 Jeronim, Jerko, Jere, Honorije

LISTOPAD Oktobar

- P 1 Terezija od Djeteta Isusa
S 2 Anđeli čuvari, Anđelko, Anđelka
N 3 27. NEDJELJA KROZ GODINU
Kandid, Maksimilijan, Gerhard
P 4 Franjo Asiški, Franka, Kajo
U 5 Faustina K., Mauro, Placid, Miodrag
S 6 Bruno, Fides, Verica, Vjera
Č 7 BDM od Krunice (Ružarija), Rosario
P 8 Demetrije i dr., Zvonimir, Šime
S 9 Dionizije Areop., Ivan Leonardi, Denis
N 10 28. NEDJELJA KROZ GODINU
Franjo Borgia, Daniel, Danko
P 11 Ivan XXIII., Emilijan, Prob, Milan
U 12 Serafin, Maksimilijan, Makso
S 13 Eduard, Hugolin, Hugo, Magdalena
Č 14 Posveta subotičke katedrale, Kalist papa
P 15 Terezija Avilska, Zlata, Rezika
S 16 Hedviga, Marija Margareta Alacoque
N 17 29. NEDJELJA KROZ GODINU
Ignacije Antiohijski, Vatroslav
P 18 Luka ev., Lukša, Svjetlovid
U 19 Pavao od Križa, Ivan Br. i Izak Jogues
S 20 Vendelin, Irena, Miroslava
Č 21 Uršula, Zvezdan, Hilarija
P 22 Ivan Pavao II., Marija Saloma, Dražen
S 23 Ivan Kapistran, Borislav, Severin
N 24 30. NEDJELJA KROZ GODINU
Antun Marija Claret, Jaroslav
P 25 Krizant i Darija, Katarina Kotromanić
U 26 Demetrije, Dmitar, Zvonko
S 27 Sabina Avilska, Gordana
Č 28 Šimun i Juda Tadej ap., Siniša
P 29 Narcis, Donat, Darko, Ida
S 30 Marcel, Marojko, Ferdinand, German
N 31 31. NEDJELJA KROZ GODINU
Alfons Rodriguez, Volfgang, Vuk

STUDENI Novembar

- P 1 SVI SVETI, Svetislav, Sveto**
U 2 Dušni dan, Dušica, Duško
S 3 Martin P., Hubert, Silvija
Č 4 Karlo Boromejski, Dragutin, Drago
P 5 Emerik, Mirko, Elizabeta, Srijemski muč.
S 6 Leonard, Sever, Vedran
N 7 32. NEDJELJA KROZ GODINU
Engelbert, Anđelko
P 8 Gracija Kotorski, Bogdan
U 9 Posveta lateranske bazilike, Vitomir
S 10 Leon Veliki, Ivan Skot, Lav, Lavoslav
Č 11 Martin biskup, Davorin
P 12 Jozafat, Emilijan, Milan
S 13 Stanislav Kostka, Stanko, Didak
N 14 33. NEDJELJA KROZ GODINU
Nikola Tavelić, Ivan Trogirski, Zdenko
P 15 Albert Veliki, Leopold, Berto, Albe
U 16 Margareta Škotska, Gertruda, Otmar
S 17 Salomeja Krakovska, Igor, Hilda
Č 18 Posveta bazilike sv. Petra i Pavla
P 19 Elizabeta Ug., Krispin, Severinb
S 20 Feliks Valois, Srećko, Edmund, Veco
N 21 ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA
Prikazanje BDM, Gospa od zdravlja
P 22 Cecilija, Cilika, Slavujka
U 23 Klement, Milivoj, Blagoje
S 24 Krizogon, Krševan, Andrija, Firmin
Č 25 Katarina Aleksandrijska, Kata, Erazmo
P 26 Konrad, Leonard, Dubravko
S 27 Maksim, Severin, Virgilije
N 28 1. NEDJELJA DOŠAŠĆA (Godina C)
Sosten, Jakov Markijski, Držislav
P 29 Iluminata, Svjetlana, Vlasta
U 30 Andrija ap., Andrijana, Andrea

PROSINAC Decembar

- S 1 Elegije, Natalija, Božena
Č 2 Bibijana, Živka, Blanka, Lara
P 3 Franjo Ksaverski, Klaudije
S 4 Barbara, Ivan Damašć., Kristijan
N 5 2. NEDJELJA DOŠAŠĆA
Saba, Krispina, Dalmatin, Slavka
P 6 Nikola biskup, Nikša, Vladimir
U 7 Ambrozije, Dobroslava, Agaton
S 8 BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BDM (kvatre)
Č 9 Valerija, Petar F., Zdravka, Abel
P 10 Gospa Loretska, Judita, Julija (kvatre)
S 11 Damaz, Damir, Sabin (kvatre)
N 12 3. NEDJELJA DOŠAŠĆA - Materice
Ivana Franciska de Chantal, Franjica
P 13 Lucija, Jasna, Svjetlana
U 14 Ivan od Križa, Špiro
S 15 Drinske mučenice, Kristijana G., Irenej
Č 16 Adela, Etela, Zorka
P 17 Lazar, Florijan, Zrinka
S 18 Gracijan, Bosiljko, Dražen
N 19 4. NEDJELJA DOŠAŠĆA - Oci
Urban, Tea, Božica, Vladimir
P 20 Amon, Eugen i Makarije
U 21 Petar Kanizije, Snježana
S 22 Honorat, Časlav, Zenon
Č 23 Ivan Krakovski, Viktorija, Vita
P 24 Badnjak, Adam i Eva, Irma
S 25 BOŽIĆ, Anastazija, Božidar
N 26 SVETA OBITELJ
Stjepan prvomučnik, Krunoslav
P 27 Ivan ap. i ev., Janko, Fabiola
U 28 Nevina dječica, Mladen, Nevenka
S 29 Toma B., Davor, David
Č 30 Trpimir, Sabin, Liberije
P 31 Silvije I., Silvija, Donata

U prodaji monografija o Ciliki Dulić-Kasiba

SUBOTICA – Monografija o najvećoj slikarici naive Hrvata u Srbiji – **Ciliki Dulić Kasiba** izišla je iz tiska. Po cijeni od 1.500 dinara knjiga se može kupiti u prostorijama njezina nakladnika Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici, na adresi Laze Mamužića 22 ili slanjem poštom ako je poručite preko mail adrese ured@zkhv.org.rs uz plaćanje poštanskih troškova. Predstavnici ZKVH-a su prošloga tjedna posjetili poznatu slikaricu i uručili joj primjerak monografije.

Autorica monografije je povjesničarka umjetnosti **Olga Šram**, fotografije slika potpisuje poznati subotički fotograf **Augustin Juriga**, kome se pridružuje **Rajko Ljubić** svojim dokumentarnim fotografijama korištenim za dokumentarni film o ovoj slikarici i katalog. Urednica knjige je **Katarina Čeliković**. Monografija je tiskana kao luksuzno izdanje u koloru na 112 stranica i druga je knjiga u Zavodovoj biblioteci *Prinosi za istraživanje likovne baštine*.

Kalendar hrvatskih institucija

SUBOTICA – *Bogata baština – trajni zalog naše budućnosti* tema je zidnog i stolnog kalendara za 2021. godinu u čijoj izradi i objavi zajednički sudjeluju hrvatske profesionalne institucije i organizacije: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, NIU Hrvatska riječ i Hrvatsko nacionalno vijeće. Kalendar izlazi pod sloganom *Godine novog preporoda*, te se na 12 listova nalaze sljedeće teme: Nematerijalna kulturna baština, Tradicijska kultura, Sakralna baština, Obrazovanje i jezik, Tiskovine i informiranje, Književnost, Kazalište i film, Likovne umjetnosti, Glazba, Filozofija i znanost, Društveno djelovanje i sport i Politički život. Svaka od tema ima kraći opis koji prate izabrane fotografije. U izradi ovoga kalendara sudjelovali su povjesničar **Vladimir Nimčević** i ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** te dizajner **Darko Vuković**.

Uz katolički kalendar, označeni su svi blagdani i praznici koji se slave i obilježavaju u Srbiji i Hrvatskoj, kao i praznici hrvatske zajednice u Srbiji.

Kalendar će biti podijeljen svim hrvatskim udrugama kulture, a pojedinci ga mogu dobiti u ZKVH-u, NIU Hrvatska riječ i HNV-u.

Novi svezak Klasja naših ravni

SUBOTICA – Izišao je novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasja naših ravni* (broj 5-8 za 2020. godinu). Novi svezak piše o ovogodišnjim *Danima hrvatske knjige i riječi* – *Danima Balinta Vujkova* s naglaskom na Nagradu za životno djelo koju je dobio prevoditelj i pjesnik **Matija Molcer**.

Možete pročitati kratke priče **Petka Vojnića Purčara** i **Mirka Kopunovića**, kao i poeziju **Matije Molcera** i **Ljiljane Žegarac-Tenjović**. **Milovan Miković** piše o pjesničkom opusu **Ante Sekulića** u povodu 100. obljetnice od rođenja ovog velikana kulture bačkih Hrvata dok **Tomislav Žigmanov** piše o **Marku Vukovu** uz 25. obljetnicu smrti ovog svećenika i pjesnika.

Tekst *Buđenje narodne svijesti u Bunjevaca i bunjevački rodoljublje kroz stari tisak* potpisuje **Vladimir Nimčević**, a tu je i *Registar osobnih imena u djelu Istvána Iványija Szabadka szabad királyi város története* koji je izradio **Mirko Grlica**, a za tisak pripremio **Slaven Bačić**.

Svezak donosi i serijal tekstova iz pera **Marka Sentea** o poznatim liječnicima (**Lajčo Kovač**, **Stipan Peić Tukuljac**, **Andrija Cvijin**, **Geza Kubatović** i **Ante Šokčić**).

Cijena sveska je 150 dinara, a može se kupiti u subotičkoj knjižari **Danilo Kiš**.

Stipendije za učenje hrvatskoga jezika u Hrvatskoj

ZAGREB – Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske objavio Javni poziv za dodjelu stipendija za učenje hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj za ljetni semestar akademske godine 2020./21. Objava Javnog poziva odnosi se samo na ljetni semestar, a dodjeljuje se do 140 stipendija. Prijave se podnose isključivo u elektroničkom obliku putem e-prijavnog obrasca, a rok za slanje prijava je 7. siječnja 2021. Tekst javnog poziva te upute za prijavu su dostupni na službenoj mrežnoj stranici Ureda: <https://hrvatiizvanrh.gov.hr>

U slučaju potrebe za dodatnim informacijama kandidati mogu poslati upit na adresu elektroničke pošte:

tecaj-hrvatskog-jezika@hrvatiizvanrh.hr najkasnije do isteka gore navedenog roka ili u istom razdoblju pozvati na broj: +385 (0)1/6444-683, radnim danom od 10 do 15 sati.

Sadržaji 10. Godišnjaka dostupni online

SUBOTICA – Objava sadržaja Godišnjaka za znanstvena istraživanja ZKVH-a redovito slijedi nakon objave novog broja, a za onaj prethodni. Ova je praksa nastavljena i objavom sadržaja 10. broja Godišnjaka koji su sada dostupni i na mrežnoj stranici ZKVH-a, a dostupni su na sljedećoj adresi: <http://www.zkhv.org.rs/index.php/god-sep/10-2018>.

Sadržaji Godišnjaka objavljuju se na mrežnoj stranici ZKVH-a od 2012. godine kako bi se osnažila diseminacija sadržaja o Hrvatima u Vojvodini i tako barem djelomice otklonili deficiti na tome području.

Web stranice Godišnjaka donose detaljan pregled tekstova po svakom pojedinom broju, te po znanstvenom području kojemu sadržaj objavljene radnje pripada. Uz nazive članaka, dani su podaci o autoru, broju Godišnjaka u kojem je objavljen i broju stranica, sažetak na hrvatskome te ključne riječi.

Znanstveni radovi objavljeni u brojevima od 1 do 10 Godišnjaka mogu se preuzeti u cijelosti, a tekstovi objavljeni u aktualnome, 11. broju bit će dostupni po izlasku sljedećeg broja.

(ZKVH)

Festival *HosanaFest* prikazan u online formatu

Ima smisla

Festival hrvatskih duhovnih pjesama *HosanaFest 2020.*, iz svima poznatih epidemioloških razloga ove godine nije mogao biti održan onako kako smo naviknuli, te je stoga ove godine izveden u virtualnom formatu. Tako je 26. prosinca na kanalu YouTube (gdje se i dalje može pogledati) prikazan ovogodišnji, 15. po redu *HosanaFest*, pod geslom *Ima smisla*.

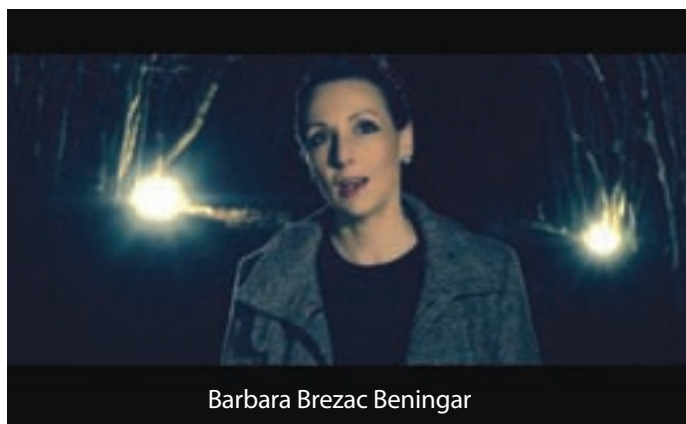
Privremeno rješenje

Po riječima predsjednika Organizacijskog odbora *HosanaFesta* vlč. dr. **Marinka Stantića** ovo je privremeno rješenje dok se ne steknu uvjeti da se festival održi uživo kao i proteklih godina.

»Ne planiramo ostati na ovome, nego ga želimo uživo održati, kada se za to steknu uvjeti. Tako je u planu Organizacijskog odbora da se uz novi *HosanaFest 2021.*, koji se uvijek održava nedjeljom, večer prije, dakle u subotu izvedu pjesme s *HosanaFesta 2020.* Nadamo se kako će se epidemiološka situacija popraviti, te da ćemo moći napraviti oba festivala u onome obliku na koji smo naviknuli«, kaže vlč. Stantić.

15 novih pjesama

Na virtualnom *HosanaFestu* izvedeno je novih 15 skladbi, koje su prošle natječaj, a autori dolaze iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine te Njemačke. To su: *Velika srca vole* – **Kristina Crnković** (Tavankut-Subotica); *Tu je i on* – »Faust« (Subotica); *Via Dolorosa* – **Vlado Kudić** (Prozor-Rama, BiH); *Volim Boga* – **Tea**

Barbara Brezac Beningar

Tomičić (Novi Sad); *Tebi se predajem* – »Otkrivenje« (Mostar); *Slugo Božji* – **Ivana Janko Stupar** (Travnik); *Lijek* – **Sanja Peić** (Subotica); *Gospode* – **Vlado Marušić** (Široki Brijeg); *Ja sam Tvoje dijete* – **Marija Perković** (Gingen-Stuttgart); *Ako Tebe ne znam* – **Darijo Šehić** (Novi Sad); *Zvijezda na Tvom nebu* – »Noa« (Subotica); *Zauvijek u meni* – »Sliryc 33« (Dugo Selo – Zagreb); *Zrno po zrno* – »Speranza« (Prozor-Rama); *Vječni mir* – **Barbara Brezac Beningar** (Rijeka) i *Rijeka života* – **Josip Čulumović** (Zagreb).

Autori su bili dužni poslati svoje studijske snimke, za koje je član Organizacijskog odbora *HosanaFesta* **Vedran Jegić** priredio spotove, odnosno virtualni festival, a za potrebe snimanja korištene su snimke s prijašnjih festivala. Organizatori najavljuju kako će u veljači biti raspisan natječaj za *HosanaFest 2021.*

Ovogodišnji festival su pomogli: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, kulturu i odnose s vjerskim zajednicama, Grad Subotica, Hrvatsko nacionalno vijeće, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske i Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Ž. V.

Hrvatske udruge u 2020. godini (II. dio)

Kontinuitet u doba krize

Čini se da su otkazano-izmijenjeni oblik i virtualno, odnosno online, ključne riječi kojim bismo opisali javni život u ovoj korona godini koja je, nažalost, samo kalendarski na izmaku. Uz izuzetak u prva dva i pol mjeseca te jednog kraćeg dijela godine (sredina ljeta i početak jeseni) između dva epidemijska vala. Tu sudbinu funkcioniranja dijelile su i hrvatske udruge.

U ovom broju nastavljamo razgovore s predstavnicima nekih od njih. Kao i u prošlotjednoj anketi, i ovoga puta mogli bismo reći da su udruge, u prvom redu one veće, solidno odgovorile na izazove epidemije, te na koncu uspjele održati kontinuitet svoga rada.

Proširenje djelatnosti

Poznat od ranije po svojim organizacijskim i projektnim kapacitetima, tavankutsko HKPD *Matija Gubec* primjer je udruge koja je, unatoč koroni, uspjela realizirati svoje brojne programe poput Seminara bunjevačkog stvaralaštva, festivala *Djeca su ukras svijeta*, *Tavankutskog festivala voća i autohtonih rukotvorina*, Kolonije slamarki, *Priskakanja vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka*, *Gupčevog bala*, predavanja...

»Većina tih projekata je zapravo bila vezana za sredinu godine, odnosno za ljetni period, kada su, naravno, i epidemiološke mjere bile blaže, odnosno takve da se ti projekti realiziraju u cijelosti. Neke smo sukladno mjerama održali sa smanjenim brojem sudionika i posjetitelja, a neke smo čak uradili i online, to je pogotovo bilo sada u završnici godine«, kaže predsjednik udruge **Ladislav Suknović**.

Kako dodaje, period oštirih mjera iskoristili su za nove vrste projekata.

»To su, recimo, projekti koji se tiču cirkularne ekonomije, bio-ekonomije, trendova vezanih za zaštitu okoliša i razvoj lokalnih zajednica. U tom smislu, u narednom periodu očekujemo širenje naše djelatnosti, a na neki način i modificiranje nekih dosadašnjih projekata i aktivnosti. Mislim da tu možemo naći prilično dobro pozicioniranje. Tu je i projekt *Manjinska mladina* u okviru EU programa *Erasmus+* kojega su uspješno priveli kraju«, dodaje on.

Izvori financiranja bili su im natječaji Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, AP Vojvodine, HNV-a, Grada Subotice, kao i Zagrebačka županija. Projekt s temom zelene ekonomije, u kojem su bili partneri, financiran je sredstvima Europske unije.

»Ipak, jedan dio sredstava nam nije isplaćen. Takav je slučaj sa sektorom za poljoprivredu Grada Subotice. Po natječaju smo dobili sredstva za *Tavankutski festival voća i autohtonih rukotvorina*, realizirali smo ga u punom opsegu, međutim Grad je odustao od isplate sredstava. Što se tiče kulturnih projekata

za koje smo dobili sredstva od Grada Subotice, imamo najave da će sredstva biti isplaćena, ali tek početkom naredne godine. I tu smo sve projekte koje smo kandidirali na natječaj realizirali u potpunosti«, napominje Suknović.

U znaku obnove kuće

U KUDH-u *Bodrog* iz Monoštora kažu kako je ovo bila nikad teža i neizvjesnija godina po pitanju manifestacija i proba, ali su zato zadovoljni radovima na obnovi i uređenju objekta kojega su dobili na korištenje od mjesne župe.

»Što se tiče klasičnih angažmana KUD-ova, a to su nastupi, probe i sve što ide uz to, bilo je nikad s manje angažmana. Što ne znači da nismo radili, ali to je sve bilo skraćeno, pod nekim posebnim uvjetima. Održali smo Maskenbal na početku godine, a kasnije na neki način i manifestacije *Marijanski pučki festival*, *Zavitni dan*, *Alase i bečare*, *Divanim šokački*, spremili online Božićni koncert. U nekim stvarima to je bilo ne manje kvalitetno, ali u puno manjem opsegu i s manje ljudi«, kaže predsjednik udruge **Željko Šeremešić**.

Glede rada na renoviranju objekata u kojem će udruga ubuduće djelovati Šeremešić kaže:

»Tu smo odradili da ne kažem maksimalno – uvijek može više i bolje, ali jednostavno to nas je spasilo u smislu da su se ljudi za nešto vezali. Čak su se pojavili i neki novi ljudi, pa je bilo jako puno angažmana, volontiranja, apliciranja na sredstva. Znači, koliko nas je epidemija odvojila od nekih uobičajenih stvari za koje smo u stvari registrirani, ovo se pojavilo kao jedna novina«, navodi on.

Njihov rad u ovoj godini pomogli su Središnji državni ured za Hrvate izvan RH, Grad Sombor, AP Vojvodina i HNV.

»Jednog dijela sredstava smo se odrekli, jer jednostavno nije bilo moguće otići na Međunarodni festival folkloru u Zagreb, a tu je Pokrajina trebala financirati prijevoz«, napominje Šeremešić.

Jubilej u skromnijim uvjetima

Za novosadski HKUPD *Stanislav Preprek* ovo je bila godina u kojoj su obilježili 15 godina rada. Zbog korone, proslava je odr-

Zajedničke manifestacije

I dvije velike, zajedničke manifestacije udruga *Šokci i baština* i *Srijemci Srijemu* će zbog korone biti priređene virtualno, u formi filmova kojima se prezentira rad tih udruga. Oba filma su u finalnoj fazi izrade, a bit će prikazani u skorije vrijeme.

žana skromnije od planiranog, a izostale su i neke njihove manifestacije.

»Godina za nama je bila puna izazova. Nažalost, korona epidemija se preklapila s proslavom petnaest godina udruge. Proslavu kakvu smo planirali, nažalost, nismo uspjeli u tom opsegu napraviti. Ali, eto, desilo se to da smo prvi put uradili online streaming neke naše manifestacije, *Preprekove jeseni* te ujedno i 15. obljetnice. Otkrili smo tako jednu novu mogućnost, koju ćemo koristiti i u budućnosti. Nismo održali ni manifestaciju *Preprekovo proljeće*, a postoji ideja da predstavljanje te pjesničke zbirke uradimo online, a možda i na proljeće skupa s novom zbirkom za 2021. godinu. Ni Božićni koncert nismo uspjeli napraviti zbog korone, vjerojatno ćemo to učiniti poslije Nove godine. I to će opet biti, pretpostavljam, online bez publike. Nismo završili monografiju koja je trebala biti urađena za petnaestogodišnjicu udruge, tu je došlo do raznih pomjeranja. Glede naših sekcija, naša ženska pjevačka skupina je održavala probe, dok Književni klub nije toliko radio«, kaže predsjednik udruge **Krešimir Tkalac**.

Najznačajniju financijsku potporu u radu pružili su im Središnji državni ured za Hrvate izvan RH i Grad Novi Sad, a sredstva su dobili i na natječajima AP Vojvodine i Ministarstva kulture Srbije te HNV-a.

»Manji dio sredstava ćemo vjerojatno trebati vratiti, najviše sredstava smo dobili za manifestacije koje smo održali. Književna produkcija kojom se mi bavimo nije bila toliko osujećena koronom, ali manifestacije jesu«, kaže Tkalac.

Online tamburaši

HGU *Festival bunjevački pisama* iz Subotice odgovorila je na koronu selidbom u virtualni prostor. Njihove najveće manifestacije – Smotru dječjih pjevača i zborova i *Festival bunjevački*

pisama, kao i nedavni Godišnji koncert održali su virtualno emitiranjem snimki na televiziji i internetu. Također, bilo je i nešto nastupa njihovih članova: Dječji i Veliki festivalski orkestar nastupali su na *Festivalu vojvođanske tambure* u Kikindi, Festivalu *Djeca su ukras svijeta* u Tavankutu, na otvorenju izložbe **Cilike Dulić-Kasiba**, na pojedinim manifestacijama HNV-a. Na koncu, izostao je njihov Proljetni koncert, ali i neka gostovanja i putovanja.

»Od četiri manifestacije što ih imamo, Proljetni koncert u svibnju je otkazan, također i odlazak na tamburaško natjecanje u Požegi. Trebali smo ići i u Rijeku na Ljetnu školu tambure, kao prošle godine, ali je i to otkazano. Što se tiče tamburaških proba, kad god se moglo raditi, dok su škole radile, radili smo i mi kao udruga. Iako nismo mogli držati uživo koncerte, ove smo godine napravili puno studijskih snimki. Sve te matrice koje smo napravili za dječju Smotru možemo sada koristiti na nekim proslavama, priredbama. Počeli smo i jedan projekt s profesoricom **Štricki-Seg**, snimili smo deset bunjevačkih pjesama za njezin etnomuzikološki projekt. Planiramo još neka snimanja, recimo stare svatovske pjesme, možda uradimo i CD kasnije. Naravno, ova situacija nije bila dobra, nije bilo druženja, nastupa, putovanja za djecu i mlade, ali u principu treba iz svega ovog lošeg izvući barem nešto dobro«, kaže dopredsjednik udruge **Vojislav Temunović**.

Izvori financiranja bili su im natječaji Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, AP Vojvodine, HNV-a, Grada Subotice i Ministarstva kulture Srbije.

»Za jedan od projekata za koji smo dobili potporu od Grada Subotice otkazali smo sredstva. Bio je to odlazak na festival u Požegu. To je bilo u ožujku i taman je tog vikenda počelo sve ovo s koronom«, kaže Temunović.

Bez koncerta u Nišu

Osnovana prije pet godina, udruga *Široko* iz Niša okuplja tamošnju omanju hrvatsku zajednicu. Ove godine pisali su projekt za Božićni koncert na kojem su planirali da nastupi HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina. Za to su dobili sredstva od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, ali kako je koncert otkazan, tražit će prenamjenu sredstava, najvjerojatnije za karitativnu pomoć potrebitim članovima tamošnje hrvatske zajednice.

»Usmjereni smo na povezivanje s ostalim hrvatskim udrugama, ali i udrugama iz drugih zajednica, kako bismo javnost upoznali sa svojim radom, ali i prisutnošću ovdje u Nišu. Za Božićni koncert gostuju nam hrvatske udruge, bili su nam tamburaši iz Subotice i Rume, a ove godine planirali smo gostovanje udruge iz Petrovaradina. To ostaje i za ubuduće važan projekt kojim ostvarujemo koheziju unutar zajednice, ali i sa širom publikom. Jedan od problema je da nemamo vlastite prostorije, mislim da bismo time ojačali naš rad. Mada i tu treba plaćati režijske i druge troškove, a naše članstvo je mahom slabijeg imovinskog stanja. Imamo petnaestak aktivnijih članova, ali javljaju nam se Hrvati i iz drugih mjesta u južnoj Srbiji. Treba znati da ovdje kod nas postoji zazor od očitovanja svoje hrvatske nacionalne pripadnosti. Nešto sredstava u ovoj godini dobili smo i od HNV-a, za redovitu djelatnost udruge«, kaže tajnik udruge **Miro Čavara**.

D. B. P.

Blaško Rajić tužio gradonačelnika, hrvatska svečanost u Bajmaku

27. prosinca 1913. – *Neven* javlja da je bunjevački rodoljub dr. **Joso Čović** imenovan za liječnika u subotičkoj bolnici.

27. prosinca 1913. – *Neven* javlja da je župnik subotičke župe sv. Roka **Blaško Rajić** tužio gradonačelnika Subotice **Károlya Bíróa** za uvredu časti.

28. prosinca 1918. – *Neven* javlja da je bunjevački rodoljub **Vojislav Matković**, profesor u Višoj trgovačkoj školi u Subotici, s uspjehom položio ispit u Zagrebu iz hrvatsko-srpskog jezika i književnosti.

28. prosinca 1940. – *Hrvatski dnevnik* piše da su u Petrovaradinu 27. prosinca održane sjednice mjesne i kotarske organizacije HSS-a. Objema sjednicama predsjedao je **Ivan Jelašić**. Zaključeno je da se traži odvajanje Petrovaradina od Novog Sada.

29. prosinca 1939. – *Hrvatski dnevnik* piše da je u Šidu održana sjednica kotarske organizacije HSS-a, koja je trajala pet sati. Sjednicom je predsjedao **Ivan Đurić**. Narodni zastupnik **Živan Kuveždić** i kotarski tajnik **Hinko Piusy** prikazali su političku situaciju u Jugoslaviji. Zaključeno je da se u siječnju 1940. održi u Šidu veliki manifestacijska skupština HSS-a.

29. prosinca 1939. – *Subotičke novine* javljaju da je ogranak Hrvatske seljačke sloge u Bajmaku svečano dočeka hrvatskog senatora **Josipa Vukovića Đidu**. Na kolodvoru ga je sačekala dugačka, šarolika (ljudi, žene i djece) i oduševljena povorka. Pozdravio ga je **Nikola Babić**, predsjednik Seljačke sloge. U prostorijama Seljačke sloge Đido je održao prisutnima govor i poželio im sretnu božićne blagdane. Nakon toga, narod ga je klicanjem ispratio na kolodvor. U povorci su se nosile dvije hrvatske zastave.

30. prosinca 1904. – Srijemskomitrovački *Knut Ise Velikano- vića* piše: »Kakva je razlika med dimnjačarom i hrvatskim političarom? – Dimnjačari čiste, da bude čišće, a hrvatski političari raščišćuju, da bude prljavije«.

30. prosinca 1917. – Zagrebačke *Novine* pišu da Bunjevci u Bačkoj trpe asimilacijske pritiske. Asimilatori prijete da će poslije Prvog svjetskog rata biti zabranjeno govoriti bunjevački i, kako prenose novine, pravdaju to riječima: »Mi Boga psujemo, a Bog nas ipak voli, jer smo Mađžari«.

30. prosinca 1926. – *Neven* donosi pismo bunjevačkog rodoljuba subotičkog kanonika **Ilije Kujundžića**, koji objašnjava zašto nije primio počasno članstvo u Bunjevačkoj prosvjetnoj matici. Kako se navodi, danas nema smisla osnivati plemenska društva, to je opravdano bilo za mađarske vladavine. »A danas nemaju smisla bunjevačka, šumadinska, šokačka, bošnjačka itd. društva. Danas imaju smisla i pravo za opstanak samo srpska, hrvatska i slovenačka društva, jer ovo je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca«.

30. prosinca 1938. – *Subotičke novine* javljaju da Hrvatska kulturna zajednica u Subotici pod pokroviteljstvom **Blaška Rajića** priređuje od 5. do 8. siječnja 1939. u prostorijama Subotičke matice (Paje Kujundžića 9) »Dane Hrvatske knjige«.

31. prosinca 1925. – *Neven* javlja da su na Oce subotički radikali osnovali Bunjevačku prosvjetnu maticu.

1. siječnja 1918. – Zagrebačke *Novine* donose dopis svog dopisnika iz Subotice: »U subotičkim se crkvama nalaze ispovjedaonice mađarske, njemačke i bunjevačke, ali dok pred prvim i drugim nema skoro nikoga, pred bunjevačkim ispovjedaonicama vlada stiska«.

1. siječnja 1929. – *Obzor* javlja da su 31. prosinca osnovane u okolici Subotice dvije nove organizacije Hrvatske seljačke stranke: na Pavlovcu i Hajdukovu. Također javlja da subotičko Hrvatsko akademsko društvo *Bunjevac* priređuje 5. siječnja ples.

Nova knjiga u nakladi NIU Hrvatska riječ: Ivan Sokač, Rosa

Kozmos lirike i univerzum proze

U nakladi NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice nedavno je objavljena knjiga **Ivana Sokača Rosa**. Knjiga je napisana u formi pjesama u prozi; riječ je o kratkim lirskim prozama, hibridnom obliku koji u sebi objedinjuje osobine poezije i proze. Kako u pogovoru bilježi urednik knjige **Zvonko Sarić**, pjesma u prozi jest pjesma, a njezina se poetičnost ili liričnost, kao i u ovoj knjizi Sokača prepoznaje kao neuobičajena prisutnost lirske tematike i ritma, slikovlja i figura u proznom obliku.

Sokačeve pjesme u prozi tematski su čvrsto užlijebljene u smjeru lirske obrade životno važnih iskustava čovjeka današnjice. Tako on u svom pjesničkom pismu piše o ljudskim tragovima i djelima, sržbi, strahovima, strepnjama, zebnjama, tugama, neminovnostima, strahovima, mržnji, te o ljubavi, vjeri, nadama i mogućnosti izbora i putova, iako se pred nama često javljaju labirinti.

Etički i estetski stav

»Čitajući Sokačevo pjesničko pismo *Rosa* susrećemo se s ponovno odsanjanim snovima i jutrima koja slijede, demonima koji se hrane sjećanjima i sjenama koje izazivaju jezu, sjenama nemirnih, izgubljenih duša, surovima i besramnima koji igraju svoje role, poslušnicima i s hrđom u zraku i krvavim očima koje se plaše svjetlosti, borama na obrazu i snjegovima na banatskim ravnica. Sokač suptilno iskazuje osjećanja dok vrijeme pred nama korača, uz etide hladne listopadske noći i ples odsjaja kiše, kada u praskozorje, vile harfe sviraju, s koferima punim tuge, pod turobnim balkanskim nebom, s koferima koji, uvijek mirišu na put, dok se čuju krici grješnika i očajnika, uz mirise koji bude sjećanja, kao što je, miris života jutarnjeg neba, ali i banatske juhe koji se zimi probija i, grije zidove i zavlači u svaki kutak sobe, pjesnik nas vodi stazama punim kamenja i pukotina sve do labirinta noći, pokušavajući saznati, zbog čega je vrijeme izmučeno?»

Znači, tu je riječ o proznim tekstovima s lirskim akcentima. U ovome žanru, pjesama u prozi, Sokač spaja kozmos lirike i univerzum proze. On ovdje organizira prozu tako da bi ona izrazila

poeziju, a rezultat je da poezija i proza intenziviraju jedna drugu. Prijelaznih vrsta u književnosti, posebno od moderne naovamo, je mnogo. Odsustvo radnje je ono što karakterizira lirski književni rod. U tom odsustvu, baš kao i u rukopisu Sokača, to odsustvo zauzima misao i emocija, navodi Sarić.

Usred galamdžijskog i bezosjećanog svijeta Sokač poetički osluškuje, a njegova subjektivnost je izražena etičkim i estetskim stavom.

»Ovo uspelo djelo je u skladu s bitnim životnim, trajnim, nekvarljivim i lijek je za nadu nadvladavanja isprazne postmoderne epohe i emancipaciju ljudskosti čovjeka, čovječanstva u ovom razdoblju kada se pobalalo i hamletovsko pitanje, jer je u aktualnom razdoblju situacije postmoderne civilizacije govora potrošen njegov smisao«, zaključuje Sarić.

O autoru

Ivan Sokač (dipl. ecc.), rođen je u Beogradu 1975., porijeklom iz Međimurja. Prozni je pisac i pjesnik, član Udruženja književnika Srbije. Prevođen je, publiciran i zapažen na književnim sajtovima engleskog, ruskog i njemačkog govornog područja, također veoma prisutan i u kulturnim krugovima u regiji. Odlukom Društva pisaca Rusije Sokač je u Moskvi 2018. godine nominiran za književnu nagradu *Sergej Jesenjin* (Литературная премия имени Сергея Есенина), čime su mu pjesme, prevedene na ruski jezik, uvrštene u zbornik radova *Moja Rusija*, a 2019. godine i u *Antologiju ruske poezije*, te je imao čast biti odlikovan ordenom Antona Pavloviča Čehova za doprinos suvremenoj ruskoj književnosti.

Prestizžno izdanje suvremene poezije na njemačkom jeziku *Frankfurter Bibliothek* (August von Goethe, 2020.), prisutno u nacionalnim knjižnicama Njemačke i Švicarske, Bečkoj državnoj, kao i Nacionalnoj kongresnoj knjižnici u Washingtonu, također sadrži pjesme Ivana Sokača.

Dosadašnja izdanja: *Bijeli konji* (pjesme), *Kad se smrkne nad Balkanom* (pripovijetke), *Nedeljna zimska podneva* (pjesme), *Čovjek Jakov* (roman), *Molitva za jutro* (prozaide), *Duša* (pjesme), *Brodovi* (pjesme i prozaide, višejezično izdanje), *Zvona i zvonari* (roman).

D. B. P.

Virtualna izložba u Surčinu

Božićno svjetlo kao nada

Petu po redu božićnu izložbu Kreativna sekcija Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina ove godine je realizirala u virtualnom izdanju. Najprije su razmišljali o postavci izložbe u prostorijama čitaonice kao i prethodnih godina, uz minimalni broj posjetitelja, ali su se, kako su istaknuli, zbog oboljelih članova sekcije i članova njihovih obitelji, te zbog brige i odgovornosti za zdravlje drugih ipak odlučili za virtualni prikaz izložbe. Ali, kako navode, nisu odustali od samog rada kao spasa od kaotične stvarnosti, te želje da ljudima pošalju univerzalne poruke ljepote, ljubavi i mira.

»Doživljaj tradicionalne tople božićne priče promatranjem radova u realnom prostoru je nezamjenjiv. Zbog loših epidemioloških okolnosti virtualna izložba nam je bila jedina alternativa da obilježimo ovo posebno doba godine. Usprkos granicama koje je postavila pandemija, mi smo cijele protekle godine pronalazili načine da dalje radimo pa tako i sada pred Božić. U studenom smo, radeći u malim grupama, izradili za potrebe Hrvatskog nacionalnog vijeća 120 vezanih motiva, od toga 40

Potpota srijemskog biskupa obnovi sakralne baštine Petrovaradina Crkva sv. Jurja predmet posebnoga interesa

Članovi Radne skupine HNV-a i Grada Novog Sada za rješavanje otvorenih pitanja hrvatske zajednice na području ovoga grada i predsjednik UO Zaklade *Spomen-dom bana Josipa Jelačića* **Marko Tucakov** i zamjenik pokrajinske tajnice za kulturu, informiranje i odnose s vjerskim zajednicama **Goran Kaurić** posjetili su 17. prosinca srijemskog biskupa mons. **Đuru Gašparovića** i njegove suradnike u biskupijskoj Kuriji, kancelara župnika petrovaradinskih župa sv. Jurja i sv. Roka preč. **Marka Loša** i ekonoma Srijemske biskupije i župnika župe Uzvišenja Svetog Križa u Petrovaradinu vlč. **Ivana Rajkovića**, kao i surčinškog župnika i člana UO Zaklade preč. **Marka Kljajića**. Sastanak je organiziran radi bolje koordinacije predstavnika hrvatske zajednice angažiranih u strukturi HNV-a i vlasti, te crkvenoga vodstva glede projekata i planova obnove sakralne baštine Petrovaradina.

Kaurić je informirao biskupa i svećenike o mehanizmima koji se ustanovljuju glede rješavanja potreba hrvatske zajednice koja živi na području Grada. Crkva sv. Jurja je predmet posebnoga interesa i za Biskupiju i uopće za hrvatsku zajednicu. U svezi s projektom obnove njezine vanjštine, koji je proteklih mjeseci spominjan tijekom razgovora biskupa Gašparovića i predstavnika

ka novosadske gradske vlasti, postoji projektna dokumentacija obnove koju je izradio Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada.

»S obzirom na činjenicu da je crkva sv. Jurja, u kojoj je kršten ban **Josip Jelačić**, od iznimnog identitetskog značaja za hrvatsku zajednicu, definirana je potreba da se o detaljima planova i postupaka njezine vanjske obnove upozna srijemski biskup. Zauzet je stav da se u praćenju procesa obnove angažiraju i predstavnici koje delegira HNV kroz Radnu skupinu, te je zakazan sastanak s ravnateljem Zavoda za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada«, kazao je Kaurić.

Biskup Gašparović je naveo da je, kada je u pitanju obnova unutrašnjosti ovoga objekta, građenog između 1699. i 1701. godine, biskupiji dostavljen Projekt konzervacijsko-restauracijskih radova na zidnoj dekoraciji, slikama na platnu, skulpturama i oplati crkve sv. Jurja u Petrovaradinu koji je izradio Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture 2011. godine, no radovi nisu počeli.

»Biskupija je spremna dozvoliti turistima posjećivanje crkve sv. Jurja i otvoriti je za javnost ukoliko se za to pronađe način koji će omogućiti da unutrašnjost crkve ostane očuvana. Smatramo

božićnih. Napravili smo snimku tih radova iz kojih zrači radost, ona radost koju samo Božić može nadahnuti. Tijekom prosinca nastavili smo rad individualno, kod kuće. Ove godine u radovima je vrlo prisutno božićno svjetlo kao nada da će nam rasvijetliti tamu koja nas je okružila. Radovi su izrađeni od različitih materijala od kojih su dosta zastupljeni prirodni materijali kao što su drvo, ljuska oraha, šišarke i slično, a od tehnika bih izdvojila slikanje, vez i deku-paž«, izjavila je voditeljica Kreativne sekcije **Veronika Živanović**.

Predsjednica surčinske udruge **Katica Naglić** ocijenila je da je protekla godina zbog aktualne situacije zbog koronavirusa bila izuzetno teška, ali su, kako je istaknula, uspjeli organizirati nekoliko događaja tijekom godine i tri virtualne izložbe.

Izložba se može pogledati na Youtube kanalu **Zorana Milojevića** i Facebook stranici Kreativne sekcije Hrvatske čitaonice *Fischer*.

S. D.

da je postavljanje prikladne ograde u predvorju crkve taj način«, kazao je mons. Gašparović.

U vezi s time je spomenuta i potreba bolje koordinacije s organizatorima turističkih posjeta ovoj crkvi i ostalim sakralnim objektima, budući da je bilo učestalih primjera nepoznavanja i krivog tumačenja njihove povijesti.

Zajednički je konstatirana velika zabrinutost zbog ubrzane urbanističke izgradnje Petrovaradina, napose Staroga Majura, koja značajno mijenja njegov izgled i funkcije, glede čega je Kaurić informirao Radnu skupinu o mehanizmima koje će pokrenuti kod tijela Grada. Spomenuto je i stanje crkve Uzvišenja Sv. Križa, Gospe Tekijske, sv. Roka, crkve Našašća Svetog Križa u Srijemskoj Kamenici, koja 2021. godine slavi 275 godina od izgradnje, te pojedinih križeva krajputaša.

H. R.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Riječ je tijelom postala

I druge nedjelje po Božiću iz Ivanovog evanđelja čitamo o tome kako je Riječ tijelom postala. Ivan na jedinstven način pokušava objasniti što za čovjeka znači Božje utjelovljenje. Tim događajem uspostavljen je most između vječnosti i vremena, između ljudske bijede i Božje veličine. Nepomirljivi kontrasti u ljudskim kategorijama razmišljanja postaju dio Božje objave. Onaj koji sve nadvisuje i svemu daje postojanje dolazi u ovaj svijet kao najbjeđniji od svih ljudi. Spasenje čovječanstvu dolazi na tako skroman način da ga mnogi neće moći prihvatiti upravo zbog te skromnosti.

Posebnost kršćanstva

Čovjekov je problem oduvijek bio prevladati razliku između čovjekove tjelesnosti i Božje duhovnosti. Duh i tijelo promatrani su kao dvije nepomirljive suprotnosti. A onda »Riječ tijelom postade« (Iv 1, 14). Vječni i Sve-mogući uzima materijalno tijelo. Na taj način ulazi u prolaznu ljudsku stvarnost, on koji je neprolazan. Tako Bog rješava čovjekov problem kako stupiti s njim u zajedništvo, kako naći pristup k njemu: »Riječ tijelom postade i nastani se među nama«. On sam dolazi čovjeku. Po tome se kršćanstvo razlikuje od svih drugih religija. Bog nije tamo negdje daleko, nepristupačan običnim ljudima, nego je došao među ljude, kako bi im bio što bliži, kako bi im pokazao da razumije njihove patnje i bijede, kako razumije težinu ovozemaljskoga života, jer ju je i sam iskusio. Tako je Bog povezo naizgled nespojivo, božansko i ljudsko, a što je Ivan tako predivno izrazio u prvome poglavlju svog evanđelja.

Spajanje nespojivog, božanskog i ljudskog u osobi Sina Božjeg daje još jednu posebnu dimenziju kršćanstvu u odnosu na druge religije. Prije svega, kršćanski Bog poziva na nasljedovanje onog što je i sam činio dok je u ljudskom tijelu živio na zemlji. Ono što od čovjeka traži nisu neki apstraktni zakoni nego življenje svakodnevice na jedna poseban, kršćanski način. Također, povezivanjem božanskog i ljudskog svojim utjelovljenjem, Krist je svojim učenicima pokazao da nema življenja kršćanstva bez okrenutosti čovjeku.

Program kršćanskog života

Božje utjelovljenje za čovjeka ne znači samo približeno spasenje nego zadaću koju mora ostvariti da bi prihvatio to spasenje koje mu se nudi. A zadaću će najlakše ispuniti čitajući evanđelje, kako bi se što bolje upoznao s Isusovim riječima i djelima, te iz toga naučio kakav stav čovjek treba zauzeti spram drugog čovjeka i spram Boga.

Krist, iako Riječ po kojoj je sve postalo, dolazi na svijet među najsiriromašniji. Poziva k sebi pastire, a ne uglednike. Ne zamjera onima koji nisu htjeli primiti na prenočište njegove roditelje, pa se morao roditi u štali. Kasnije, kada je započeo svoje javno djelovanje, ne okružuje se mudracima i učenjacima nego ribarima. Odlazi u kuće grješnika, razgovara s odbačenima i napuštenima. Pristupa onima koje su svi odbacili. Mnogi ga kritiziraju, zamjeraju mu u kakvom se društvu kreće, zamjeraju mu ono što govori i što čini, odbacujući mogućnost da je zbog svoga ponašanja on Mesija. Ali, iako može, on ih ne kažnjava nego opominje, ne bi li shvatili da griješe i promijenili se. Na kraju, njegovo djelovanje, ispunjeno ljubavlju i razumijevanjem, dobročinstvima, biva »nagrađeno« smrću na križu. No, on, iako može kazniti sve one koji su to prouzročili i izvršili, to ne čini nego moli svoga Oca da im se smiluje.

Kršćani često u svome življenju kršćanstva i nasljedovanju Isusa zaboravljaju na čovjeka. Naravno, potrebno je moliti se i biti pobožan, ali to je samo jedna dimenzija i nije dovoljno. Krist je svojim utjelovljenjem pokazao da je odnos prema čovjeku jednako važan za naše spasenje kao i odnos prema Bogu. Čovjek sebi bira društvo, voli da je s uglednima i bogatima, ne želi da ga inkomodiraju oni koji nešto traže niti želi biti povezan s ljudima koje su drugi zbog nečega odbacili. A Krist nas poziva na suprotno. Želi da i mi, kao što je i on, budemo okruženi ljudima kojima trebamo jer im možemo pomoći, a ne samo onima koji trebaju nama. Želi da praštamo i molimo za neprijatelje, a ne da smo zlopamtila koja se svete. Želi da u svome srcu pronađemo ljubavi za svakog čovjeka koji se nađe na našem životnom putu. I da o pomaganju i praštanju ne pričamo samo u božićno vrijeme nego da to bude naša svakodnevice u svako doba godine.

Josipa Dević, slobodna umjetnica

Umjetnost – to je DAR

Život umjetnika, osobito danas, nije nimalo lagan, ali kada se nešto radi s neopisivom ljubavlju prema svome poslu, ali i prema ljudima uopće, onda je sve moguće.

Naša ovotjedna sugovornica je svestrana umjetnica koja piše tekstove, glazbu, stihove, izrađuje razne dekorativne predmete, a pri tome je još i mama i nona (baka) **Josipa Dević**.

Izrada božićnih figurica

S izradom raznoraznih figura Josipa se bavi više od dvadeset godina.

»Uvijek smo u obitelji iz koje potječem imali jaslce ispod bora. Prve kojih se sjećam su bile: Sveta obitelj od gipsa i ovčice od pamuka kojima su noge bile napravljene od žigica. Onda je jednog Božića stariji brat donio iz Beča prekrasne jaslce. Posložene u kutiji, na umjetnoj slamici. Mislim da mi je to kao djetetu bilo poput bajke. Kompletne figure, obojene, svaka je pričala svoju priču. Inače sam, kao najmlađe (sedmo) dijete u obitelji, imala 'zadatak' svaki dan pomalo pomicati kraljeve kako bi oni na blagdan Sveta tri kralja bili ispred špiljice«, prisjeća se Josipa i dodaje: »Noseći odmalena ljubav utkanu prema prikazu događaja iz Betlehema nemalo sam se iznenadila kada sam shvatila da toga u Subotici nema u svakoj kući. Točnije, osamdesetih godina, kada sam se udala u Suboticu (s otoka Brača), nisam poznavala nikog tko je imao jaslce u svom domu. Stavlja se božićnjak, jabuke, orasi, žito i onaj tko je imao stavlja se kipić Isusa u jaslicama. Čak ih se nije imalo gdje kupiti.«

Potaknuta time, za svoju obitelj, kao i nekoliko prijatelja i kolegica s posla izradila je prve figure za »Betlehem«. Kroz sve protekle godine, do današnjih dana, Josipa ih izrađuje od raznih materijala: keramike, gipsa, polimerne gline, od svile i hladnog porculana.

»Ono što volim istaknuti je da u svom radu veoma malo koristim kalupe, a kada ih koristim, uglavnom je to za one ukrasne detalje koji upotpunjuju rad, dok su figure, osnovni elementi gotovo uvijek i isključivo ručni rad – tehnika vajarstva. I na tom sam daru i zahvalna i ponosna«, kaže sugovornica.

Svijet anđela

U prosincu prošle godine Josipa je imala drugu samostalnu izložbu u Vukovaru koja je nosila naziv »Svijet anđela«. Izložba je održana u sklopu programa XXII. Vukovarskih adventskih svečanosti u Hrvatskom domu u Vukovaru, a tako je više od 30 anđela našlo svoje mjesto u izložbenom prostoru.

Josipa u svojoj radionici, koju je nazvala *Duše Bracera*, samostalno priprema i smjesu za izradu figurica, te su brojne figurice, među kojima i anđeli napravljeni u tehnici hladnog porculana.

»Ponosna sam na te izložbe u Vukovaru. Jedna mala zgoda govori o tome: kada sam postavljala prvu izložbu, u jednom trenutku organizator mi je rekao da ćemo pričekati kustosa Gradskog muzeja. Blag je opis da sam u tom trenutku s nelagodom pomislila što će reći? Međutim, bio je oduševljen. Sa svojim velikim iskustvom prepoznao je dar i posebnost, dajući sugestiju kolegama da bi Gradski muzej trebao imati takvu postavku u svom vlasništvu«, prisjeća se Josipa Dević, koja bi i sama voljela jednoga dana imati vlastitu galeriju, no i ona, poput mnogih umjetnika, čeka »bolja vremena«.

Godina koja je za nama je doista bila posebna, tako su se u radionici *Duše Bracera*, a u duhu Božića, našle unikatne kugle za bor s božićnim motivima.

»Kada govorimo o predmetima koje izrađujem, rekla bih da se po tome i izdvajam u ponudi. Jednostavno volim izrađivati predmete sakralne tematike. To je nešto što mi donosi mir, radost, ispunjava dušu. Mislim da je ta strast za stvaranjem prepoznata i veseli me svaki put biti dio radosti i izraditi dar koji se pamti. Sudjelovati u obiteljskim radostima prigodom raznih slavlja: krštenja, prve svete pričesti, vjenčanja, godišnjice braka, rođendana...«, ističe sugovornica i napominje kako to često bude »nešto više« od trgovine.

»Događa se da se primopredaja naručenog dara pretvori u kavicu, razgovor potpore, utjehe. Teško je danas 'plivati' ovim nemirnim morima i nemamo svi podjednake snage za dobar zamah. Temeljem toga nastaju divna poznanstva i prijateljstva.«

Pjesme, stihovi...

Kao tekstopisac Josipa je (pre)poznata kao spisateljica duhovne poezije i duhovnih tekstova, tako i u ovom umjetničkom izričaju prevladava duhovnost.

»Kao vjernica, smatram da smo dužni dati najbolje od sebe kao što je Stvoritelj dao stvarajući nas. On je bio najveći Umjetnik, Nebeski kipar. Tako i svatko od nas, u domeni svog rada, treba biti poput svog Tvorca. Umjetnik! Ponekad ni od čega stvoriti najbolje što može«, kaže Josipa Dević.

Svaku godinu u Josipinom životu obilježi nešto posebno. Proteklih pet-šest godina događanja su skoncentrirana u prosincu, iako je to rad tijekom cijele godine. Bile su tu samostalne izložbe, zatim pjesme *Volim Advent* i *Božić je*, *Božić je* za koje su snimljeni spotovi.

Proteklu i ovu godinu, kako izdvaja Josipa, obilježilo je sudjelovanje u obljetnici biskupa **Antuna Mahnića**.

»Postulatura za proglašenje svetim biskupa Mahnića pri Krčkoj biskupiji pozvala me na suradnju po pitanju prigodnih tekstova za obilježavanje jubilarne 100. godine rođenja za nebo. Godina je zatvorena 14. prosinca i donijela je brojnu i plodnu suradnju. Iz mog pera nastale su četiri pjesme, od kojih su dvije još u izradi, dok su dvije dobile svoje mjesto u radijskim i televizijskim programima. Riječ je o pjesmama *Nebo* i *Više Svjetla*«.

Iz pera Josipe Dević nastale su brojne pjesme, a na pitanje ima li neka posebna, ona je odgovorila:

»Težak odabir. U svakoj od njih ima djelić mene, pa je zbilja teško. Tu je pjesma stvorena za doček Svetog Oca u Zagrebu, čak pet himni, od toga tri za nacionalne susrete hrvatske katoličke mladeži, *Vukovarska himna*, marijanske pjesme kojima znaju početi programi na hrvatskim radijskim i televizijskim postajama, napose u vrijeme blagdana i državnih praznika, jer su prepune emocija prema svom rodu i voljenoj Domovini. Tu su onda pjesme koje su nastale u trenutku kada sam doživjela nepravdu, poput *Osloni se na Krista...* I dok ih slušam ne bih mogla reći kako imam osjećaj 'moje' pjesme, iako za nekoliko njih potpisujem i glazbu. Zahvalna sam što sam oslobođena osjećaja taštine, posesivnosti ili gordosti. Veliki je to dar i rasterećenje. Smatram da pomaže i stalna svjesnost da sama ništa ne bih mogla. To je dar, dragocjeni talent dan od Boga«, kaže Josipa.

Kraj 2020. obilježila je postavka Betlehema u crkvi župe Uskrsnuće Isusovo.

»To je nešto što sam oduvijek silno željela. Ali, u mom rasporedu nije bilo prostora, a nisam nikada nikomu to ni rekla. Kako sam član katehetskog odjela u spomenutoj župi, a ova godina je po mnogo čemu drugačija, pa i po obvezama, usudila sam se izreći da bih ja voljela tu zadaću. I eto. Uživala sam u tome«, kaže Josipa Dević, a mi vjerujemo kako će u njenim unikatnim radovima, pa i stihovima uživati još mnogi.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

Pljeskavice od graha

Tortu šumska magija, čiji sam recept napisala prošlog tjedna, izrađujem dva puta tjedno, ali kako vidim ograničeni broj ljudi, nije u redu stalno donositi istu stvar na stol, pa moram proširiti svoj jelovnik. Čini se da neće biti lako pronaći nešto dovoljno dobro da parira slatkoj magiji, pa ću skratiti razdoblje pretraživanja s nekim finim slanim receptima. Za početak, dio trpeze koji planiram staviti na novogodišnji jelovnik.

Kad smo kod jelovnika, jeste li razmišljali o kakvim novogodišnjim odlukama kada je hrana u pitanju. Naravno, ne mislim na te odluke o dijeti nakon praznika, to se podrazumijeva. Šalu na stranu, mislim na neke zdrave odluke usmjerene prvenstveno na opće zdravlje. Voljela bih poboljšati svoje ne jedenje hrane životinjskog podrijetla i posvetiti se malo više raznolikijem jelovniku, a čitat ćemo kako će to ići svakog posljednjeg tjedna u mjesecu, jer planiram jednom mjesečno davati zanimljiv veganski recept. Sigurna sam da ćete uživati.

Za početak, uz neka mrsna jela koja ćete praviti ovih dana, predlažem i pljeskavice od graha.

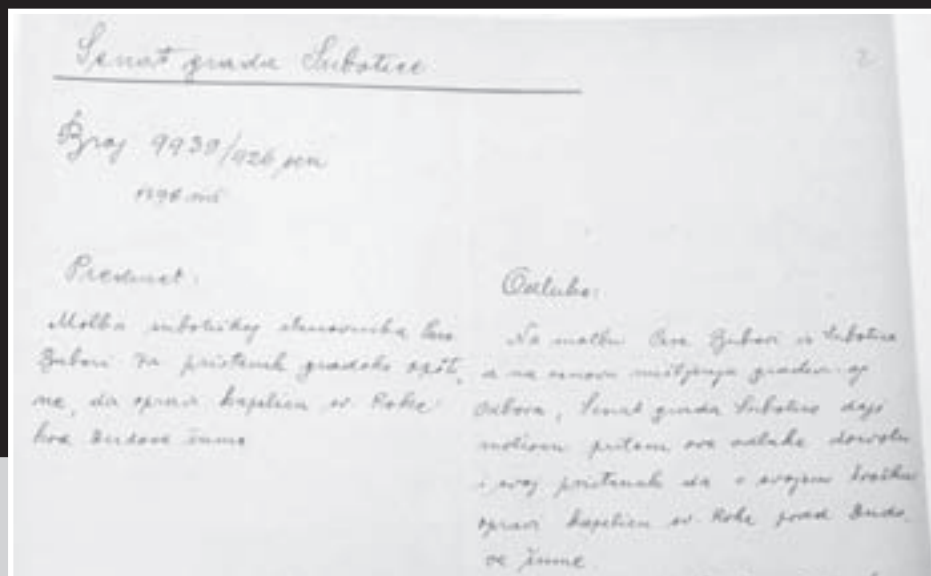
Potrebno: pola šalice zobenih pahuljica / trećina šalice badema / dvije naribane mrkve / 1 luk / 3 češnja češnjaka / komad naribanog korijena celera / 1 konzerva pastiriziranog bijelog graha / 4 žlice maslinovog ulja / papar / sol / peršin.

Postupak: Zobene pahuljice i bademe nasjeckati u blenderu. Dodati ostale sastojke i miješati dok se smjesa ne sjedini. Premazati tavu s malo maslinovog ulja i zagrijati, oblikovati smjesu u hamburger i peći dok ne porumeni s obje strane. Ovo se jelo izvrsno slaže s raznim vrstama sezonskih jela i jela od salate, a ono što je najzabavnije jest da se pljeskavicama ne odupru ni veliki ljubitelji mesa.

Dobar tek!

Gorana Koporan

Traganje za nekadašnjom kapelicom

U Povijesnom arhivu postoji zapisnik sačinjen 11. lipnja 1926. godine u Gradskom inženjerskom odjelu u Subotici, o popravku kapelice sv. Roka kod Dudove šume (oznaka dokumenta je F: 47. 1223. III 469/1926).

»Pristupa Bubori Petar i supruga«, zabilježeno je u zapisniku, »te izjavljuju da su voljni opraviti kapelicu sv. Roka kod Dudove šume o svojem trošku, i to: krov kapelice pokriti nanovo azbestnim pločama, obiti staru žbuku i sve nanovo ožbukati, stupove temeljito urediti, križ na krovu ispraviti, cijelu kapelicu dva puta na bijelo omalati...«. Zapisnik su potpisali gradski inženjer **Oton Tomandl** (kasnije jedan od tvoraca lutkarske scene za djecu, preteče Dječjeg kazališta) i podnositelj ove molbe **Petar Bubori**. Iz pratećih dokumenata dobija se i nešto šira slika: bračni par Bubori želio je obnoviti kapelicu, a onda na objekt postaviti pločicu s njihovim imenima, kao donatorima obnove malog religioznog objekta.

Molba i zapisnik, po tadašnjim propisima, ubrzo su stigli pred gradski Senat, koji je odobrio radove, dopunio ih zahtjevom o popravku niske ograde od željeza oko kapelice i prihvatio postavljanje tražene ploče na objekt (»ne može biti veća od 20 puta 30 santimetara«). Po ovim sačuvanim zapisima, sve je bilo brzo i efikasno dogovoreno.

Ali, gdje je bila kapelica kod Dudove šume? To je enigma za ovo vrijeme, jer se nigdje preciznije ne navodi lokacija ili ulica, niti ima pratećih skica. Spomenute kapelice više nema. Međutim, sjećanja postoje... Pokraj Dudove šume 1856. godine, poslije epidemije kolere, postavljen je kip sv. Roka, do koga su u kolovozu Subotičani odlazili u procesiji. Kip je šezdesetih godina prošlog stoljeća uklonjen i pomaknut u dvorište obližnje crkve Svetog križa, a potom vremenom postavljen u novu ogradu. No, je li postojala i kapelica nad ovim kipom? Nedoumicu, srećom, razjašnjava etnologinja **Valéria Dévavári**: da, postojala je mala lijepa kapelica, ograđena niskom željeznom ogradom, koju je davno imala prilike vidjeti na fotografiji (iz privatne zbirke). U starom zapisniku ostali su djelomični tragovi o njenom izgledu.

Nova godina u Gimnaziji

Proslava početka nove kalendarske godine zadire tisućama godina u prošlost, a pouzdano se zna kako su je Sumerani obilježavali još prije 2000 p.n.e. Istina, datum započinjanja vremenske godišnje odrednice nije bio preciziran i opće usuglašen, pa su primjerice Kinezi i Grci slavili prvi dan novoga ljeta u proljeće, drevni Egipćani u srpnju, a Židovi u rujnu ili listopadu. Proslava 1. siječnja datira iz rimskoga doba (153. g. prije Krista) u mjesecu posvećenom Janu, Bogu početaka, ali su vremenom ponovno počela odstupanja ovisno o volji i kapricu novih vladara. Konačno, papinskom bulom **Grgura XIII.** kalendar je formatiziran i prvi dan siječnja uzet je kao standardni »novogodišnji start«. Fotografija pred nama stara je točno šezdeset ljeta i na njoj je za vječnost zabilježen doček nove 1961. godine skupine gimnazijalaca u fiskulturnoj školskoj dvorani u Kikindi.

Školski doček

U vrijeme postupnog građanskog otvaranja socijalističkog društva na kome je počivala nekadašnja zajednička država Jugoslavija, uz blagonaklonost vlasti i strogi profesorski nadzor, počeo je trend zajedničkih školskih dočeka Nove godine. Iz više praktičnih razloga. Prvo, time je državna vlast pokazala demokratičnost i fleksibilnost spram labavljenja utega krutih postratnih vremena, te u nemogućnosti zaustavljanja nezadrživog kotača modernih vremena, odlučila zdušno podržati svoju mladost. Drugo, još uvijek kontinuiranim socijalističkim

negiranjem Božića i njegove religiozno-tradicijske proslave forsirala je proslavu Nove godine kao važnog socijalno-društvenog događaja u pravilnom odgoju mladih ljudi. I treće, ovakve proslave su bile strogo kontrolirane od dežurnih nastavnika i profesora, uz stroge mjere zabrane konzumiranja žestokog alkohola. Takav je bio i ovaj doček u kikindskoj Gimnaziji, na kojoj budući maturant **Milivoj Prčić** u društvu svojih školskih kolega i kolegica veselo slavi najluđu noć. Analitičkim pogledom na fotografiju vidi se kako su svi ovi mladi ljudi izuzetno dotjerani, momci nose klasična odijela i kravate, a djevojke svečanu večernju toaletu. Na stolu je skromno posluž enje, najvjerojatnije bezalkoholnog pjenušca i prigodni sifon soda vode, a prethodno su kao večernji objed bili posluženi sendviči. Ali veseloj mladosti, što izraz njihovih lica nedvosmisleno pokazuje, nije niti trebalo više za dobar štimung i dobro raspoloženje do ranih jutarnjih sati. Za glazbenu pozadinu cjelonoćne zabave brinulo se nekoliko bendova sastavljenih od učenika gimnazijskih razreda, uz brojne solističke brojeve talentiranih pjevačica – učenica. Plesalo se i veselilo, a žeđ se gasila klakerima, sirupima, sodom i kojom čašom »tankog pjenušca« ili čak špricera od prošvercanih boca vina. Ipak, važno je napomenuti kako su sva ova školska novogodišnja slavlja u velikoj mjeri prolazila bez ikakvih incidenata i problematičnih situacija. Što baš nije bi slučaj u sutrašnjim tzv. reprizama Nove godine u restoranima, kavanama, bircuzima i ostalim većim ili manjim ugostiteljskim lokalima. Jer, tamo se slavilo i veselilo u potocima najraznovrsnijih alkoholnih pića.

D. P.

Nova godina

Još jednu godinu priveli smo kraju, a 2021. godina zakoračila je u naše živote. Iako se neće ništa posebno dogoditi u našim životima, ipak se stoljećima ljudi vesele i raduju početku još jedne kalendarske godine. Mnogi imaju velike planove i donose velike odluke, koje najčešće ostanu samo na papiru ili kao želja. Ne treba pretjerivati sa željama i planovima nego postupno iz dana u dan raditi na njima. Dovoljno je da svakoga dana budete/mo za mrvicu bolji, odgovorniji ljudi. Ako se, pak, odlučite za velike korake, onda pokušajte u njima i istrajati.

U ovome novogodišnjem broju donosimo nekoliko zanimljivosti o Novoj godini.

Lena Doboš, 1. a – OŠ 22. oktobar, Monoštor

Zašto se slavi 1. siječnja?

Za ovu tradiciju možemo zahvaliti najslavnijem rimskom vladaru, političaru i piscu Gaju **Juliju Cezaru**, koji je promijenio kalendar i postavio siječanj za prvi mjesec nadolazeće godine.

Je li se Nova godina oduvijek slavila 1. siječnja?

Ne, nije. Najstariji zapis proslave Nove godine potječe iz Mezopotamije oko 2000 godina prije nove ere, ali se tada Nova godina slavila u vrijeme proljetnog ekvinocija, 20. ožujka. Datumi proslave nove godine ovisili su i o velikom broju različitih drevnih kultura. Tako su, primjerice, Egipćani, Feničani i Perzijanci svoju Novu godinu slavili u vrijeme jesenskog ekvinocija, dok su Grci slavili na zimski solsticij (zimski kratkodnevica). Bilježi se da se Nova godina prvi puta slavila 1. siječnja 153. godine prije Krista u Rimu. Slavlje nove godine je premješteno s ožujka na siječanj, jer je to bio početak građanske godine.

Tko prvi na Planetu dočeka Novu godinu?

Nova godina obilježava se širom svijeta, ali znamo da zbog vremenskih zona ne stiže svugdje u isto vrijeme. Tako stanovnici

otoka Kiribati u središnjem Pacifiku prvi dočekuju Novu godinu, dok među posljednjima Novu godinu dočekaju dijelovi Francuske Polinezije i Američka Samoa.

Običaji za Novu godinu diljem svijeta:

U Kini 1. siječanj službeno predstavlja prvi dan nove godine. Oni farbaju ulazna vrata crvenom bojom koja simbolizira sreću. Tijekom Nove godine sve noževe u kući sklanjaju tako da se nitko ne može porezati, jer smatraju da bi im to umanjilo sreću u narednoj godini. Kinezi pred Novu godinu čiste svoj dom, rješavaju se starih stvari, kupuju ukrase, darove i novu odjeću.

Etiopski kalendar ima 13 mjeseci - 12 mjeseci od 30 dana plus pet ili šest dana koji su pretvoreni u 13. mjesec. Dan Nove godine započinje u rujnu, a porodice se okupljaju na gozbi, gdje ih mlade djevojke daruju cvijećem i darovima.

Anja Mišković, 1. a – OŠ 22. oktobar, Monoštor

U Njemačkoj novogodišnja večer zove se »Silvester«, po papi **Silvesteru I.** Toga dana organiziraju se gozbe, praćene vatrometom i pjenušcem. Običaj je da se tada u vodu sipa otopljeno olovo, a prema obliku olova koje se ubacivanjem u vodu hladi predviđa se kakva će naredna godina biti. Tanjuri s hranom ostavljaju se do ponoći, kako bi naredna godina bila bogata.

Dolazak Nove godine se u Japanu obilježava zvonjenjem zvona 108 puta, što prema budizmu simbolizira čistoću. Japanci vjeruju da je ključ sreće u tome da u narednu godinu uđu nasmejani, a običaj je da se u ponoć jedu kolačići od riže za sreću.

U ponoć 31. prosinca u Španjolskoj tradicija nalaže jesti grožđe, i to točno 12 zrna – kako bi osigurali 12 sretnih mjeseci koji predstoje.

Dio proslave Nove godine u Finskoj podrazumijeva topljenje manjih konjskih potkovica, nakon čega se obavlja ritual predviđanja budućnosti. Otopljeno željezo se sipa u kantu ledene vode,

Filip Šarčević, 3.4 –
OŠ Matko Vuković, Subotica

Ana Bako, 1. b –
OŠ Vladimir Nazor, Đurđin

Milica Šarković, 4. b –
OŠ 22. oktobar, Monoštor

u kojoj se zamrzne, a novonastali oblici se tumače kako bi se predviđela sreća, zdravlje, bogatstvo i još mnogo toga u predstojećoj godini.

Na Filipinima se jedu kolači okruglastog oblika, koji asociraju na novčiće i time se priziva bogatstvo u novoj godini.

U Mađarskoj, pa i kod nas, se također ovaj dan naziva »Silvester« ili »Silvestrovo«. Tradicija uključuje da se na novogodišnju noć pravi velika buka kako bi se otjerali zli duhovi i demoni. U Mađarskoj se smatra da šivanje ili pranje rublja na ovaj dan donosi nesreću. Ako 1. siječnja u dom uđe muškarac, to se smatra srećom. Ujutro 1. siječnja običaj je da se umijete hladnom vodom u kojoj se nalazi crvena jabuka, kako biste bili zdravi cijele godine.

Izraelci računaju vrijeme po gregorijanskom kalendaru i formalno ne slave Novu godinu 31. prosinca. Židovska Nova godina uključuje brojne običaje, kao što je jedenje jabuka prelivenih medom, kako bi sljedeća godina bila slatka.

U Nizozemskoj u ponoć obitelji istrčavaju na ulice, pale vatromet i bacaju petarde. Prvog siječnja, na tisuće Nizozemaca se odlazi kupati u ledenom Sjevernom moru, za sreću i zdravlje u narednoj godini.

Bez obzira na to kako se i gdje proslavljao doček Nove godine, 1. siječnja spada u važne datume i stoga je diljem svijeta neradni dan. Iako običaja ima izuzetno puno, vi imate pravo imati i vlastite običaje koji će biti samo vaši i važiti za vašu obitelj, osobito ove godine kada je sve drugačije i kada nisu dozvoljena javna okupljanja.

Neka ova Nova godina bude posebna, po zajedništvu, ljubavi i jednostavnim stvarima.

Sretna Nova godina!

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Teodora Jakšić**

IDEM U ŠKOLU: OŠ *Ivan Goran Kovačić*, Sonta – 5. razred

IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: sviram tamburicu i idem na folklor

VOLIM: crtati

NE VOLIM: kad je netko bezobrazan

U SLOBODNO VRIJEME: crtam ili sviram

NAJ PREDMET: matematika

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: nastavnica tambure

Too optika

DR. TÓTH

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viran-goši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Prodajem plac u Borči, 12 kilometara od centra Beograda, veličine 5 ari i tražim njegovateljicu za teško pokretnu osobu. Tel.: 060 3105572.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomećnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinoj 22, Subotica. Informacije na mobilitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekoristene perne punjene novim sitnim guščijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormani i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Prodaje se peč za etažno grijanje na čvrsto gorivo Podvis Krnjačevac 30 kw. Tel.: 024 528682.

Izdajem u zakup 8,3 katastarskih jutara livade u Žedniku kod dola. Nela 063 8765 071.

Prodaje se poslovni prostor i stan od oko 600 m² u Ulici Huga Badalića 6, Subotica. Tel.: 069 2887213.

Izdaje se jednosoban stan na Proizivki u Subotici (42 kvm, 4. kat, centralno grijanje s alokatorima, mali troškovi održavanja). Cijena je 120 eura plus režija. Info na telefon: 063/8857124.

Asfaltiran dio biciklističke staze oko jezera

Na zapadnoj obali jezera Palić odnedavno je za šetače i bicikliste produljen dio staze u nastavku poslije jedriličarskog kluba, što spada u projekt sanacije jezera Palić.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 5. 1. 2021.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET + TELEVIZIJA + TELEFON

STANDARD MIX PAKETI

Astra Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

KRISTIJAN SEKULIĆ 37	Hrvatski i vojvodan, orguljaš i skladatelj	Povijesni hrvatski grad u Vojvodini	Online trgovinska platforma u Kanadi		Prvo slovo Grafički format slike	Besmrtno biće u jap. manga filmovima	Klovn od talijan. pajazzo	Austrija	Metar Njegovan apartman		Studentska blagovaonica	Nasle žensko ime
Socijalistička partija			Proces topljenja leda Pjesme S. Prepeka								18. slovo Pokrivalo za glavu	
Plitka, okrugla posuda za pečenje (tuc.)								Nasle 2. ime Prvi samoglasnik				
Slabost mišića za kršjalost									Pokrivalo za lice South Dakota			
Non Rapid Eye Movement					Naslice reg. oznaka Vrsta djeteta			Dio konja Jedna arapska kraljevina				
Institute of Directors				Hour		Vrsta uja konopje Psihička rana, stres				Ante Nobilo		
Sverige Television				Radio - TV Blood Alcohol Concentr.			Prvi Vokal Gandang Gabi Vice		Internation. Agency Research on Cancer	Dva leta slova	Anarchy Ivan Drago	
Talijanski proizvođač sportskih automobila												Spjev, mit
Američka pjevačica												
Grad u Kanadi										Amper	22. slovo Kastrišana osoba, uskopljenik	
Personal Digital Assistant Kaij				Deutsche Mark			Internation. College of Applied Kinesiology					Deutsch-land
				3. i 1. samoglasnik			Neutron Maderkina imovina		Travač, liječnik, vrač koji vida (liječ) rane	Anno Domini Općina u BiH		
Područje u Ukrajini Nasle 2. ime				Joker Pound		18. slovo Sombor reg. oznaka		Nasleje u Srbiji Nasleje u Beninu				American Association of Teachers of Italian
Parking		Vrsta papagaja	Mračnjak, negativac Oznaka na kamionima									
Sukob vedih razmjera				Jap. TV serijal animiranog filma Kotor								
Popularna pjesma Wehr-machts						Planina u Turskoj 3. samoglasnik						
Karta za igru s oivenim rombovima					Ilpartas zemlju, izbrazdati za sjetvu							

OKOMITO: K. STANISLAV PREPEREK, PEROVAPADN, APA, PRED TIRAVAKA, TR. AOSOM, BAC, P. KO, TR. HIRONO DIETA, AJRI, TRAVAK, SO, U, PALAC, GOV, MRAZ, A. A. BAYREK, MARO, IUA, SO, IARC, VIDAR, MEIHA, IRI, A, USORA, KAPA, ID, KASTRAI, MARIJA, EP, D, AAT

VODORAVNO: A. M. SP. OTAPALIE, M. TEPŠUA, AJKA, ATROPIJA, ZAR, NREM, NA, SAP, IOD, H. CBO, AI, SVT, RT, A. A. LAMBORGHINI, APALIA, GRAVCE, VANCOOVER, P. PDA, DM, ICAK, KIRI, JA, H. AD, ENA, J. M. VUS, P. PESMASTA, RAT, TORADORA, ERKA, ARARAT, KARO, UZORATI

RJEŠENJE

Leona Rogić, prvakinja Srbije u umjetničkom klizanju

Kolekcija naslova državne prvakinje u svim kategorijama

Umjesto uvoda u novogodišnji razgovor s **Leonom Rogić**, višestrukom prvakinom Srbije u svim starosnim kategorijama, nanizat ćemo nekoliko rečenica iz prvog ikad objavljenog medijskog napisa o talentiranoj klizačici pred kojom je lijepa sportska budućnost, a koji je *Hrvatska riječ* zabilježila početkom već pomalo davne 2013. godine u broju 511 od 18. siječnja.

... Umjetničkim klizanjem sam se počela baviti u sedmoj godini, kada sam i naučila klizati, a zahvaljujući talentu ubrzo su se počeli nizati i prvi zapaženiji rezultati...

... Nije mi teško ustati rano ujutro, jer klizanje volim i zbog treninga ću uvijek žrtvovati sate sna...

... Ali nema veze, važno je da klizem, pa makar i manje spavala...

Točno osam godina kasnije Leona Rogić je seniorska prvakinja države u čijoj kućnoj riznici se nalaze brojni sportski trofeji, a njeno ime predstavlja sinonim za umjetničko klizanje u Srbiji.

Uz čestitke za osvajanje naslova seniorske prvakinje Srbije, zamolili bismo Vas za komentar trofeja kojim ste kompletirali kolekciju.

Zbog trenutačne epidemiološke situacije, ovo državno prvenstvo mi je ujedno bilo i prvo natjecanje u ovoj sezoni. Sretna sam što sam ga osvojila, jer mi ono dopunjuje kolekciju proteklog natjecateljskog desetljeća (nedostajao mi je samo naslov seniorske prvakinje države). Konkurencija su bile djevojke s kojima se natječem već deset godina. Jedina izmjena u seniorskoj kategoriji je što nije nastupila djevojka iz Rusije koja kliže pod našom zastavom, a trenira u Rusiji. Nisam zadovoljna rezultatom, ali neodlazak na inozemne kampove tijekom »naše« ljetne sezone je opravdao bodovnu tablicu.

Pandemija koronavirusa je poremetila mnogo toga u svim sportskim granama. Kako su se novonastale okolnosti odrazile na Vaše umjetničko klizanje?

Koliko god se trudili, osjeća se sputavanje u svakom pogledu i na svakom polju, pa onda na nekom popisu prioriteta shvatiš kako se neke želje moraju potisnuti i ustupiti mjesto nečemu drugom. Radim i dalje na više polja, pa ćemo vidjeti što će nam vrijeme donijeti. Termini u kojima imamo pravo pristupa ledu su uglavnom isti, s tim da je iz sezone u sezonu uvijek sve veći broj mlađih klizača koji prelaze nakon polaganja testovnih sadržaja.

ja u tzv. reprezentativnu grupu, pa je veoma teško izvoditi sve elemente klizačkog umijeća. Općenito gledano, to je uvijek bio problem. A sjećam se još dok sam u Subotici trenirala kako je tadašnji trener govorio: »Sklonite se kad Leona ide u skokove«. Bila sam uvijek brza i snažna, a prostora u ovom sportu uvijek nedostaje. Trenutačno najveći problem predstavljaju teškoće odlaska na inozemne kampove i natjecanja. Ono što ljeti usvojimo po kampovima trudimo se usavršavati tijekom naše sezone, a sad tu mogućnost nismo imali.

Na koji način sada gledate na sve postignute sportske rezultate?

U početku je sve to igra, i što natjecatelj duže igra to su mu i rezultati stabilniji i bolji. Nekako ne razmišljate previše, jer sve ide samo po sebi. U seniorskoj kategoriji bude malo i premišljanja. Dođete do trenutka kada shvatite koliko je umjetničko klizanje ekstremno težak sport. Tek sada, kada se osvrnem na proteklo desetljeće i sve naslove koje sam osvojila, shvaćam koliko je to uspjeh.

Što biste izdvojili kao svoj najveći uspjeh u zbilja bogatoj kolekciji naslova, pokala i medalja?

Moje najveći međunarodni uspjeh je sudjelovanje na XIV. Zimskom europskom olimpijskom festivalu mladih (EYOF 2019) u Sarajevu. Ostvarila sam odličan rezultat i plasman na 14. mjesto od, može se reći, 30-ak najboljih u Europi. Osim toga, moram istaći i kolika mi je bila čast da na zatvaranju festivala nosim zastavu Srbije, a onda i trenutak da svi na tribinama navijaju za mene. Prvo, skoro nikada nema posjetitelja na tribinama i malo je interesenata i zaljubljenika u umjetničko klizanje, ali tada je dvorana bila puna do posljednjeg mjesta. Drugo, negdje na društvenim mrežama smo naišli na natpis Sarajlija: »Mi nemamo našu predstavnicu, pa ćemo navijati za Leonu«. Atmosfera u dvorani je bila nevjerovatna, a ja sam bila toliko skoncentrirana na nastup da tijekom šestominutnog zagrijavanja nisam ni primijetila kako su tribine pune. Tek kad sam izašla na nastup, shvatila sam da ovako nešto još nisam doživjela tijekom svojih nastupa. Zato je u kratkom programu

bilo malo treme, ali u »dugom« sam otklizala možda i najbolje do tada (samo u tehničarima sam imala preko 40 bodova, što je bilo i više nego dovoljno za treći put ostvareni plasman na Svjetsko juniorsko prvenstvo). Drugi najznačajniji rezultat (odnosno zbir rezultata) ostvarila sam tijekom sezone 2018./19. kada sam dijelila 2. mjesto na završnici Eurokupa. Od 100 sudionica iz Europe, plasirala sam se na drugu poziciju, skupa s klizačicama iz Austrije (**Stefanie Pesendorfer**) i Italije (**Alessia Tornaghi**).

Uz spomenute uspjehe moramo se malo sjetiti i Kanade u kojoj ste svojevremeno bili na tehničkom usavršavanju.

Kanada... Sada već daleko iza mene. Toliko mogućnosti, toliko isprogramiranog i stručnog vođenja; drugačijeg pristupa trenažnom procesu; briga o svakom pojedincu... Mnogo sam instrukcija i detalja naučila, ali ozljeda koju sam samo tri mjeseca prije odlaska u Kanadu imala nije mi dozvolila trenirati punim kapacitetom. Moje tjelesne predispozicije su bile takve da tamošnjim trenerima nije bilo jasno kako ja ne skačem sve trostruke skokove; ali nažalost potpun prekid ligamenata skočnog zgloba nije mi to dozvolio.

Kakav je Vaš trenutni internacionalni ranking?

Nažalost, trenutačnom internacionalnom pozicijom se ne mogu pohvaliti, jer mi je ovo državno prvenstvo bilo i jedino natjecanje od početka sezone. Otkazana su nam bila grand prix natjecanja, kao i nastupi u Eurokupu.

Sukladno aktualnoj epidemiološkoj situaciji kakvi su planovi za nastupajuću 2021. godinu?

Planovi za 2021. su bili da na Eurokup natjecanjima osvojim potreban broj bodova za plasman na Europsko seniorsko prvenstvo. Trenirat ću koliko mogu i čekati svoju priliku.

Na koncu, otkrijte nam malo i nešto osobno o Vama?

Od studenoga počela sam trenirati male klizačice koje su u školi i na taj način pomagati svom treneru, a povrh toga se spremam za prijamni ispit na Medicinskom fakultetu.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Prvi dio

Nakon šesnaest odigranih prvenstvenih kola 1. Hrvatska nogometna liga je otišla na kraću zimsku pauzu, jer već koncem siječnja se nastavljaju nadmetanja u elitnom klupskom razredu. Zbog opće poznatih razloga uvjetovanih pandemijom koronavirusa mnogo susreta je odgođeno, pa je trenutačna tablica uvjetno rečeno pravi odraz stanja stvari.

Prvo mjesto, unatoč dva susreta manje, ali s istim brojem osvojenih bodova (33) zauzima *Dinamo*, branitelj naslova prvaka. Isti učinak na drugoj poziciji ima najugodnije iznenađenje jeseni *Osijek* (33), koji je jedini uz *Varaždin* uspio odigrati sve prvenstvene susrete. Sada već konstantno jaka *Gorica* izborila je plasman na treću poziciju (29) i očekuju je još dva susreta nadoknade i potencijalni bodovi s kojima bi se mogla umiješati u borbu za sam vrh tablice. Četvrta *Rijeka* (20) je momčad koja je odigrala najmanje susreta ove sezone (11) i ukoliko kapitalizira

mogućnost iz pet ekstra mečeva, također bi se mogla priključiti borbi za naslov. Osobito sada kad je rasterećena europskih ispita. Na petom mjestu je *Hajduk* (17), najneugodnije iznenađenje jesenskog dijela sezone 2020./21. Istina, i Splitskani imaju dva susreta manje, ali sveukupni dojam je daleko iznad očekivanog. Šesti je *Slaven* (17) s istim brojem bodova i susretom manje, dok donji dom predvodi *Šibenik* (13) s dva susreta zaostatka. Osma *Lokomotiva* (12) i deveti *Varaždin* (12) nalaze se u zoni opasnog življenja, ali *Lokosi* imaju dva susreta manje i šansu za bijeg prema sredini tablice. Posljednja, deseta momčad 1. HNL, je *Istra* (9), ali uz čak četiri susreta manje, pa je za očekivati kako će Puljani uspjeti nešto uhvatiti od mogućih dvanaest bodova i pobjeći u sigurnu luku.

Najbolji strijelac prvoga dijela je **Gavranović** (*Dinamo*) s 11 pogodaka, a slijede ga **Lovrić** (*Gorica*) s 10 i **Caktaš** (*Hajduk*) i **Mierez** (*Osijek*) s 8 pogodaka.

Najgrublja momčad lige je *Varaždin* s 39 žutih i 1 crvenim kartonom, a jesenski fair play naslov pripada *Hajduku* sa svega 25 žutih kartona.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Župa Uzvišenja Svetog Križa, Ruma

Iz Ivković šora

Sve prolazi

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Jevo, mi se baš skupili ode kod Periša na salašu pa divanimo. Ta, o čem drugim neg od stari vrimenta. Jeto, nas trojca smo fajin ovi zimski svetaca otpravili i borme proslavili. Ha, bilo je svakakog, i lipog i borme i manje lipog, što bi čovik kazo tužnog. Jednog se Božića baš tužno uvik sitim. To je kad mi mater umrla na svetog Stipana, oma zorom. Sad mi Božić uvik nikako bude tužan. Al šta mož čovik, sve je to u Božijim rukama. Ostalo mi lipa sićanja, a Božiću se i dalje radujem slaveći ga s dicom i unukama. Doduše, sad sve ništa ide na moderan način. Ovaj kompjutorski moderni val nas nosi i gotovo. A kadgod smo mi to drugačije, borme. Na Badnje večer posli večere se išlo obavezno čestitat Badnje večer po cilom šoru od Somborskog puta do Frljaze, pa i do Mirgeša. Al, ajak! Nije to bilo obično idište. To se lipo načadavile obrve, okrenio kožu' i šubara naopako, namaškaralo svakojakim mazalima, dobro podmazali švigarovi na bičovima pa se pucalo šorom da je sve zvonilo. Bilo je i malkoc neslani šala. Na priliku, vašange su znale porušit katlanku, provalit u karmič, privrnut koju klupu kuružne u guvnu. Al to je bilo ritko, naviše je to prošlo u veselju i božićnoj pismi. Kad bi se obašo šor, onda bi se vašange dogovorile di će ostat na kartaniji sve do ponoćnice. Posli se išlo na salaš i prvo se ila pača. Ni se moglo zamislit kod nas ode u Ivković šoru božićno jutro brez pača. Nikad neću zaboravit kad smo se mi jedne godine, mislim ako se dobro sićam tamo krajom šezdeseti jal početkom sedamdeseti kad se nako divanilo da idu na Misec, pa na televiziji se gledalo pa šta ti ja znam di. E, mi rišili da ćemo opravit našeg Josu u svemirca. Periša je našo u guvnu staru pocinčanu al probušenu kačicu, izbili mi njozi dno i otrgli zaklopac, a na glavu opravili šlem od isto nike stare kane za mliko i svemirac samo taki. Doduše, bio fajin zarđan al to nije smetalo da idemo šorom i komedijamo se. Pomalo smo lupali u stare laboške i lavore, a pomalo borme i po Josi. Ne znaš šta je lipče zvonilo, obašli čitav šor, Frljazu s ove strane dola. Prošlo vrime i triba se spremat na ponoćnicu, a mi nikako ne možemo razmontirat svemirca. Iz kačice smo ga kojikako i izvukli, doduše dosta se dero, al kravljača neće nikako da sađe s glave. Hu, nevolje, čeljadi! I sitimo se mi, pa odveli Josu kod bać Jaše kovača. On se prvo dobro ismijo, pa se latio posla. Uzo niku oštru štemajzlu i kvrc vamo kvrc tamo i oslobodi se Josu. Periša gleda u njeg, pa ni pet-ni šest veli: »Meni svedno, braca, al nako si bio fajin lipčič«. Jedva smo ga smirili, vijo je Perišu skroz do crkve. To vam velim, to su bila lipa vrimenta a ne sad ovo »onlajn«. Borme, ako vako nastave, svit će se skroz otuđit, neće poznat ni rod rođenog a kamol ko kadgod ić slavit. Doduše, kandar su malkoc popuštile mire. Izgleda da ni ta boleština ne radi svecima, al cigurno će što god opet izgustirat dokle god nas ne pokalame ko josag. Neg, ajd zbogom. Jeto, izdivanio sam se pa idem radit. Prošli sveci, sad sve valja, a poslu nikad kraja.

Bač Ivin štodir**Slavlja uvijek voljijo**

piše: Ivan Andrašić

Bač Iva oduvijek voljijo svakaka slavlja. Vrime o Svete Kate do Božića mu prozujalo. Proslavili njegov rođendan, pa o mlađe, pa preteljov, a par put moro otit u varoš, tribalo koišta posvršavat. Prikupijo i pridlo i papire za penziju. Nada se još jednomu slavlju za misecdva. Sve posvršavo do kokošnjega Badnjaka, a onda se već tribalo pripravljalat za božićne dane. Sve se misli, dojće mu na Božić svi njegovi, pa na Ivana kum Tuna, pa će nasickat malo pušitoga, to lipo ide nuz katarku. Starija jim niki dan tukla depešu iz varoši, veli dojće na kokošji Badnjak pridveče. Tribo š njom dojt i njezin, al moro brog posla ostat u varoši, pa će dojt na Božić, a natrag će zajedno otit na Stipana pri podne. Dojće na Božić i mlađa i njezin, doneće i malo, nek prvi put vidi anđela ko dide i bake. Rešijo se otit i na pološnicu. Vako baš ne ide u crkvu, jedino na pološnicu i uskrсну misu. Ne bi ji propušćo ni za živu glavu. Bač Ive već unaprid bilo puno srce. Na kokošji Badnjak potli fruštuka ošo uzet ovečega šarana što ga bezecovo još pri nedilju dana. Ni ga oma izlagodijo, napunijo korice vode, pa ga pušćo nek pliva. Očistiće ga na Badnjak ka oće kuvat. U kotliču voljijo kuvat svašta i svakako, jedino ribu friško izlagoditu. Njegova oma ujtru pristavila lučenje i gra za papulu. Ni se tila omalit, lučenja kuvala na dvaput. Veli, jednu zdilu će ponet starija ka ide natrag u varoš, a jednu će odnet mlađe. Ko zna oće li sirota i stignit kuvat o maloga. Kolača već pri nedilju dana napravila više fela, a svi možu dugo stojat. Osvanijo i Badnjak. Zarana podložila i zažarila peč. Spekla oveću pogaču i kruva za nekoliko dana. Oma metnila i kompira u ljuske. Zoto vrime bač Iva načistijo i nakrupno nasiko luka, pa ga nasolijo, opaprijo i dobro izgvanjijo. Njegova nastal metnila krušni tarak i poredala kompire, papulu, luk i pogaču. Izmolili Očenaš i fruštukovali. Na fruštuk jim došla i bač Ivina mater, ne volju da bude sama zove dane. Potli fruštuka tila otit doma, al je obadvoj skoletili da priko Božića ostane ko nji, kuće se sama zatvorit u kuću? Bač Ivina sestra i njezni svaki Božić provedu ko njoje, al ve godine nisu došli, ostali u Švapcke. Nisu bili ni za Uskrs, nisu ni litos bili na urlabu, jako se boju ve vražje gripe. Bač Ivini će se, eto, svi okupit, pa on i njegova velu nek i mater bude tu. Nisu je tribali puno skoletat, vidi i ona da je ne bi bilo lipo zatvorit se sama u kuću i bacit se u ko zna kaki štodir. A i njoje jako drago što će bit zastalom sa obadvima curama i njevima. Pripravila i anđele za sve. Bač Ivina potli fruštuka posprimala astal, ostavila samo krušni tarak. Ostalo je još samo namisit rizanaca, u sami jaja za ribu i sa malo vode za čikmake. Starija, šćim fruštukovali, ošla ko sestre, veli jako se zaželjila maloga. Ostala ga čuvat cili dan, doma došla frtalj sata pri neg što će bit gotova riba. Potli se još zasladi čikmakima i duncem o višanja. Na pološnicu ošli bač Iva i starija. Njegova veli, ona će ostat spec kobasica, mora ji niko i dočekat ka dojdu natrag.

NARODNE POSLOVICE

- Ne boj se sporog napretka, već stajanja u mjestu.
- Tko je sposoban obrazom se crveniti, taj ne može biti crna srca.
- Voda postaje čista tako što teče dalje, čovjek tako što ide naprijed.

VICEVI, ŠALE...

Perica pita tatu:

- Tata, tata, kako leti avion?
- Ne znam, sine!
- Kako brod ne potone?
- Nemam pojma, Perice.
- Tata, a kako radi TV?
- Ne znam, sine.
- Tata, dosađujem li ja tebi kad te stalno nešto pitam?
- Ne, sine. Kako ćeš naučiti ako ne pitaš?

Žali se prijateljica prijateljici:

- Sve sam probala i ne mogu smršaviti!
- Pa nemoj sve probati, zato se i gojiš!

MUDROLIJE

- Uginula mi je biljka, jer sam joj dala previše vode. Shvatila sam da dati previše, čak i iz najboljih namjera, nije uvijek dobro.
- Ne plašite se da ćete nekoga izgubiti. Ljudi, koji su sudbinom predodređeni, se ne gube. Ti koji se gube, predodređeni su za iskustvo.
- Ne ljuti se na bunar što je presušio i što ti ne može dati vode. Počni se pitati zašto i dalje tražiš vodu tamo gdje znaš da je ne možeš naći.

Vremeplov – iz naše arhive**Golubinčani u Zagrebu, 2006.**

**PETAK
25.12.2020.**

07:13 Kleopatra, američko-britansko-švicarski film
11:15 Novogodišnji koncert iz Beča, prijenos
13:50 Dnevnik 1
14:05 Sport
14:08 Vrijeme
14:15 A strana - novogodišnja emisija
16:55 La La Land, američki film
18:58 Vrijeme
19:00 Dnevnik 2
19:49 Sport
19:55 Snow Queen Trophy vinjete
20:00 Vrijeme
20:10 5.com s Danielom, zabavni talk show
21:05 Parazit, južnokorejski film
23:17 Dnevnik 3
23:32 Sport
23:36 Vrijeme
23:44 La La Land, američki film
01:47 Taj divni svijet mladunaca, dokumentarna serija
02:31 Dnevnik 3
02:46 Parazit, južnokorejski film
04:53 Skica za portret
05:04 Karipski cvijet, telenovela
05:48 Dnevnik 2

05:43 Regionalni dnevnik
06:26 Juhuhu
09:37 Shrek uvijek i zauvijek, američki film
11:11 Goonies, američki film
13:03 George Clarke - Čudesni prostori - snježni specijal
13:55 Garmisch Partenkirchen: Novogodišnja skakaonica, prijenos
15:47 Willy Wonka i tvornica čokolade, američki film za djecu
17:22 Cesarica - HIT prosinca
17:32 Taj divni svijet mladunaca, dokumentarna serija
18:18 Cesarica - HIT prosinca
18:28 Valceri, polke i druge špelancije - Novogodišnji koncert HRT-a, snimka
20:05 Utočište - Priče o opstanku u Alpama,

dokumentarna serija
21:00 The Voice Hrvatska
22:40 Zla krv
23:31 Zla krv
00:21 Mala ubojstva Agathe Christie: Ubojstva na rasprodaji, francuski film
01:56 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
26.12.2020.**

06:55 Klasika mundi: Solisti, Zbor i Simfonijski orkestar Španjolske radiotelevizije pod ravnanjem Diega Matheua izvode djela L. van Beethovena
08:10 Kobna odluka u Sundownu, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Zdrav život
13:45 Zajedno u duhu
14:20 Prizma, multinacionalni magazin
15:12 Kruh, mlijeko i Novi list - 120 godina istine, dokumentarni film
16:13 Potrošački kod
16:43 Manjinski mozaik
17:00 Vijesti u 17
17:19 Kultura s nogu
17:48 Lijepom našom: Orehovica

19:00 Dnevnik 2
20:03 Loto 7
20:10 Nemoguća misija: Raspad sistema, američko-norveško-kinesko-britansko-francuski film
22:05 Loto 7 - izvještaj
22:10 Dnevnik 3
22:50 Suze boga Sunca, film
00:50 Zločesti Djed Mras 2, američki film
02:19 Dnevnik 3
02:34 Vijesti iz kulture
02:42 Kobna odluka u Sundownu, američki film - ciklus klasičnog vesterna
03:56 Veterani mira
04:41 Prizma
05:27 Skica za portret
05:46 Dnevnik 2
06:35 Lijepom našom: Orehovica

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:24 Anadroidi
10:53 Duh u močvari, hrvatski film
12:20 Dom na kvadrat
12:55 Operne legende: Andrea Bocelli, dokumentarna serija
13:45 Auto Market
14:20 Tko ubija u Brokenwoodu
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Utočište - Priče o opstanku u Alpama, dokumentarna serija
17:30 120 godina skijanja u Zagrebu i Hrvatskoj, dokumentarni film
19:00 Hu Hu: Hu Hu u potrazi za blagom
19:14 Hu Hu pjesma: Potraga za blagom
19:15 Glazbeni Top20
20:05 Vukova odiseja, dokumentarni film
21:37 Ben Fogle - Ljudi od divljine
22:29 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:00 Košarka, NBA liga: Houston - Sacramento, prijenos
01:30 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
27.12.2020.**

08:00 Mačka na vrućem, limenom krovu, američki film
09:50 Biblija
10:00 Sesvetska Sela: Misa, prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:00 3 Holiday Tails, film
16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
20:03 Loto 6
20:10 Pametan kao kokoš, tvrdoglav kao magarac: Kokoš, dokumentarna serija
21:05 Loto 6 - izvještaj
21:10 Žene diktatora: Goropadnice, dokumentarna serija
22:10 Dnevnik 3
22:50 Mačka na vrućem, limenom krovu, američki film
00:35 Nedjeljom u 2
01:30 Dnevnik 3

01:53 Mir i dobro
02:18 Potrošački kod
02:43 Skica za portret
03:03 Uz Bowieja - Priča o Micku Ronsonu, glazbeno-dokumentarni film
04:38 Dnevnik 2
05:27 Split: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
08:10 Glazba srca mog, GK Komedija 2020., snimka
09:10 Luka i prijatelji: Bonton
09:40 Frankie Drake istražuje
10:30 Endeavour, mladi Morse
12:00 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
12:24 Sljeme: Svjetski skijaški kup - slalom
13:15 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
13:25 Innsbruck: Novogodišnja skakaonica, prijenos
15:15
15:45 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
15:54 Sljeme: Svjetski skijaški kup - slalom
16:50 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
17:03 120 godina skijanja u Zagrebu i Hrvatskoj,
18:05 Ben Fogle - Ljudi od divljine
19:00 Mia Negovetić & Zagreb Stars Orchestra, snimka koncerta
20:05 Oluja svih oluja, film
22:15 Poldark
23:10 Graham Norton i gosti
23:55 Uz Bowieja - Priča o Micku Ronsonu, glazbeno-dokumentarni film
01:37 Imitacije aristokracije
02:02 Endeavour, mladi Morse
03:32 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
28.12.2020.**

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:17 Gorski spašavatelji
11:09 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život vrijedan življenja
13:15 Dr. Oz
14:05 Globalna Hrvatska HTV
15:00 Indijski slon, dokumentarni film
15:55 Grantchester
17:00 Vijesti u 17

17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:10 Heroine domovinskog rata, dokumentarni film
21:05 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Indijski slon, dokumentarni film
00:15 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
00:45 Grantchester
01:35 Dr. Oz
02:20 Dnevnik 3
02:43 Taj divni svijet mladunaca, dokumentarna serija
03:28 Karipski cvijet, telenovela
04:13 Skica za portret
04:33 Dnevnik 2
05:22 Život vrijedan življenja, telenovela

05:30 Peti dan
06:34 Juhuhu
10:08 Duh babe Ilonke, hrvatski film
11:45 Veterinar Engel
12:35 Žene diktatora: Goropadnice, dokumentarna serija
13:35 20 000 milja pod morem 1.dio, američko-australski film
15:05 George Clarke - Čudesni prostori - snježni specijal
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Taj divni svijet mladunaca, dokumentarna serija
17:35 Auto Market
18:05 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:18 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Dom Steinbrennera, dokumentarni film
21:00 Snowden, francusko-njemačko-američki film
23:20 Igra prijestolja
00:20 Crna lista
01:05 20 000 milja pod morem 1.dio, američko-australski film
02:30 Noćni glazbeni program

**UTORAK
29.12.2020.**

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:17 Gorski spašavatelji
11:09 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život vrijedan življenja, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Znanstveni krugovi
14:30 Zdrav život
15:00 Obećana zemlja
15:55 Grantchester
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:10 U svom filmu: prof. dr. Stipan Jonjić
21:05 Sedam svjetova jedan planet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Hrvatska za 5: Vrednote u medijima i društvu
00:15 Obećana zemlja
01:05 Grantchester
01:55 Dr. Oz
02:40 Dnevnik 3
02:55 Vijesti iz kulture
03:03 Znanstveni krugovi
03:28 Skica za portret
03:52 Karipski cvijet
04:37 Dnevnik 2
05:26 Život vrijedan življenja, telenovela

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:08 Najgora vještica
10:33 Andyjeve prapovijesne pustolovine, serija za djecu
10:53 Krunski dokaz, serija za djecu
11:05 kreativac
11:35 Veterinar Engel

12:30 Ovo je umjetnost
13:30 20 000 milja pod morem 2.dio, američko-australski film
15:00 Pametan kao kokoš, tvrdoglav kao magarac - dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 "Ko te šiša
17:10 Poreč: Rukomet: EHF Euro cup - Hrvatska - Španjolska, prijenos
19:18 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Veličanstvene Alpe iz zraka, dokumentarna serija
21:00 Hotel Marigold 2, britansko-američki film
23:05 Igra prijestolja
00:15 Crna lista
01:00 20 000 milja pod morem 2.dio, američko-australski film
02:25 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 39.12.2020.

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:17 Gorski spašavatelji
11:09 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život vrijedan življenja, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Potrošački kod
14:30 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Život na sjeveru
15:55 Grantchester
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2

20:03 Loto 7
20:10 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
21:00 Loto 7 - izvještaj
21:01 Mijenjamo svijet: Ekstremni turizam
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Život na sjeveru
00:15 Istrage prometnih nesreća
00:40 Grantchester
01:30 Dr. Oz
02:15 Dnevnik 3
02:38 Kod nas doma
03:23 Eko zona
03:48 Karipski cvijet
04:33 Reprizni program
04:34 Dnevnik 2
05:23 Život vrijedan življenja, telenovela

05:30 Što je klasik?
06:00 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:08 Najgora vještica
10:33 Andyjeve prapovijesne pustolovine, serija za djecu
10:53 Krunski dokaz, serija
11:15 Luka i prijatelji
11:45 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
12:09 Sljeme: Svjetski skijaški kup - slalom
13:05 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
13:20 Sedam svjetova jedan planet
14:15 George Clarke - Čudesni prostori - snježni specijal, dokumentarni film
15:14 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
15:24 Sljeme: Svjetski skijaški kup - slalom

16:20 Sljeme: Svjetski skijaški kup - emisija
16:40 Bischeshofen: Novogodišnja skakaonica
18:20 Idemo na put s Goranom Milićem
19:18 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Sitna riba: Tko je ubio USFL? dokumentarni film
21:00 Saving Mr.Banks, američko-britansko-australski film
23:10 Igra prijestolja
00:30 Nijanse plave
01:15 Igrani film - strani
02:40 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 31.12.2020.

06:30 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:25 Zagreb: Božić po Julijanskom kalendaru, prijenos
11:25 Pučka i predajna kultura
12:00 Dnevnik 1
12:25 Život vrijedan življenja, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Otkrivamo Hrvatsku
14:30 Prometej
15:00 Korejski kod, dokumentarni film
15:55 Grantchester
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
20:03 Loto 6
20:10 Tko želi biti milijunaš?
21:00 Loto 6 - izvještaj
21:05 Puls
22:00 Otvoreno

22:50 Dnevnik 3
23:25 Korejski kod, dokumentarni film
00:20 Grantchester
01:10 Dr. Oz
01:55 Dnevnik 3
02:18 Taj divni svijet mladunaca, dokumentarna serija
03:13 Karipski cvijet, telenovela
03:58 Pučka i predajna kultura
04:23 Reprizni program
04:37 Dnevnik 2
05:26 Život vrijedan življenja

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
10:05 Družba Pere Kvržice, hrvatski film
11:30 Veterinar Engel
12:30 Veliki brodolomi Jadrana: Jadranski titanic - Baron Gautsch, dokumentarna serija
13:30 Ljubav pod zvijezdama, kanadski film
15:00 Vaš savršeni dom
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Taj divni svijet mladunaca
17:40 "Ko te šiša
18:15 Idemo na put s Goranom Milićem
19:18 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Klub 7
21:00 Imam 2 mame i 2 tate, hrvatski film
22:35 Zakon i red: Odjel za žrtve
23:20 Nijanse plave
00:05 Ljubav pod zvijezdama, kanadski film
01:30 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Ružičaste naočale

Ne, zaista nije lako zamisliti da je svaki put sve u redu. I ne, nije poput bajke, ali trebali biste znati. Treba znati živjeti. Treba znati gledati. Treba znati plesati. Treba znati voljeti. Treba znati željeti. Treba znati slušati.

To je sve što sam naučila ove godine, ali hajde – krenimo redom.

Kompromis

Prošlog tjedna, kad sam čestitala rođendan sestri koja je rođena samo jedan dan prije mene i koja već neko vrijeme pati zbog broja godina, požalila sam joj se da je ovaj naš broj malo veći od samo jednog pomjeranja. I bez obzira koliko me ljudi doživljavali mladom, laskaju mi, vole me, daju mi komplimente, ovaj broj jeste velik. Ali dobro, s tim nemam problema, osim u rijetkim trenucima, poput ovog, i vrlo brzo sam pristala na kompromis. U jednom mi je trenutku sestra rekla ovako: »Sestro, ne brini, ova se godina ne računa, pa idemo 37, drugi put«. I ja sam pristala.

Ako provirimo

No, ne mogu samo zatvoriti oči i jako mi se svidjela akcija koju je provela vojvođanska radio stanica koja nudi nagradu za kreativne odgovore na temu onoga što vam se lijepo dogodilo ove godine. Stvarno sjajno, jer vjerujem da većina nas ima tendenciju gledati sve one stvari koje su loše, a koje su se dogodile iako nismo htjeli. Ili stvari koje se nisu dogodile. Htjela to ili ne, počela sam razmišljati u tom smjeru. Međutim!

Jesam li otkrila neko novo mjesto? Pa nisam, jer nisam imala priliku putovati. Ali, uspjela sam otkriti nova mjesta na starijim mjestima. Otvorio mi se čitav spektar šuma oko mene i ne mogu prestati s oduševljenjem. Kao kad ponovno upoznate

istu osobu, otkrijete njezine nove osobine, neke potpuno neotkrivene osobine koje vas oduševljavaju. Ispostavilo se da Specijalni rezervat prirode Gornji Dunav za mene ima puno više od onoga što mi je do sada dao, i da to nije sve.

Jesam li upoznala nove ljude? Pa nisam. Ili jesam slabo, površno nekako, ali ono što želim naglasiti su stari ljudi i neki novi trenuci s njima. Kroz njih sam shvatila da i ja mogu biti šira, da ne živim u prošlosti ili da nije svaki korak zauvijek. Jednostavno, danas smo tu gdje jesmo i iskoristimo ga najbolje što možemo. Bez definiranja, obvezivanja ili sugeriranja bilo čega. Znam, zvučalo je poput filozofije, a nije zapravo to, baš je jednostavno poput prirode.

Još par nekih stvari

I uz rizik da ću zvučati poput stare bake, kako volimo reći, ali stvarno je najvažnije zdravlje i samo zdravlje. Možemo se nositi sa svim ostalim stvarima i pristajem na tu veliku nagodbu.

To nam je što nam je i željeli mi to ili ne, sve te stvari i događaji su stvarni i dio su našeg života, a mi samo imamo priliku živjeti ga ili ne. Zvuči prosto, baš kao što i jest. Da, sasvim sigurno možemo kukati nad onim što se desilo, ali možemo i napraviti korak naprijed i reći - konačno sam izgubila neke kilograme! Našla sam omiljeno vino! U moj svijet su ušli omiljeni mirišljavi štapići! Vježbala sam nikad redovnije i u šest mjeseci sam izostala samo s tri treninga. Prestala sam jesti namirnice životinjskog podrijetla. I uspjela sam da baš nigdje ne otputujem i pri tome se osjećam dobro. Vratila sam se u svoj grad i uživam u njemu. I da, važnije od svega: imam hrabrosti stati u koštac sa sljedećom godinom i poručiti joj da sam spremna boriti se za najbolje od onoga što mi može pružiti.

Svako dobro svima! Budite živi i zdravi i stalno nasmijani! Veselog brka i srca ispunjenog! Sretna svima Nova!

Gorana Koporan

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni sudionik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, MED

BAGREM MED - CVJETNI MED - LIVADSKI MED - ŠUMSKI MED
PROPOLIS - PELUD - MED S MATIČNIM MLIJEČOM
MED S PELUDI I MATIČNIM MLIJEČOM

Kontakt:

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35325960160000218862
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

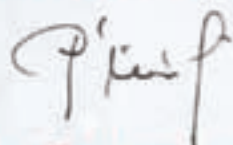
KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

2021

Срећан Божић и Нова година
Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új évet
Šretan Božić i Nova godina
Merry Christmas and Happy New Year

Dr. Pásztor Bálint

председник Скупштине града
a képviselő-testület elnöke
predsjednik Škupšline grada
chairman of the City Assembly

Стеван Бакић

градоначелник
polgármester
gradonačelnik
mayor

